58. SAYI

Şalom Dergi

TEMMUZ-AĞUSTOS 2011 10 6TL

Afrikalı çocukların koruyucu meleği
DAVID BECKHAM

KONUĞUMUZ
HAHAMBAŞI
RAV İSAK HALEVA

Şampiyonların eğitmeni
LESİ OJALVO

JAK KOHEN
ile açık açık

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN
CAN YILMAZ

İstanbul sevgisi, yazarlık tüyoları ile
MARİO LEVİ

Portrelerin kraliçesi
ANNIE LEIBOVITZ

MİLAS
köylerinden yansımalar

BETTY
VE HİKÂYESİ

SESSİZLİĞİN ŞARKISI
SAMATYA

Anıların İçinde "Olmak İstediğin Yer"

1912'den 2004'e kadar fabrika olarak kullanılan Konak'taki tarihi şaraphane yerleşkesindeki 9 tarihi bina kültür, sanat ve alışveriş merkezi olarak yeni anılar biriktirmeyi bekliyor.

İşinin Başında "Olmak İstediğin Yer"

Mahall Bomonti İzmir'deki ofisler işinizi yükseğe taşımaya, eşsiz İzmir Körfezi manzarası ise iş yaşamınızın bir parçası olmaya hazır.

Yaşarken Sınırsız "Olmak İstediğin Yer"

Yaşam tarzınıza en uygun, konforlu ve tüm ihtiyaçlarınızı karşılayacak Loft, 1+0, 1+1, 2+1 ve 3+1 konutlar Mahall Bomonti İzmir'de.

"Olmak istediğin yer"

444 18 99

Halkapınar Mah. Şehitler Cad. Konak/İzmir

www.mahallbomontiizmir.com

TÜRKERLER

**Müze, sanat evi, açık hava konser alanı,
açık hava sineması, cep tiyatrosu,
performans alanı, açık ve kapalı havuz,
açık ve kapalı çocuk oyun alanları,
kütüphane, spa ve fitness, seyir terasında
ortak kullanıma ait kafe ve restoran,
açık ve kapalı otopark, tenis kulübü ve kortları,
geniş balkonlar, koşu parkuru ve bisiklet yolu**

"olmak istediğin yer"de.

KONUTTA %1 KDV AVANTAJI

%5 PEŞİNAT
36 AY VADE
0 FAİZ
ŞİRKET KREDİLİ ÖZEL ÖDEME PLANI

GÜNLÜK 160 TL'DEN BAŞLAYAN FİYATLARLA KONUT VE OFİS SAHİBİ OLMA İMKANI

Ödeme koşulları belirli envanter ve stoklarla sınırlıdır. Yatırımcı, gerekli gördüğü takdirde ödeme koşullarını değiştirebilir.

MAHALL
BOMONTİ izmir
YAŞAM | İŞ | ALIŞVERİŞ

Editörden...

Şalom Dergi'nin Temmuz-Ağustos sayısı ile yeniden merhaba sevgili okurlar. Bu sayımız, yaz döneminde, hafta sonları veya küçük tatillere çıkarken yanınıza alıp, okurken iyi vakit geçireceğiniz bir dergi olacak. Neden mi?

Çünkü çok renkli konuklarımız var. Ben yine, her zaman yaptığım gibi Dergi'deki yazıların bazılarını sizlere tanıtayım. Baş konuğumuz *Hahambaşı Rav İsak Haleva*... Bizleri ağırladığı Hahambaşılık binasında sorularımızı samimiyetle yanıtladı.

Edebiyat dünyasından *Mario Levi*, İstanbul sevgisi ve yazarlık tüyolarını bizlerle paylaşırken, *Can Yılmaz* ile de yeni kitabı, *'Klişe Hayatlar Matbaası'*na yoğunlaşan bir söyleşiye yer veriyoruz.

'Gitaresk nedir?' dersem müzik meraklıları bunun hemen yanıtını vereceklerdir. Bilmeyenlerimiz için, Açık Radyo'nun açılışından beri her salı akşamı *Jak Kohen*'in yaptığı müzik programının adı 'Gitaresk'... Açık Radyo'nun yayın koordinatörlüğünü de yapan Jak Kohen söyleşisini ilgi ile okuyacaksınız.

Söyleşi konuklarımız arasındaki tek kadın *Lesi Ojalvo*. Antrenörlüğünü üstlendiği takımını Step dalında Türkiye şampiyonluğuna taşıyan Lesi Ojalvo'yu yakından tanımaya ne dersiniz?

'Milas köylerinden yansımalar' yazısı sizleri Milas'ın köylerinde bir kültür gezisine çıkarırken, yörenin bir zamanlar sakinleri olmuş Yahudilerin geçmişini ve onlardan geriye kalanları konu ediniyor.

'Sessizliğin şarkısı Samatya' yazısı ise geçmişte o mekânda yaşamış Ermeni toplumunun izlerini sürerken, bizleri eski adıyla *'Psamatia'*nın sakinlerinin yaşanmışlıklarına ortak ediyor.

Biraz daha yol alıp komşuya dek uzanırsak, *'Seyahat Tutkusu'* köşemizde Yunan adalarından *Folegandros* ile *Naxos*'ta gezineceğiz bu kez...

Fotoğrafçılığı değiştiren kadın lakabıyla tanınan *Annie Leibovitz*'i *'Portrelerin Kraliçesi'* başlıklı yazıyla yakından tanıma olanağını bulurken, günümüzde Hollanda okullarında Holokostu anlatan *Betty Radema Metzelaar*'ın yaşanmışlıklarını *'Zifiri karanlıkta parıldayan yıldızlar'* yazısında bulabileceksiniz.

Sevgili okurlar her veda, içinde biraz hüzün taşır. Hele hele bir dergiyi ilk sayısından 58. sayısına getirmeyi başarmışsanız, yaklaşık 6 yıl büyüttüğünüz çocuğa uzaktan el sallayan bir anne gibi hissedersiniz kendinizi. Ancak o çocuk sağlam, deneyimli ve güvenilir ellerde yoluna devam ediyorsa büyük bir huzur duyarsınız. İşte ben böylesi bir huzur içindeyim.

Her veda içinde biraz hüzün taşısa da, aslında her veda yeni bir başlangıçtır.

nellybarokas@gmail.com

Nelly BAROKAS

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

Şalom Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına İmtiyaz Sahibi
Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni
İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Işık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü
Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü
İsak Behar

Sayfa Tasarımı
Bella Parlakşimşek
Semra Öner
İlknur Hersek

Kapak Tasarımı
Bella Parlakşimşek

Yazı Kurulu
Nelly Barokas, Gila Erbeş, Tuna Saylağ, Suzan Nana Tarablus, Aylin Yengin

İdari Koordinatör
Anet Pase

Yönetim Yeri
Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44
F: (0212) 231 92 83
www.salomdergi.com

Basıldığı Yer
Gezegen Basım Ltd.Şti
Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi, 2. Cadde, No:202/A Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 325 7125
www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü
Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda satılmaktadır.

ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR

Ayın Söyleşileri

12 HAHAMBAŞI RAV İSAK HALEVA ile biz bize

22 MARİO LEVİ ile çok özel

60 Yeni başlayanlar için CAN YILMAZ

76

içindekiler

6 KİM NASIL NEREDE? David Beckham kendini Yahudi hissediyor

76 SEYAHAT TUTKUSU Yunan adaları 2 / Folegandros ve Naxos

84 GURME Şalom Dergi'nin bendeki hikâyesi

90 MEKÂN Sessizliğin şarkısı Samatya

96 SİNEMA Dünya Sinemaları 39 – Macar Sineması 3

102 AYIN BURCU Duygusal ve romantikseniz YENGEÇSİNİZ

Yaratıcı ve liderseniz ASLANSINIZ

104 SANAT AJANDASI Yaz tüm canlılığı ile yaşanırken

50 PORTRE Portrelerin kraliçesi Annie Leibovitz

26 ANALİZ Milas köylerinden yansımalar

94 AKTÜEL Geri dönüşüme yönelik girişimcilik

86 STİL Akdeniz stilleri

36 JAK KOHEN ile açık açık

44 Türkiye şampiyonluğunun gururlu ismi LESİ OJALVO

70 PERSPEKTİF Betty'nin hikâyesi

Nelly BAROKAS

KATE HUDSON HEP TATİL HAVASINDA

Hawai tatili dönüşü Kate Hudson Los Angeles havaalanında görüntülendi. 37 yaşındaki oyuncu Maui'deki tatilini annesi Goldie Hawn ve Amy Schumer ile geçirdi. Kate sahilde sarı bikinisi ile çektirdiği fotoğraflarını Instagram'da 4.4 milyon izleyeni ile paylaştı. Hudson'un eski eşi Chris Robinson'dan 12 yaşında Ryder adlı bir oğlu var. Ayrıca eski nişanlısı Matthew Bellamy'den olan oğlu Bingham da 4 yaşında.

CARRIE FISHER PRENSES LEIA İLE KARŞILAŞTI

Carrie Fisher, Londra'daki Madame Tussauds balmumu müzesinde yıllar önce Star Wars'da canlandırdığı Prenses Leia ile karşı karşıya geldi ve fotoğrafçılara poz verdi. Gençlik görüntüsü ile yan yana durmak Fisher'i oldukça heyecanlandırdı. Ünlü oyuncu aradan geçen yaklaşık 40 yılın ardından Star Wars'ın çekimlerine yeni başlanan 7. bölümünde General Leia Organa rolünü oynayacak. Filmin 2017'de vizyona girmesi öngörülüyor. Disney ve Lucas Film'in katkıları ile Madame Tussauds müzesi Star Wars'ın bazı sahnelerinin balmumu tasarımlarına geniş yer verdi.

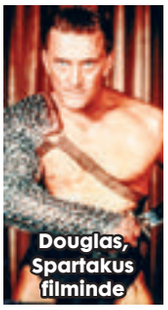
ELTON JOHN AUSCHWITZ MÜZİK FESTİVALİ'NDEYDİ

Elton John 18 Haziran'da Auschwitz yakınında gerçekleşen müzik festivalinin en göze çarpan ismi oldu. Auschwitz- Birkenau ölüm kampının yer aldığı Polonya'nın Oswiecim kasabasında düzenlenen festivalde ayrıca Queen de sahne aldı. Bu festivalin duyurusu, geçtiğimiz Aralık ayında Paris'teki terör saldırısı sonrasında yapılmıştı. Elton John festivalin web sitesinden yaptığı açıklamada; "Herkes gibi ben de Paris ve diğer kentlerdeki terör saldırılarını duyunca şoka giriyorum. Oswiecim'de yaşamı, barışı ve müziği kutlayacağız" ifadesini kullanmıştı. Oswiecim Yaşam Festivali, Polonyalı gazeteci Darek Maciborek tarafından kültürler arası barış ilişkileri kurmak amacıyla oluşturuldu.

KIRK DOUGLAS 99 YAŞINDA

Spartacus rolü ile hafızalara kazınan 99 yaşındaki ABD'li aktör Kirk Douglas Beverly Hills'de dolaşırken görüntülendi. Hayranlarının büyük ilgisi ile karşılaşan Douglas, "Benim için hayatta en önemli şey insanın bir diğerine yardım etmeye çalışmasıdır" dedi. Rus göçmeni bir ailenin çocuğu olan Kirk Douglas'un kurduğu Douglas Vakfı birçok yardım faaliyetlerinde bulunmakta. Douglas, "Ailem okuma yazma bilmezdi. Ben ABD'de okuma fırsatı buldum. Bu ülkede herkes istediği yere varma şansına sahiptir, ister aktör, ister milyoner. Başkanlarımızdan Ronald Reagan bir aktördü. Arnold Schwarzenegger ise California valisi oldu" şeklinde konuştu.

Douglas, Spartakus filminde

BILLY CRYSTAL, "MUHAMMAD ALİ'NİN YAHUDİ KARDEŞİYDİM"

ABD'li komedyen, yapımcı Billy Crystal efsanevi boksör Muhammed Ali'nin cenaze töreninde konuşma yapan kişiler arasındaydı. Crystal konuşmasında, "Ben onun Yahudi kardeşiydim. O İbrani Üniversitesine ve bir İsrail-Filistin oluşumu olan barış yanlısı bir tiyatro grubuna maddi destek sağlamak üzere bana yardımcı olmuş, Yahudilerin girmesinin yasak olduğu bir spor kulübünü terk etmişti" ifadesini kullandı.
Crystal sözlerini şöyle tamamladı, "Muhammed Ali her zaman yanımdaydı. İbrani Üniversitesi tarafından onurlandırıldığım bir etkinliğe katıldı, ailemle oturdu, fotoğraflar çekti. Dünyanın en ünlü Müslümanı, Yahudi dostunu onurlandırmıştı o gece..."

Billy Crystal ile Muhammed Ali

APPLE VE MOSES BÜYÜMÜŞLER

Gwyneth Paltrow geçtiğimiz günlerde iki çocuğu ile İspanya tatiline çıktı. ABD'li aktris 12 yaşındaki kızı Apple ve 10 yaşındaki Moses ile çektirdiği bazı fotoğrafları Instagram'da paylaştı. 43 yaşındaki oyuncunun "Barselona dağlarından iyi geceler" yazısı ile paylaştığı fotoğraflarda eski eşi Chris Martin'den olan çocuklarının büyüdükleri göze çarptı.

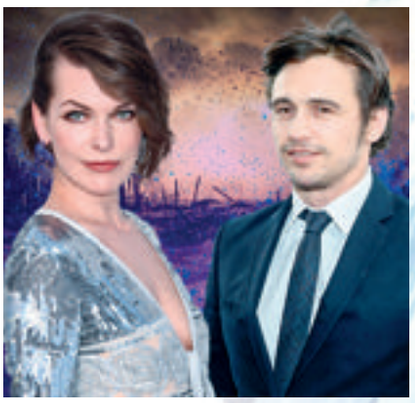

İTALYA'DA 'MEIN KAMPF' ŞOKU

Silvio Berlusconi'nin sahibi olduğu sağ eğilimli, tabloid boyda 'Il Giornale' adlı bir İtalyan gazetesinin Adolf Hitler'in antisemit manifestosu 'Mein Kampf'ı hafta sonu bedava dağıtması İtalya'da şaşkınlık yarattı. Gazete yetkilileri yaptıkları açıklamada, bunun nasyonal sosyalizm zehrine karşı eğitici bir panzehir görevi yapacağı görüşünde olduklarını ifade ettiler. 30 bin nüfuslu İtalya Yahudi Cemaati Başkanı Renzo Gattegna gazeteye bir kınama mesajı gönderirken, Başbakan Matteo Renzi aynı gün attığı Twitter'da "Bu rezil bir durum. Yahudi toplumunu şefkatle kucaklıyorum" dedi.

JAMES FRANCO VE MILLA JOVOVICH AYNI FİLMDE

James Franco bir bilimkurgu filmi 'Future World'u yöneteceğini açıkladı. Başrolü James Franco ile paylaşacak oyuncu Milla Jovovich olacak. Film, hasta annesine şifa bulmak ümidiyle geleceğin çorak topraklarında yolculuğa çıkan aristokrat bir genci konu alıyor. Milla Jovovich'in bir uyuşturucu çetesi liderini canlandıracağı belirtildi.

DOĞUM GÜNÜN KUTLU OLSUN MARILYN

Marilyn Monroe 90. doğum gününde pek görülmemiş fotoğraflarından oluşan bir sergi ile anıldı. Sergide yer alan fotoğraflar arasında Monroe'nun bir beyaz streples elbisesi içinde şezlonga uzamış fotoğrafı ölümünden sadece altı hafta önce Bert Stern tarafından çekildi. "Happy Birthday Miss Monroe" adlı sergide ayrıca 1961'de Marilyn'i yatağında görüntülemiş Douglas Kirkland'ın, 1955'te ünlü yıldızı Pekin cinsi köpeği ile çekmiş Milton Greene'in fotoğrafları vardı. Henüz 36 yaşındayken yaşamını yitiren, Marilyn Monroe anısına açılan sergide ayrıca Hugh Hefner, Laszlo Willinger'in çektiği fotoğraflar yer aldı.

PERU'YA YAHUDİ DEVLET BAŞKANI

Peru'da seçimlerin ikinci turunu yüzde 50'nin üstünde bir oy farkı ile kazanan sağ siyasetçi Pedro Pablo Kuczynski güçlü rakibi Keiko Fujimori'yi 40bin oy farkı ile geride bıraktı ve devlet başkanlığı görevini üstlendi.

Nazi işgali sırasında Polonya'dan kaçan Yahudi bir göçmenin çocuğu olan Pedro Pablo Kuczynski yaptığı konuşmada, "Halkımızın verdiği kararı mütevazilikle karşılıyoruz. Biz artık birlik olmuş, güçlü ve diyaloga açık bir Peru istiyoruz" dedi.

PAPA FRANCIS AUSCHWITZ YOLCUSU

Vatikan'dan yapılan bir duyuruda Papa Francis'in Polonya ziyareti sırasında Auschwitz'e gideceği belirtildi. Beş günlük Polonya ziyareti sürecinde Papa'nın 29 Temmuz gününü Auschwitz ölüm kampına ayırdı. Papa Francis'ten önceki Katolik dini temsilcileri Papa Benedict ve Papa II.John Paul da görevde bulundukları yıllarda bu kampı ziyaret etmişlerdi.

DAVID BECKHAM, "BİR BABA OLARAK KALBİM SIZLADI"

David Beckham HIV virüsü taşıyan çocuklara yardımcı olmak üzere Afrika'ya gitti. UNİCEF'in iyi niyet elçisi olan eski futbolcu Beckham, Afrika'nın Swaziland bölgesindeki çocukları eğlendirdi, birlikte bol bol fotoğraf çektirdi. Afrika deneyimlerini basınla paylaşan David Beckham bir baba olarak kalbinin sızladığını anlattı ve "Birlikte olduğum çocukların çoğu Aids nedeniyle yetim kalmış, HIV virüsü ile yaşayan çocuklardı" dedi. 10 yıldır iyi niyet elçisi olarak çalışan Beckham'ın başlattığı "7" adlı girişim tüm dünyada milyonlarca çocuğu korumayı amaçlıyor. David Beckham ayrıca basına: 'Anne tarafından büyükbabam Yahudiydi. Çocukluğumda beni hep sinagoga götürürdü, ben de kendimi Yahudi hissediyorum" açıklamasını da yaptı.

KRALİÇE KAPAK KIZI OLDU

Vanity Fair dergisinin son sayısında Windsor Şatosu'nda görüntülenmiş Kraliçe Elizabeth konusunda bir dosyaya yer verilirken, kraliçenin güzel bir fotoğrafı da dergi kapağında yer aldı. Bu fotoğraflar tabii ki ünlülerin fotoğrafçısı Annie Leibovitz tarafından çekildi. Fotoğrafların birinde majesteleri şatonun yemyeşil koruluğunda çok sevdiği Willow, Vulcan, Candy ve Holly adlı köpekleriyle poz verdi. Annie Leibovitz kraliçenin 90. doğum gününü belirleyen bir seri fotoğraf çekti. Diğer bir fotoğrafta Kraliçenin önerisi üzerine torun çocukları ile çektirdiği fotoğraf da aynı dergide yer aldı.

'THE PEOPLE VS. FRITZ BAUER'

Almanyalı Yahudi hukukçu ve Nazi avcısını konu edinen biyografik film, Berlin Film Festivalinde en iyi film ve en iyi yönetmen ödülünü kazandı. "The People vs. Fritz Bauer" adlı filmde, İkinci Dünya Savaşı sonrasında hala demokratik Almanya'da yaşamaya devam eden Nazileri yargı önüne çıkarmaya çalışan bir kişinin çabaları beyaz perdeye aktarıldı.

Savaştan sonra hala büyük ölçüde eski Nazi bürokrasisinin üyeleri tarafından işgal edilen bir Almanya'da Yahudiler nasıl yaşayabilirdi? Lars Kraume'nin filmi, bu can alıcı soruyu soruyor ve Fritz Bauer'in hali buna cevap oluyor. Burghart Klaussner'in etkileyici oyunculuğu ile canlandırılan savcı hiç bir şeyden korkmuyor ve asla boyun eğmiyor.

SPIELBERG,"ANTİSEMİTİZM YÜKSELİŞTE"

Harvard Üniversitesi'nin mezuniyet töreninde konuşma yapan ünlü yönetmen ve film yapımcısı Steven Spielberg, gençliğinde antisemitizmin gittikçe yok olduğunu düşündüğünü, ancak yanıldığını söyledi.

Harvard Üniversitesinin mezuniyet töreninde Spielberg'in 99 yaşındaki babası Arnold, oğlunun konuşmasını en ön sırada izledi. Spielberg yeni mezunlara dünyanın 'canavarlarla dolu' olduğunu ve bu canavarların 'ırkçılığı, etnik nefreti, sosyal sınıf nefretini, din nefretini' desteklediğini dile getirdi.

Spielberg, konuşmasında ayrıca, "Çocukken Yahudi olduğum için zorbalık görmüştüm. Bu üzücü bir durumdu, ancak anne ve babamın, büyükanne ve büyükbabalarımın yaşadıkları göz önüne alındığında, bu çok hafif kalıyordu. Çünkü biz antisemitizmin gittikçe yok olduğuna inanıyorduk, yanılmışız." dedi.

BOSCH
Yaşam için teknoloji

Çoook uzaktan bile kontrol edilebilen klima.

Telefonla kumanda
Wi-fi özellikli yeni Bosch klimayı,
eve gelmeden çalıştırın,
sizi istediğiniz hava karşılasın.
www.bosch-home.com.tr

Nethome uygulamasını Apple Store ve Android marketten ücretsiz indirebilirsiniz. Bu uygulama, Windows tabanlı işletim sistemlerinde yoktur.

NEO
BOLLUCA

NEO
BOLLUCA
2

Neo Bolluca’nın **temelleri atıldı,** şimdi **ikincisi geliyor!**

3. Havalimanı, Kuzey Marmara Otoban Yolu,
Kanal İstanbul ve yeni metro projeleriyle her gün
daha fazla yatırım değeri kazanan Bolluca’da,
Neo Yapı ilk projesinin satışlarını tamamlamak üzere.
Neo Bolluca projesine gösterdiğiniz ilgi için
teşekkür ederiz.

Yatırım fırsatları Neo Yapı kalitesiyle devam ediyor;
Neo Bolluca 2, çok yakında satışa açılıyor.
Size özel lansman fiyatlarından yararlanarak,
Bolluca'nın yatırım fırsatlarını değerlendirmek
için bizi arayabilirsiniz.

NEO YAPI

www.neoyapi.com
444 96 39

SÖYLEŞİ

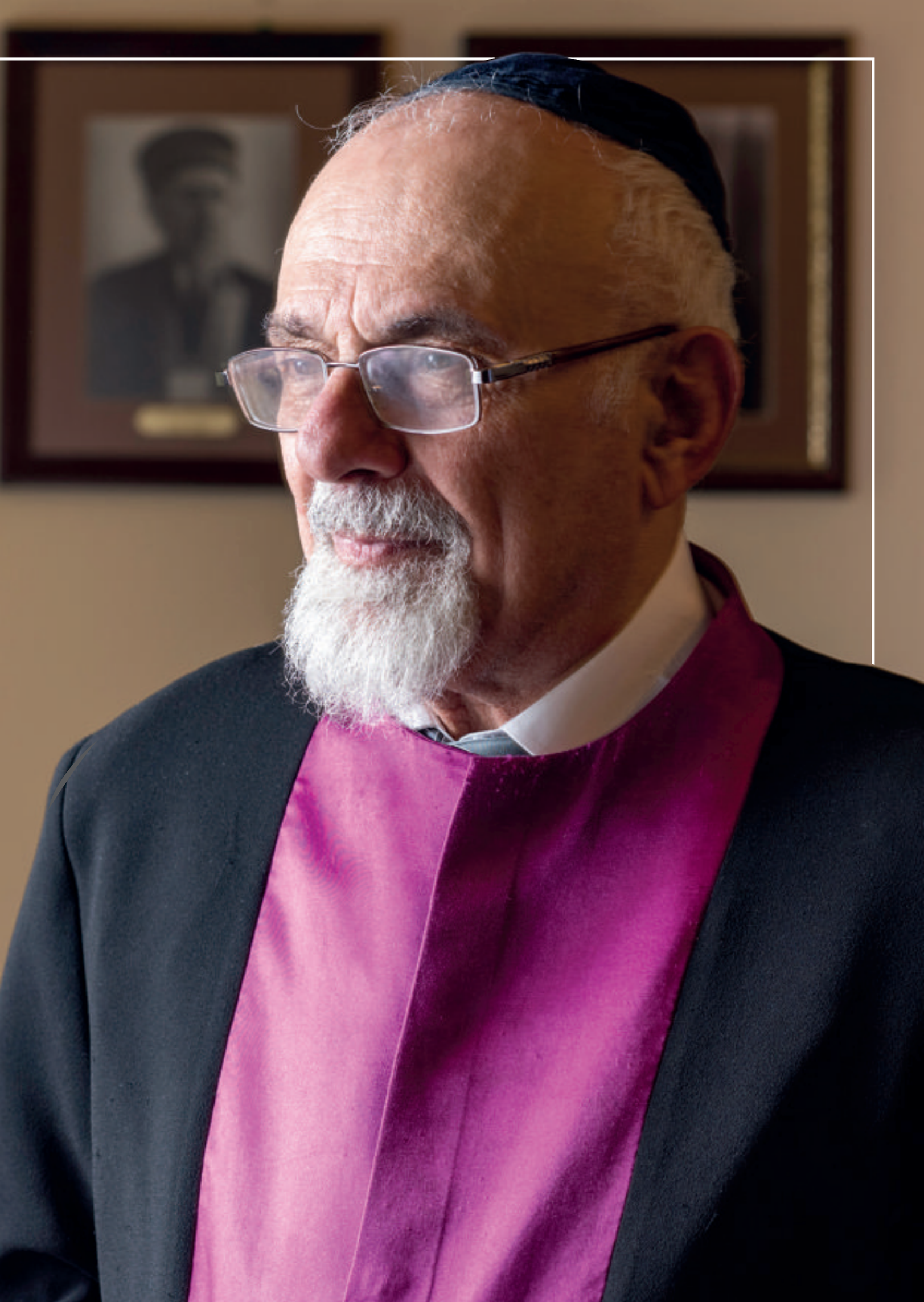
Nelly BAROKAS

Hahambaşı İSAK HALEVA

"Her insanın içinde ufacık bir kıvılcım vardır, üstünde durursan alevlenir, durmazsan söner gider."

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

O bir eğitmen, iyi bir baba, samimi bir dost, toplumunun her ferdine ve her sorununa içtenlikle yaklaşan, dindarı veya az dindarı her zaman sevgiyle kucaklayan bir lider. Türkiye Cumhuriyetinin 3. Hahambaşısı RAV İSAK HALEVA ile yaptığımız söyleşiyi Şalom Dergi'nin sayfalarına taşıma onurunu yaşıyoruz.

Sayın Hahambaşım, Türkiye Yahudi toplumu sizi çok seviyor ve sayıyor. Bir o kadar da sizi daha yakından tanımak istiyor. Siz Rav İsak Haleva'yı nasıl tarif edersiniz?

"Sizi çok seviyorlar" ifadesi üzerinde durmak isterim. İsrail'deki eğitimden döndükten sonra beni yetiştiren bazı hocalar Türkiye'ye gelmişlerdi. Bana şöyle dediler, "toplum seni çok seviyorsa, demek ki çok fazla taviz veriyorsun. "Sevilmek" olayı bir lider için karmaşık bir durumdur. Moşe Rabenu'nun ölümünün ardından, *"Bnei İsrael ağladı"* ifadesi kullanıldı. Oysa kardeşi Aron öldüğünde *"Tüm Bnei İsrael ağladı"* ifadesi yer aldı. Moşe bir lider olduğu için prensiplerini ayakta tutabilmek adına tabiri caizse çok kişinin nasırına bastı. Aron'un ise liderlere özgü sorumluluğu yoktu, insanlarla dostluk ilişkisi içindeydi. Ben *"Halaha"*yı zorlayarak karşımdakinin isteğini yerine getirmeyi prensip edindim. Ayrıca tüm cemaatimizin hahambaşısı olmaya çalışıyorum, dindarın, dinden uzaklaşmış olanın… Herkesi kucaklamaya çalışıyorum. Ama onları kucaklarken taviz mi veriyorum, sanmıyorum… Sevilen bir lider her zaman başarılı olur.

İnanç insanı tabii ki mutlu eder. Hepimizin sorunları, mutsuzlukları, çözümleyemediğimiz durumları vardır. İnançlı kişinin böyle durumlarda Tanrı'dan beklentisi olur. Bu beklenti ona güç verir.

Nasıl bir ailede yetiştiniz? Nasıl bir çocukluğunuz oldu?

Bütün Sefarad aileleri gibi geleneklerine bağlı bir ailede büyüdüm. Babam her gün duasını ederdi. Doğal olarak bu beni etkiledi, benim de hayatımın bir parçası oldu. Öyle ki 6-7 yaşımdan itibaren dini bir kültür alarak yetiştim. Bunu sürdürebilmemin en önemli sebebi sinagogdaki arkadaşlarımla dışarıda vakit geçirdiğim arkadaşlarımın aynı kişiler olmasıydı. Yani iki farklı seçenek arasında seçim yapmak durumunda kalmadım. Rahmetli Rav Nissim Behar'ın yanında yetiştim.

Sizi din adamı olmaya yönelten neydi?

Din adamı olma kararını ben kendi başıma almadım, annem ile babam beni bu şekilde yönlendirdiler. Onlara gece gündüz duacıyım. İsrail'de tipik bir Sefarad Yeşivası'nda altı yıl eğitim gördüm.

Sayın Hahambaşım müsaadenizle biraz özel bir soru sormak istiyorum. Rabanit Recina Hanımefendi ile nasıl tanıştınız. Evliliğiniz nasıl gerçekleşti ve kaç yıldır evlisiniz?

İsrail'deki eğitimden döndükten sonra Rav Nissim Behar'a, *"Eğitimimi tamamladım, din adamı oldum, şimdi de evlenmek istiyorum, bana bir kız bulun"* dedim. Ona o kadar çok güveniyordum. Bir kız bulundu. Bizleri tanıştırmak için vesile aramaya başlandı. Amikal'de bir konser var. O konsere kız da davet edildi. Piyanonun bir yanında ben, diğer tarafında başka bir genç oturuyor. Kızın teyzesi beni işaret ederek *"işte bu çocuk"* dedi. Aksilik kız bana değil, pek de yakışıklı olmayan öbür gence bakıp yüzünü buruşturdu. Sonra kıza *"yok o değil öbür yandaki"* dediklerinde kızın yüzü güldü. *"Besiman Tov"* o oldu. 52 yıldır evliyiz.

Yeni nesil ile eski nesil arasında bir karşılaştırma yapıyorum bazen. Yeni nesil evlenmeden birbirlerini çok iyi tanımayı, birbirleri hakkında her şeyi öğrenmeyi, birkaç yıl beraber olmayı tercih ediyor. Evleniyor, altı ay sonra boşanıyorlar. Hani birbirinizi çok iyi tanıdınız da ne oldu?

Oğlunuz Rav Naftali Haleva'nın din adamı olarak yetişmesinde sizin etkiniz oldu mu?

Naftali'ye liseyi bitirmeden ne olmak istediğini sordum. *"Baba ben din adamı olmak istiyorum"* dedi. Ben onun çok eğitimli, çağın gençleri ile iyi iletişim kurabilecek bir din adamı olmasını istedim. *"Öyle iyi bir eğitim al ki gençler seni eşiti olarak görsünler"* dedim. Böylece ABD'de Yeshiva University'de eğitim gördü. Kıymetli bir eleman olarak ülkeye dönüp cemaatimize hizmet vermeye başladı.

Tüm cemaatimizin hahambaşısı olmaya çalışıyorum, dindarın, dinden uzaklaşmış olanın... Herkesi kucaklamaya çalışıyorum. Ama onları kucaklarken taviz mi veriyorum, sanmıyorum...

Peki, çocuklarınız ile ilişkileriniz nasıldır? Allah bağışlasın pek çok torun sahibisiniz. Aralarından kariyerlerini din adamı olarak yapmaya meyilli olan var mı, bunu ister misiniz?

Çocuklarımı yetiştirdim. Torunlar üzerinde ben söz sahibi olamam. Fakat dolaylı olarak tesir edebilirim. Torunlarım arasında ikisi din adamlığına meyilli görünüyorlar. Ben çocuklarıma hem dini sevdirdim, hem de herkes gibi yaşamalarına izin verdim. Allaha şükürler olsun dördü de ananelerine, dinlerine bağlıdırlar, Şabat'ı gözetirler, Kaşrut kurallarına uyarlar.

İnanç sahibi olmak insanın daha mutlu olmasına yol açar mı? İnanç ile mutluluk arasında bir ilişki görüyor musunuz?

İnanç insanı tabii ki mutlu eder. Hepimizin sorunları, mutsuzlukları, çözümleyemediğimiz durumları vardır. İnançlı kişinin böyle durumlarda Tanrı'dan beklentisi olur. Bu beklenti ona güç verir. Güç ona mutluluk verir. Eğer kişi inanç sahibi değilse, her şeyi kendi mantığı doğrultusunda inşa ettiyse, bazı sorunlar karşısında çözüm bulamadığında çok mutsuz olur. Çözümsüzlük insanı intihara kadar sürükler. Geçmişte eşim İsrail'de çok ağır bir ameliyat geçiriyordu. O ameliyathanedeyken ben de dışarıda 'Tehilim' okuyordum. Adamın biri de ameliyatta olan bir yakınının çıkmasını beklemekteydi benim gibi. *"Ne okuyorsun?"* diye sordu. *"Dua ediyorum"* dedim. *"Ben etmiyorum, çünkü Tanrı'ya inanmam. Ben sadece tıbba ve doktorlara inanıyorum. Ama senin bu kitabı okurken bir güç kazandığını hissediyorum"* dedi. *"Bu gücü kazanmak zor değil, al 'Tehilim' kitabını sen de oku"* diyerek kitabımı ona uzattım. Okuyup dua etmeye başladı. Sonradan o inançlı ve dindar bir adam oldu. Yakın zamana kadar o kişi ile ilişkim vardı. Her insanın içinde ufacık bir kıvılcım vardır, üstünde durursan alevlenir, üstünde durmazsan söner gider.

Ruhani bir lider, Türk Musevi Cemaati'nin Hahambaşısı olmanız hayatta yapmak istediğiniz, örneğin denize girmek veya sinemaya gitmek gibi bazı şeyleri engelledi mi?

Kariyer sahibi bir insan, kendi özel yaşamında da kariyerine saygılı olması gerekir. Hahambaşı olduğumdan beri ben de bu makama saygı gösteriyorum. Peki, hahambaşı olduğum için ben denize girmeyecek miyim? Ben denize girmeyi bir spor olarak algılıyor, müsait yerlerden denize giriyorum. Canım istediğinde yürüyüşümü yapıyorum. Rahmetli Hahambaşı Rav David Asseo ile de Küçüksu civarında beraber denize girerdik.
Ben ve eşim Burgazada'da çocuklarımızı büyütürken onların her zaman temiz giyimli olmalarına özen gösterdik. Çocuk değil mi, kirlenir de, kirli de dolaşır. Ama insanlar, *"hahamın oğluna bak"* demesinler diye, insanlara iyi bir örnek oluşturmak amacıyla çocuklarımızın hep derli toplu olmasına çalıştık.

Futbol maçlarına merakınız var mı? Televizyonda izler misiniz? Tuttuğunuz bir takım var mı?

Bunu bütün dünya âlem bilir, ben Beşiktaşlıyım. Oğlum

Yeshiva University'de okurken bir sene Beşiktaş şampiyon olmuştu. Üniversitenin cephesine kocaman bir siyah/beyaz bayrak asmıştı. Beşiktaş aşığıyım, milli maçları TV'de izlemekten çok zevk alırım.

Cemaatimizin geniş toplumda Musevi Müzesi, Şalom gazetesi tarafından veya Avrupa Yahudi Günü, Edirne Sinagogu konseri gibi düzenlenen etkinlikler sayesinde, hatta televizyon programlarında sıkça tanıtılmasını önemli buluyor musunuz? Bu girişimlerin, hayatında hiç Yahudi görmeden menfi görüşleri olan kimseleri olumlu yönde etkileyebileceğini düşünüyor musunuz?

Son cümleye cevap vereceğim. Olumlu etkiler mi? Emin değilim. Ancak kendini bilen bir kişinin kafasında bir soru işareti uyandırır. Yahudileri niye sevmediklerini gerçekten bilmiyorum. Ne var ki ben Avrupa Yahudi Günü olsun, müzemiz olsun gerçekleştirilen tüm bu etkinliklerin son derece olumlu olduğuna inanıyorum. Bu sayede Yahudileri tanıma fırsatı bulamamış kişiler Yahudilerin özel hayatlarına girmekte ve onların kendilerinden farklı olmadıklarını bizzat görmekteler.

Beşiktaşlıyım. Oğlum Yeshiva University'de okurken bir sene Beşiktaş şampiyon olmuştu. Üniversitenin cephesine kocaman bir siyah/beyaz bayrak asmıştı. Beşiktaş aşığıyım, milli maçları TV'de izlemekten çok zevk alırım.

Bir kere Konya Üniversitesi'nde konferans vermeye davet edildim. Hiçbir zaman anfinin bu kadar dolu olmadığını söylediler. Konuşmamın sonunda bir öğretim üyesi geldi ve elimi sıkarken, *"hayatımda ilk defa bir Yahudi'nin elini tutuyorum"* dedi. Belki bunda biraz biz hatalıyız, kendimizi yeterince tanıtmadık. Çünkü korktuk. Kendimizi güvende hissetmediğimiz zamanlar oldu. Varlık Vergisi oldu, arkadan farklı olaylar oldu. Ancak şimdi biraz açılarak ilerde bunun neticesini göreceğimizi düşünüyorum. Yeni nesiller Yahudileri kendi bayramları, yaşamları, inançları olan bir toplum olarak algılayacaklardır. Belki bu tanıtımın müspet sonuçları olacaktır.

Bazı gençler elektronik ortamda 'avlaremoz' (konuşalım) diye bir site oluşturdular. Bu sanki 'kayadez' (susalım) sözcüğüne bir tepki gibi... Biz susan bir toplum muyduk, son yıllarda kendimizi daha da anlatır mı olduk?

Evet, yeni nesil eskisi gibi değil. Yeni nesil her şeyi soruyor, her şeyi sorguluyor, her şeyin sebebini arıyor. Bunun hem menfi, hem de müspet tarafı var. Eskiden biz açılmazdık, korkardık *"poko alaka"* (fazla bulaşma) derdik, Ancak günümüzde çoğulculuk anlayışı hâkim. Eminim aydın kişiler arasında kendimizi anlatmanın, tepki vermenin olumlu sonuçları olacaktır. Son zamanlarda görüyorum, basında 'Yahudilerden ne istiyorsunuz' gibi yazılar çıkmaya başladı. Ancak fazla açılmak da bizi sevmeyenlerin gözüne fazlaca batmamıza yol açabilir. Esas mesele dengeyi sağlayabilmektir. Antisemitizmin, Diasporadaki tüm Yahudilerin sorunu olduğu da bir gerçek…

Bir dönem İlahiyat Fakültelerinde ders verdiniz. İzlenimlerinizi ve o deneyimle ilgili bir veya birkaç anınızı paylaşır mısınız?

Toplum olarak içimize kapalı olduğumuz dönemde, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde ders vermem istendiğinde açıkçası korktum. Teklifi düşünürken çok zor bir haleti ruhiye içindeydim. Ancak fakülteye ders vermeye gittiğim yıllar süresince Türkiye'deki İslam âlemi ile Yahudi cemaati arasında çok önemli adımların atıldığına tanık oldum. Her ne kadar İbranice dersi ismi altında olsa da sohbetlerimiz akademisyenler ile büyük ölçüde dini konular üzerineydi. Her iki dindeki benzerliklerin farkındalığına vardık. Hatta derslerden sonra saatlerce oturup sohbet ederdik.

Hatırlamıyor musunuz, beni de oraya yollamıştınız ve gazete için birçok İlahiyatçı profesör ile röportaj yapmıştım.

Doğru. Bu dersler İslam âlemi ile Yahudiler arasında çok olumlu bir kaynaşmaya vesile oldu. Hatırlarım rahmetli Sami Herman ile beraber, uzun çalışmalar neticesinde çeşitli İlahiyat Fakültelerinden 16 Profesörle birlikte Bar-İlan Üniversitesinin daveti üzerine İsrail'e gittik. İsrail'de muhteşem bir on iki gün geçirdik. Bunun çok olumlu sonuçları oldu, o akademisyen İlahiyatçılardan bazıları sonradan Müftü oldu. Pek çok dost kazandım. Oradaki olumlu hava, oluşan sevgi hep devam etti. Diyalog yolu ile pek çok sorunun çözülmesine yardımcı oldu. Marmara İlahiyat Fakültesi'nde senelerce ders verdim. Sadece bir kez derse girerken biri gelip kabaca bana bir omuz attı. Bunun dışında hiçbir olumsuzluk yaşamadım. Oluşan sevgi bağları hala devam etmektedir.

Galatasaray, Bilgi ve Ankara üniversitelerinde düzenlenen seminerlerde sunulan çalışma ve konuşmalar, 'Yok Hükmünde' başlığı altında bir kitapta toplandı. Kitabın ana fikri Hahambaşılık, Rum veya Ermeni Patriği gibi makamların ve dini toplulukların tüzel kişilikleri olmadığından hukuken yok hükmünde olduklarıdır. Bu görüşe katılıyor musunuz? Devlet makamlarınca en üst düzeyde itibar görüyorsunuz, tüzel kişiliğin yokluğu bir kısıtlama getiriyor mu?

Laki Vingas'ın derlediği kitap ciddiye alınması gereken bir çalışmadır. Senelerin tecrübesini yansıtmaktadır. Ben ilk zamanlar açıkça söyleyeyim, tüzel kişilik konusuna

Nelly Barokas ve
Hahambaşı Rav İsak Haleva

muhaliftim. Ne demek tüzel kişilik, hahambaşı makamı yeterli değil mi diye düşünüyordum. Ancak sonradan konulara daha yakından baktığımda bir tüzel kişiliğe sahip olunması gerektiğini gördüm. Çünkü bu işlerin bir adresi olmalıydı. Cemaatin pek çok ihtiyacının bir kişilik, bir unvan, bir sıfatla takip edilmesi gerekmektedir. Kanunen sahip olunan hakların bir tüzel kişilik çatısı altında elde edilmesi daha isabetlidir. Bundan dolayıdır ki, Beyoğlu Musevi Hahamhanesi Vakfı ismini cemaatimizi en geniş anlamda temsil edecek şekilde değiştirmek üzere başvurduk ve Türkiye Hahambaşılığı Vakfı ismini tekrardan kullanabilme teyidini aldık. Bu şekilde de Cemaat Başkanı ve Vakıf Yönetimine de resmi bir kisve kazandırdık.

Yahudi gençliğinin dini aidiyeti ve Yahudi kökenlerini koruması açısından Judeo-Espanyol mu, yoksa İbraniceyi mi öğrenmelerini daha doğru bulurdunuz?

Eskiden Judeo-Espanyol konuşan bir insan yüzde yüz Yahudi idi. Bu lisanın kendi aidiyetimizi korumada çok yararı oldu. İbraniceye gelince, İbranice uzun bir yoldur. Uzun yolu mu, kısa yolu mu seçeceksin? Alef, Bet'i bilmiyor, alfabesini bilmiyor gençler. Gençlerin İngilizcesi, Fransızcası var. Judeo-Espanyol lisanını öğrenmek daha kolay ve bu lisan birleştirici bir görev görebilir. Okulda, ders verdiğim yıllarda Judeo-Espanyol bir kelime kullandığımda çocukların kıkır kıkır güldüklerini görünce *"bu lisan öldü"* diye düşünmüştüm. Ama şimdi bakıyorum gençler harıl harıl İspanyolca öğreniyorlar. *"Avla Espanyol"* (İspanyolca konuşun) dediğimde kimse dinlemedi, oysa bu lisan diğer yabancı dillerin de öğrenilmesine yardımcı olurdu. Şimdi bir geriye dönüş var. Tabi ki en doğrusu İbranice bilmektir ama bu uzun bir yoldur.

Türk Musevi Cemaati'nin geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ne bakımdan?

Varlığını devam ettirecek mi?

İzmir'de Yahudi nüfusu eskiden 35 bindi. Şimdi 1500'lere düştü. Ama cemaat yaşıyor. Eski yaşantılarını ayakta tutmak için gayret gösteriyorlar. Bizim cemaat ufalan bir cemaattir. Doğumlar az, Avrupa'ya ve ABD'ye göç eden, okumaya giden gençlerimiz çok. Burada kalan nüfus da yaşlanmakta… Ancak Türkiye'de devamlı bir cemaat kalacaktır. Yahudi dünyası Türkiye'deki Yahudi cemaatinin varlığını, devamını ister. Çünkü İstanbul tarihte ve günümüzde Yahudiliğin merkezi olan bir kenttir. Az veya çok hep devam edecektir.

Kendimizi anlatmanın, tepki vermenin olumlu sonuçları olacaktır. Ancak fazla açılmak da bizi sevmeyenlerin gözüne fazlaca batmamıza yol açabilir. Esas mesele dengeyi sağlayabilmektir.

Toplumumuz bireylerine Şalom Dergi aracılığı ile vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Gençlere derim ki, ne olursa olsun dini ananelere sahip çıkın. Tarih Yahudiliği sadece milli hislerin değil, ananelerin koruduğunu göstermiştir. İki bin yıldır değişik ülkelerde dağınık bir şekilde yaşadılar. Onların bugüne gelmesi geleneklere bağlıkları sayesinde olmuştur. Entegrasyon sonucu gençler kültürlerinden uzaklaşmaktadırlar. Benim tavsiyem ne olursa olsun geleneklere, kültürlerine bağlı kalmalarıdır. Bizim cemaatte çok önemli bir gelenek 'Noçe de Şabat' (Cuma Akşamı) dır. Bu gelenek aileleri çocuklarına bağlamaktadır.

Günümüzde gençler ailelerini Şabat gecesi yalnız bırakmamak için yemeğe gelmekte, yemeği bitirir bitirmez de kaçmaktadırlar. Peki, günümüz gençliğinin çocukları ileride ne yapacaktır, bilemiyorum. Aile mefhumu çok önemlidir. Ancak bu geleneklerin sürdürülmesi için gençlerin hayat arkadaşlarının da aynı zihniyette olması gerekir. Çok muhteşem bir gençliğimiz var ve gençler bizim geleceğimizdir. ■

Yazın keyfini İstanbul'un kalbinde yaşayın

Titanic Business Bayprampaşa'nın yarı olimpik havuzunda yazın keyfini lezzetli atıştırmalıklar ve serinletici kokteyllerle çıkarın.

TITANIC
BUSINESS BAYRAMPASA

TITANIC HOTELS
ANTALYA | ISTANBUL | BODRUM | BERLIN

titanic.com.tr

/TitanicHotelsİstanbul /Titanic_Hotels /titanichotels_istanbul

Karel VALANSİ

ÇOK ÖZEL

MARİO LEVİ

"Ben ülkesini yüreğinde taşıyanlardanım"

KONUĞUM TÜRK EDEBİYATININ ÖNEMLİ KALEMLERİNDEN, ESKİ BİR ŞALOMCU OLAN SEVGİLİ DOSTUM VE ÖĞRETMENİM MARİO LEVİ. YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ'NDE VE ÇEŞİTLİ KURUMLARDA YARATICI YAZARLIK DERSİ VEREN, GAZETE KADIKÖY'DE KÖŞE YAZARI OLAN VE TV PROGRAMI BULUNAN MARİO İLE EŞ ZAMANLI YAZDIĞI SON ROMAN VE HİKÂYE KİTABINI KONUŞTUK. SOSYAL MEDYADAKİ NEFRET SÖYLEMİ, İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ, İSTANBUL SEVGİSİ VE YAZARLIK TÜYOLARINI DA BULABİLECEĞİNİZ ÇOK KEYİFLİ BİR SOHBETE HAZIRLANIN!

Daha önceki kitaplarınla kıyaslayınca 'Bu Oyunda Gitmek Vardı' daha kısa cümleli, daha yalın. Dilde bir sadeleşmeye mi gidiyorsun? Üstelik 'Pandispanya'nın tadı hala damağımızdayken yeni bir kitap daha! Bu nasıl bir hız?

Dilimin sadeleşip sadeleşmediğinin farkında değilim. Öyle söyleniyor. Özel bir çabam olmadı. Belki de hikâye bunu gerektirdi. Ama yıllar geçtikçe sadeleşiyor insan, biliyorum. Her anlamda sadeleşiyor… Çünkü kaybetmeyi öğreniyor. Kaybettiklerinin de aslında kayıp olmadığını… Hayatı geldiği gibi yaşıyorsun. Böylesi çok daha iyi… Kendimi birçok ağırlığımdan kurtulmuş gibi hissediyorum. Onca işin arasında bu kadar çok kitap yazabilmeminse tek bir açıklaması var; ben kendimi yazmaya adadım. Yazarlık benim için bir meslek bile değil, hayatın ta kendisi. Üstelik verimli bir döneme girdiğimi de hissediyorum. Bakalım artık.

Bu kitabın farklı bir kurgusu da var. Okuyucunun aktif katılımı bekleniyor ve sürpriz çifte son. Bir de benim aklımda üçüncü bir son var. Nasıl tanımlıyorsun bu romanını?

Okurun aktif katılımını istediğim kesin! Farklı bir kurguyu denediğim de doğru. Yeni ya da yeni olduğuna inandığım, adını henüz koyamadığım bir şeyi denemek istiyorum. Biraz kendimi de aşmak gibi bir çabanın içindeyim. Daha ne yapabilirim sorusu aklımdan çıkmıyor. Bu iyi, çünkü çok heyecan veriyor. Kendimi öğrendiklerime ve bildiklerime hapsetmek istemiyorum. Çünkü hep daha iyisi var, biliyorum. En azından başka ihtimaller var. Arıyorum işte. Ne bulacaksam bulacağım. Bulamazsam da en azından aradım diyeceğim. Farklı sonlar kendiliğinden geldi. Böyle denemeler yapılıyor, ben de yapayım dedim. Zaten eğer varsa, kurgudaki farklılık bu sonlarda değil. Ama senin de bir

"Ümidi kesmemek gerek... Yazarlık dediğiniz içine birkaç satır yazdıktan sonra bir şişeyi ağzını kapatarak denize atmaktır zaten."

"Kendimi öğrendiklerime ve bildiklerime hapsetmek istemiyorum. Çünkü hep daha iyisi var, biliyorum. En azından başka ihtimaller var. Arıyorum işte. Ne bulacaksam bulacağım."

son önerin varsa harika! Amacıma bir şekilde ulaştım demektir…

'Bu Oyunda Gitmek Vardı' ülkeyi terk edip gitmek isteyen, genellikle de kalan ötekileştirilmişleri çağrıştırdı bana. Amacın bu muydu?

Böyle görülmesinin mahsuru yok. Ama tam bu muydu anlatmak istediğim, emin değilim. Ben galiba bu hikâyede gitmelerin her türlüsünü anlatmak istiyorum. Tabii gidememelerin de… Gizli referanslarım var mı? Bunu söylemek bana düşmez. Her okur okuduğu metinde istediğini görür. Ben en azından metnin birkaç okuması olabileceğini söyleyeyim.

Milan Kundera ve striptiz kulübü sahibi Mario, muziplik olsun diye seçilen isimler sanırım, sen de belli ki çok eğlendin romanı yazarken...

Bak bu da doğru! Zaman zaman çok eğlendim! Şikâyetim yok. Ama bu söylediklerinin hiçbiri tasarlanmış değildi. Hepsi kendiliğinden ortaya çıktı.. Mesela Milan Kundera'nın yazdığı önsöz romanın düzeltmelerini yaparken aklıma geldi. Zaten hayatta da en çok eğlendiğimiz anlar hiç beklemediğimiz bir zamanda yaşadıklarımız değil mi?

Her roman otobiyografiktir dersin hep, sana en yakın karakter hangisi? Saffet mi? Ya kadınlardan en sevdiğin hangisi?

Saffet bana çok uzak bir karakter değil. Ortak zevklerimiz var, gizleyemem! Onun bu hikâyede yaşadıklarını yaşamadım ama. Yaşasaydım, Neval gibi bir kadın çıksaydı karşıma neler yapardım, bilmiyorum. Ayrıldığımız yerler var tabii. Bu yüzden de onu eleştirmekten çekinmedim. Hatta bazen ona kızdım. Kızgınlığımı gösterebildim mi, bilmiyorum. Birçok yerde sevdim de… Bu sevgimi gösterebildim mi, onu da bilmiyorum. Tek söyleyebileceğim şu: yaşadıklarım olmasaydı, onu böyle yazamazdım. Her yazılan otobiyografiktir, evet. Bu uzun uzun konuşulması gereken bir mesele… Otobiyografik derken, sadece başımızdan geçenleri anlatırız demek istemiyorum ama. Bu kadarını söylemekle yetineyim. Kahramanlarınızla tıpkı hayattaki gibi yakın duygusal bağlar kurabilirsiniz. Onlarla umutlanabilir, sevinebilir, üzülebilir, ağlayabilirsiniz. Yazmanın şizofrenisidir bu ve güzeldir. Ben bu romanda da kahramanlarımla böyle bir bağ kurdum. Aksi halde sahici olduklarına kendimi inandırmazdım. Bu hikâyedeki kadınım Firdevs'tir. Şaşırdın mı?

Şaşırttın beni! NTV'de yeni bir sohbet programına başladın Ahmet Ümit ve İskender Pala ile. Onca siyaset programının arasında böyle derin bir sohbet programını özlemiştik. Nasıl gidiyor program, tepkiler nasıl? Yeni sezonda devam edecek mi? O haftanın konusunu beraber mi seçiyorsunuz? Nasıl bir hazırlık süreci var?

Program çok ilgi gördü. Bu kadarını, itiraf edeyim, beklemiyordum. Hiç beklemediğim insanlar bile seyrediyormuş. Geçenlerde Kanada'daydım. Oradaki Türkler arasında da seyredenler varmış. Bir boşluğu yeteneklerimiz ve bilgimiz ölçüsünde doldurmaya çalıştık. Bu kadar çok seyredilmemizin sebebi bir ihtiyaca cevap

verebilmemizdi belki. Yeni sezonda devam eder mi? Devam ederse nasıl devam eder? Hiç bilmiyorum. Bu televizyon yönetiminin kararına bağlı… Tabii öteki program arkadaşlarıma da… Ben her programa çok sıkı hazırlandım. Her program için ortalama hazırlanış sürem beş saatti. Dediğim gibi, yeteneklerim ölçüsünde yapabileceğimi yapmaya çalıştım. Program canlı değildi ama çekimler canlı yayın mantığında yapıldı, hiç kesilmeden. Önceden temaları belirliyorduk ve hepsi buydu. Çekim öncesinde sen bunları söyle, ben şunları söyleyeyim gibisinden konuşmaları hiç yapmadık. Hiçbirimiz arkadaşının ne diyeceğini bilmiyordu. Bazı fikirler de sohbetin akışında ortaya çıktı. Mesela ben önümdeki hazırlık notlarımda bulunmayan birçok fikri ve duyguyu paylaştım, İskender ile Ahmet için de öyle oldu. Çok güzeldi. Ama en güzeli birbirimize verdiğimiz değerdi. Neticede farklı duruşları, tercihleri ve geçmişleri olan yazarlardık. Birbirimizi hiç kırmadık. Öyle sanıyorum ki bu duygu seyirciye de geçti.

Geçen sene bu konuda konuşmak istememiştin. Şimdi sana tekrar sormak istiyorum. 2014 yazındaki Gazze savaşı sırasında artan İsrail karşıtlığı Yahudi karşıtlığına dönüşmüş ve senin kitapların da 'boykot edilecekler' arasında gösterilmişti. O dönem çok üzüldüğünü biliyorum. Neler hissettin? Şimdi nasıl hissediyorsun? "Bu Oyundan Gitmek Var mı?" Bir İstanbul sevdalısı olarak gün gelir ben de gidebilirim der misin?

O günkü olaylar hakkında yine konuşmak istemiyorum. O günleri geçmişimin çok derinlerine gömmek istiyorum. Hissettiklerim bana ait olsun. Kendim için tek temennim var. Allah'ın takdiri ne zaman olacaksa artık, son nefesimi Kadıköy'de vermek… Sonrasını bilemem. Dedim ya, bundan sonra hayat nasıl geliyorsa, öyle yaşanacak. Ben ülkesini yüreğinde taşıyanlardanım.

Türkiye'de kendini rahat ifade edebiliyor musun? Şu konuda yazmayayım diye düşündüğün oluyor mu?

Yazdıklarıma zaman zaman şüpheyle baktığım olmuştur. Yazdıklarımdan endişe duyduğum da olmuştur. Buna bağlı olarak bazı söylemek istediklerimden vazgeçtiğim de… Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Bugüne kadar birçok söylemek istediğimi söyledim. Birçok insanın söylemek isteyip söyleyemediğini de söyledim. Çünkü söylemenin farklı yolları vardır. Çünkü incitmeden söylenen sözler her zaman daha etkili ve kalıcıdır. Ben Mevlana'yı boşuna okumadım. Rabi Akiva'yı boşuna okumadım. Talmud'un sayfalarına yok yere dalmadım.

"Yıllar geçtikçe sadeleşiyor insan, biliyorum. Her anlamda sadeleşiyor... Çünkü kaybetmeyi öğreniyor. Kaybettiklerinin de aslında kayıp olmadığını... Hayatı geldiği gibi yaşıyorsun."

Twitter'da oldukça aktifsin. Daha çok ne amaçla kullanıyorsun? Neler paylaşıyorsun? Ne tür tepkiler alıyorsun? Aralarında nefret söylemi diyebileceğin örnekler oluyor mu?

Twitter'da etkinim, bu doğru. Zaman zaman kısa vurucu cümlelerle duygularımı ifade etmek hoşuma gidiyor. Hayata, o gün yaşananlara dair ne varsa onları paylaşıyorum. Anlık duygularımı ifade etmeye çalışıyorum. Bazen de bu işten sıkılıyorum. Seviyesi çok düşük tepkilerle karşılaşıyorum çünkü. Twitter için demokratik bir ortam deniyor. Bu bir anlamda doğru… Ama öyle insanlarla karşı karşıya gelebiliyorsunuz ki. Öyle bir cehaletle, öyle bir kendini bilmezlik, öyle bir küstahlıkla kendinizi aynı yerde buluyorsunuz ki, benim burada işim ne diyorsunuz. Çünkü herkes istediğine istediğini söyleme hakkı buluyor kendisinde. Ucuzluğun, bayağılığın ve sıradanlığın bir başka şekli bu... Nefret söylemiyle karşılaşıyor muyum? Şaka mı yapıyorsun? Siyasi bir görüşümü ifade ettiğimde en çok karşılaştığım bu oluyor. Ne tepki gösteriyorum? Cevap bile vermiyorum. Çünkü bunu yapanın en çok istediği bu… Böylelikle önemsenmiş olacak. Vaktimi harcamıyorum. Anında engelliyorum, bitiyor. Kibirden değil. Kendimi korumak için. Daha çok önemseyeceğim işleri yapabilmek için…

Henüz son romanının rüzgarı dinmeden, yeni bir kitap ile karşımızdasın. Üstelik uzun bir aradan sonra ilk defa hikaye ile geri döndün. Neden hikaye? Günümüzde kısa mesajlar ve 140 karakterli tweet'lerle yaşayanlara daha bir uygun sanki bu tür, ne dersin? Ne anlatmak istedin 'Tek Cümlelik Aşklar' ile? Yüz cümle ile yüz aşka tanık olmamız mıydı amacın?

Bu hikâye kitabı romanla eşzamanlı yazıldı. Yazı atölyelerimin birinde bir öğrencimin sorduğu soru üzerine… Burada tıpkı romandaki gibi yeni bir şey denedim. Kısa hikâyeler vardır. Dünya edebiyatında olduğu gibi, Türk edebiyatında da örnekleri vardır. Ama benim bildiğim, bak altını çizerek söylüyorum, böyle bir örnek yok. Bir hikâye, bir cümle… Bu işi de çok severek yaptım. Ama bir daha yapmayacağım. Bazı şeyler sadece bir kere yapılır. Bu kitapta farklı tarihlerden gelen, farklı toplum katmanlarından insanlar var. Her biri roman kahramanı olabilirdi. Bu bir cümle çabam üzerinde şimdiye kadar çok az durulduğu ne yazık ki… Belki ileride durulur. Ümidi kesmemek gerek… Yazarlık dediğiniz içine birkaç satır yazdıktan sonra bir şişeyi ağzını kapatarak denize atmaktır zaten.

Üç kızın, bir de eşin, annen, kayınvalideni de sayarsak bu kadar yoğun sayıda hanımla çevrili olmak sana ne katıyor? Kadın karakterlerini yaratmada kolaylık sağlıyor mu?

Evet, etrafımda çok kadın var, bu doğru! Onlardan öğrenebileceğimi öğrendim. Başka kadınlarla ilişkilerimde işime yaradı mı? Yaramadı tabii! Ama karakterlerimi bulmada ve inşa etmede çok yaradı, emin olabilirsin. Yaşanmayanın anlatılamayacağını durduk yerde mi söyledim?

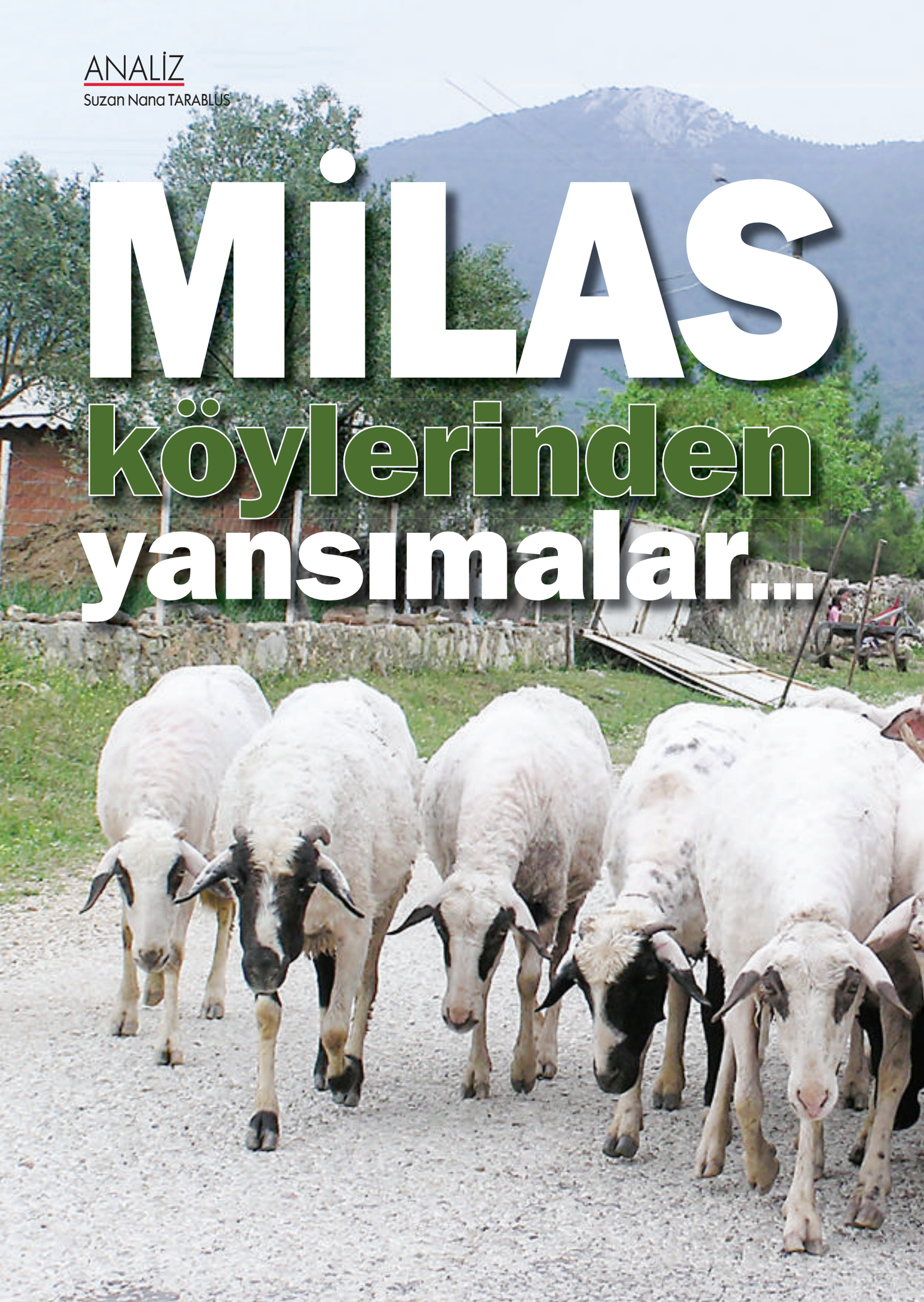
Sırada ne gibi yeni projeler var?

Yeni başladığım bir roman var. Yavaş yavaş yazmaya başladığım bir hikâye kitabı da var. Portreler kitabı zamanını bekliyor.
Başka projeler de var ama onlar henüz olgunlaşmadı. Önümüzdeki öğretim yılında üniversite devam edecek, yazı atölyeleri devam edecek. Gazete Kadıköy'de de yazmaya devam ederim herhalde. Televizyon, belli değil. Sürprizler? Onlara hiçbir zaman kapalı olmadım ki... ■

ANALİZ

Suzan Nana TARABLUS

MİLAS köylerinden yansımalar...

“Güneşin sana ulaşmasını istiyorsan gölgeden çık.”
Konfüçyüs

Mumcular Köyünde hayvancılık

Bodrum… Bodrum…Halikarnas Balıkçısı'nın bir kaçak olarak sığındığı toprağa koşar durur bir sürü tatilci, yıllardır. Eskilerde yok iken yolu, artık her yaz oralara gitmeyeni dövecekler âdeta.
İstanbul boyutlarında bir kentte yaşar iken, çoğunluğun hayâlidir emekli olduğunda, Bodrum'a yerleşmek.
Veya bir Ege köyüne.
Tabiatıyla benim de böyle bir hayâlim…
On-yıllarca ofis-ev arasında gidip gelirken, arada sırada uzun menzilli yolculuk serüvenleriyle donanmış senelerin ardından…
Fırfır dönenirken Bodrum Yarımadası'nda… Çevrelerine de bakacak oldum.
Ve bir gün…
Tam gün batımında, kendimi Milas'ın Dörttepe Köyü'nün Üç Pınar Mahallesi'nde buluverdim.
O ân, güneş renginin ve gücünün doruğundaydı, tam da batar-ayak.
İzmir'in Didim'ine kadar uzanan ufka bakarken…
Tepenin eteklerindeki Tuzla Lagünü bir yangın yeriydi âdeta, güneşi büsbütün kucaklamış, ona asla koyuvermeyecek bir ana gibi…
O gün, orada, tam da orada yaşamak istediğime karar vermiştim…
Milaslı olma çabam uzun zaman aldı.
Başarım fena halde tartışılır.
Ama şimdilerde bu uzun soluklu hayâlimin bana nereleri görmeme, tanımama vesile olduğuna hep birlikte göz atalım mı?

BİR YÖRÜK KÖYÜ...

Dörttepe Köyü'ne geri döneceğim ama öncelikle tapu dairesinde "tanış" olduğum ve özellikle kadınlarına duyduğum hayranlık yüzünden sık sık ziyaret ettiğim Çomak Dağ'daki Kızılağaç Köyü'nden söz edelim istedim. Milas'ın bir köyü… Bir Yörük köyü! Köyün girişinde muhtarlığın astığı levha şöyle bir tanıtım yapıyor:
"Yaklaşık 500 yıl önce Oğuz Türklerinin on ok boyunun bölgeye yerleşmesiyle kurulmuştur. Köyümüz taş evleri, kaya bacaları, ipek dokumacılığı ve yüzyıllardır değişmeyen örf, adet ve geleneklerini yaşatmasıyla ünlüdür. Köyümüze özgü taş evlerin tavan, kapı ve pencerelerindeki ağaç işlemeleri görülmeğe değerdir. Kadın ve erkeklerin giymiş oldukları doğal ipekten dokunmuş giysiler 500 yıl öncesini yansıtır. Okuma-yazma oranı %99 oranında olup üniversite, lise ve dengi okul mezunları çoğunluktadır. Köy halkı zeytin, pamuk, hububat, ipek dokuma, ipek böceği, hayvancılık ve ticaretle geçimini sağlamaktadır.
Son zamanlarda köyümüz özgün kültürel özellikleriyle ülke turizmine kültür konusunda katkıda bulunmaktadır.
Ilıman iklimi, sıcak misafirperverliği ve geleneksel yaşam tarzıyla köyümüz ziyaretçilerin ilgi odağıdır."
İmza: Muhtarlık

İngilizcesinde, "*muhtarlık*" sözcüğünün tercümesi "*Headman of a Village*" diye geçiyor – yani, tercümesinin tercümesi şöyle: "*Köyün Bir Baş Adamı*". Toprağı bol olsun… Lise yıllarımda İngiliz Edebiyatı öğretmenim *Dorothy*

Otantik Türk evi

Çomakdağ, Kızılağaç, Dörttepe köylerinin kadınları

İz idi. Ona, İstanbul Üniversitesi'nde *"Amerikan Dili ve Edebiyatı"* Bölümü'nde okurken "tercüme" sınıfında tekrar rastlamış ve bir kez daha müthiş eğlenceli bir ders içinde harmanlanmıştım.
Hiç unutmam: *"Hamamda nalınlarıyla takır-tukur sesler çıkararak gezerdi hatun kişiler…"* cümlesinin tercümesini istediğinde nasıl da mosmor olduğumu… Mrs. İz, acaba *"muhtarlık"* kelimesini nasıl tercüme ederdi?

*** ***

Beşparmak Dağları… Çomak Dağ da orada! Virajlı daracık asfalt yollardan ilerliyoruz.
Kızılağaç Köyü'nün merkezinde park ediyoruz. Kahvehaneler, kıraathanelerle çevrili.
Buraya gelmeme sebep olan kadınlar… Yediden yetmişe hepsi yöresel giysilerinde…
Erkeklerde ise çevresi varak –muhtemel ki ipekten– takke/şapkalar.
Allı pullu bir kıyafet kültürü…
Bir rivayete göre yeni geline kilosu kadar altın takılıyor. Hepsinin başında alnını süsleyen altın paralar. Hakiki mi, çakma mı bilemem ama onlar *"Osmanlı Altını"* deyiveriyorlar.
Kadın dayanışması müthiş! Erkekler kıraathanede sohbetteydi, o gün. Kadınlar da bir pazaryeri kurmuşlar, el ele vermiş. Göz nuru el işlerini satıyorlar. Kendilerinin replikası kumaş bebekler…
Başlarında hep minik bir tutam çiçek!
Kadınlardan birine yanaşıp sessizce, gücendirmemeye çalışarak soruyorum:
- Neden hepinizin başında bir tutam çiçek?
- Eee siz parfüm sürünüyorsunuz ya… Bizim de güzel kokalım diye çiçeklerimiz var!

Nana T.: Neden hepinizin başında bir tutam çiçek?
- Eee siz parfüm sürünüyorsunuz ya... Bizim de güzel kokalım diye çiçeklerimiz var!

Bir de ipekçilik.
Her yaştan kadın, kendini bildiğinden beri bu işi yapıyor.
Gayrı merak ettim ve en kıdemlisine soruyorum:
- Nasıl yapılıyor bu iş?
- "Böcü"ler (yani ipek böcekleri) koza yapar dutluklarda.
- Kozalar nasıl ipek oluyor, peki?
- Önce kozalar toplanıyor ve kurutuluyor. Kozalaklar kaynar suya atılıyor. Karıştırılıyor. Sonra da ipliğin birinin ucundan çekerek sarılıyor.
- Yani, kendi kendine mi çözülüyor?
- Tabi. Birimiz çeker, birimiz de gergefe sararız.

Genci yaşlısı hep bunu bilmiş, bunu yapıyor. On iki saat boyunca ve her gün. Koyu sohbetler içinde. Kazanda ipek kozaları kaynar iken onlar köy yerinin tüm dedikodusunu da kaynatıyorlar.

*** ***

Milas antik çağdan kalma.
Muğla'nın en büyük yerleşimi, tarihi ilçesi…
Tarihi dokusu da iliklerine işlemiş.
Birçok uygarlığın başkent olmuş.
Karya Uygarlığı'na ve Menteşe Oğulları Beyliği'ne başkentlik yapmış ilçe merkezi ve yanı başında yer alan, tarihin pek çok döneminde Milas'ın müstahkem kalesi işlevi görmüş Be-

Yol kenarında mantar satan çocuk

Kadınların başında alınlarını süsleyen altın paralar. Hakiki mi, çakma mı bilemem ama onlar "Osmanlı Altını" diyorlar.

çin başta olmak üzere ilçede tarihleri derin, köklü bir geçmişe uzanan pek çok yerleşim bulunmakta.
Estetiğiyle düzenli kent merkezi, antik kalıntıları, tarihî değeri bulunan eserleri ve evleri, canlı çarşısı ile turistik açıdan pek çok ilginç özelliği bulunan, ancak Bodrum'a giden yolcuların bazen kenarından geçerek gözden kaçırdığı bir yer, Milas.
Günümüz Milas'ının yerleşiminin belkemiğini Yörük-Türkmenler oluşturmaktadır.
İlçe özellikle Bodrum güzergâhının üzerinde olduğu için hızla gelişip, göç almakta.
Kadınların el emeğiyle ömür sürdürdükleri halılarıyla da ünlü...
Halıyı ve ömürlerini ilmek-ilmek dokuyan kadınlar.
Sağlamlığıyla dünyaca ünlü Milas halısı! Üç bin yıl gerilere dayanan geçmişiyle…

BOZALAN KÖYÜ

Bu köyün her evinde bir tezgâh veya daha fazlası… Turistlerin gözdesi halılar… Milas Halıları Patlıcanlı, Çıngıllı, Cafer, Gemisuyu, Elibelinde gibi isimlerle anılırlar. Figür ve motifler ise geçmişin izlerini yaşatmakta.

Milas halıları, geniş bordürleri, atkı ve çözgü ipliklerinin yün oluşu, kilim motiflerini andıran stilize hayvan ve bitki motifleri, göbeği çevreleyen iki dikdörtgen ve sık rastlanan mat al, sarı, sarı-yeşil, turuncu ve canlı mavi renkleri vb. özellikleriyle tanınmış… Türkmen boylarının en eski yerleşim yerlerinden biri olduğundan Milas, örf, âdet ve giyim olarak tarihi özelliklerini korumuş… Örneğin 140 santime 150 santimetrelik bir "Taban" halısını dört genç kız bir ayda dokuyor. Sabah-akşam çalışarak! Kimisi çeyizi için kimisi de ev bütçesine katkıda bulunmak için. Has yünden. Renklerini de "kök" boyadan alarak. Boyalar dağlardan toplanan otlardan ediniliyor. Veya doğanın çamurlarından… Örneğin "rubiye" bitkisi kaynatılınca sımsıcak bir kırmızı ortaya çıkıveriyor. Yıldız ve göz motifleri en revaçtakiler... Mutluluğa ve evliliğe olan arzudur bazen anlatılan.
Bazen de nazardan korunmağa yönelik bir dilek. Tabii ki köylerin halıları genelde Milas Pazarı'nda görücüye çıkıyor her daim. Kent merkezinde kurulan…
Tatil beldelerindeki tur operatörlerinin misafir ettikleri turistler için, Milas pazarına ve halı dokunan köylere turlar düzenlemesi Milas halıları için önemli avantajlar oluşturmuş, modaya uygun üretimlerini de beraberinde getirmiştir. Aman dikkat! Bazı açıkgözler çakmalarını da pazarlamakta, aynı esnada!

MİLAS PAZARI

Milas, pazarıyla da çok ünlü! Yaşayan pazarların belki de en zengini! Salı günleri kuruluyor.
Egenin tüm otları, orada… Köylüler, rengârenk şalvarlı kadınları, farklı farklı köylerin lehçeleri, yerlere serilmiş çeşnisi bol yeşillikleri… Gerçek bir Pazar senfonisidir bu deneyim. Doğal ve organik! Şayet, haftalardan birinin Salı gününü renklendirmek ve unutulmaz bir Pazar serüveni yaşamak isteyeniniz olur ise, sakın kaçırmayın, derim. Milas Pazarı Türkiye'de gördüklerimin en iyisi! Üstelik sokak aralarını da gezmeyi ihmal etmeyin. Ünlü konaklar göreceksiniz. Birkaçı restorasyondan geçmiş ve turizme hizmette olan kadim binalar.
Milas'ın kalbinde Osmanlı dönemine ait 1394 tarihli Firuz Bey Camii (nam-ı diğer Kurşunlu Camii) de gözden kaçırılamayacaklar listesinden… Bir

Ege köyünde kadınlar at-eşek sırtında...

diğer adı da Gök Camii! İçi muazzam süslemeleriyle gökyüzünün resmedildiği… Milas'ın sokakları zamana da meydan okumakta: Berber dükkânları, terziler, eyer imalâtçıları çarşıda gururla geçmişlerini yansıtıyor.

*** ***

Beşparmak Dağları demiştim. Milas'ın kuzeyini belirleyen! Burası ebedi aşkın diyarı! Belki de ebedi istirahatgâhı.
Kim bile ki?
Anlatı şöyle:[1]
"Latmos Dağı'nın tepesinde bir zamanlar genç bir çobanın yaşadığı söylenir. Dillere destan bir yakışıklılığa sahiptir, her kadının yüreğini hoplatır. Ancak o, kavalı ve keçileriyle insanlardan uzak, sakin bir hayatı tercih etmiştir. Ay tanrıçası Selene onu uykuda görür, hayran olur ve uyanmaması, dünya durdukça öyle uzanması için yakarır. Bulutlar arasından ayın yüzünü gösterdiği geceler Tanrıça aşağı iner, gece meltemiyle sevdiğinin yanına uzanır. Çoban Endymion'un uzun kirpikleri aralanır, gözlerinden giren ay ışığıyla huzur dolar. Bir sonraki kavuşmalarına kadar tatlı bir rüyaya dalar. Dağın dorukları ay ışığında karlı zirveler gibi gümüşi renkte parlar."

ANTİK HERAKLİA BAFA GÖLÜ'NDE

Karayolundan gelirken, Milas girişinde, Bafa Gölü müthiş bir seyirdir, dünya gözüyle. Bir kuş cennetidir bu nokta, doğanın insanoğluna armağanı. Doğa ve tarih koyun koyuna. Antik Heraklia kenti. Milâttan Önce yedinci yüzyıldan. Bafa Gölü üzerine dağılmış sayısız adacıklar. Adacıkların üzerlerinde manastırlar, kilise, antik liman. 2,500 kadar mezar keşfedilmiş buralarda.
Bir anlığına bu cennette bir kuş-gözlemcisi oluverin. Antikitenin arasında dolaşırken renkli, çeşit çeşit, cins-cins kuşlar… Hayranlık uyandıran bir tabiatın görkeminde…
Bafa'dan Milas'a doğru seyreder iken, Euromos antik kenti zeytinliklerin arasında gizli bir hazinedir adeta, Milâttan önce beşinci yüzyıla ait. Orada, tam da orada Zeus Tapınağı bütün şatafatıyla karşılar ziyaretçisini. Euromos türetilmiş bir sözcük imiş – Hyromos veya Kyromos'tan… "Yüce Ana" veya "Yüce Tanrıça'nın Halkı" anlamına gelen "Karama" sözcüğünden… Milâttan Önce 200'lerde Makedonya Kralı Büyük İskender'in istilâsına uğramış. Yöreyi Rodos'tan gelen güçler kurtarmış. En şaşaalı zamanını da Roma İmparatorluğu döneminde yaşamış. İşte o günlerde basıldığı bilinen ve üzerlerinde Zeus'un resmi olan sikkelerle kent ismini yaygın[2] şekilde duyurmuş. Konu olan bu sikkelerde

Boğaziçi Köyü Tuzlasında kışlamağa gelen pembe flamingolar

tapınaktaki Zeus heykelini gösteren kabartmalar var. Burada Zeus'un göğsünde tıpkı Selçuk Müzesi'ndeki Artemis heykeline benzeyen, bereket sembolü olan memeler bulunmakta. Memeli bir Zeus!
Bir köy daha… Kıyıkışlacık Köyü yani Iasos[3].
Milas'ın merkezine 28 km. uzaklıktaki Kıyıkışlacık Köyü üç tarafı denizle çevrili bir yarımada üzerinde kurulu. Mitolojiye göre Argos'tan gelenler tarafından kurulduğu ve ismini kolonistlerin başı Iasos'tan aldığı söylenmektedir. Milâttan Önce beşinci yüzyıla kadar Iasos hakkında eski kaynaklarda bilgi yok. Kentin kurulduğu alan önceleri bir ada iken daha sonra denizle birleşmiş ve ada, yarımada haline dönüşmüş. Antik kente ait önemli yapılar bu yarımada üzerinde yer almakta: Büyük sur, su kemerleri, mezarlar ile balık pazarı olarak adlandırılan yapı ise sur dışında.
Iasos'ta yapılan kazılarda kentteki en eski yerleşimin Milâttan Önce üç binlerin sonlarına uzandığı bilinmekte.
Anlatıya göre…
Büyük İskender'in 334'te Milet'i kuşatması üzerine Iasos da ilgisini çekiyor. On yıl kadar sonralarında İskender'in ilgisini çeken yunuslar tarafından sevilme gibi garip bir yazgıya sahip Iasos'tan bir erkek çocuktu.

IASOS, KIYIKIŞLACIK KÖYÜ'NDE

Iasos'ta erkek çocukların Gymnasium'da[4] çalıştıktan sonra denizde yıkanmaları bir gelenekti. Bu sırada kıyıya yanaşan yunus, çocuklardan birini sırtına alıp, açıklara götürüyor ve sonra yeniden kıyıya bırakıyordu. Bir anlatıya göre bu öyküyü duyan İskender, çocuğu Babil'e getirtip deniz tanrısı Poseidon'un rahibi yapmış, Zeus'un kardeşi Poseidon'un.
Iasos halkı ise bu olaydan, Milâttan önce üçüncü yüzyılda çıkarılan madeni paralarında, kolunu yunusun sırtına atmış biçimde yüzen çocuk tasvirine yer verecek kadar etkilenmişler. Tarihçi Strabon[5] bereketsiz topraktan ürün alamayan Iasos halkının balıkçılığa ve balığa olan düşkünlüklerini belirtir.
Antikiteyi ve geçmişi geride bırakıp bugüne gelelim mi? Iasos, yani bugünün Kıyıkışlacık'ı bakir, kadim geçmişine sadık kalmağa çabalayan bir balıkçı kasabası. Müthiş bir manzara eşliğinde, balıkçıların kapıp getirdiği "günün suyunun balığı" (yörede kullanılan bir deyim: "en taze balık" anlamında…) ve denizin tüm doyumsuz sunuları orada!
Yıllar-yıllar önceleri Amerikan bir televizyon dizisi vardı, "Dallas" adında, aile entrikaları ve Bizans oyunlarıyla dopdolu! O dizideki "muktedir" ve "kötü adam" rolündeki JR idi. İşte orada idi: Kıyıkışlacık'ta Teksaslı petrolcü "Ceyar'ın Lokantası"nda yemiştik, geçtiğimiz yıl. Tam da Iasos kalıntılarının karşısında… Aynen Strobon'un naklettiği gibi.

DÖRTTEPE KÖYÜ'NDEN BİR ANLATI

Kuşlar demiştim ya… Dörttepe Köyü'nün tepesi. Üç Pınar Mahallesi… Beni o bölgeye âşık eden, Tuzla Lagünü yangın yeriymişçesine batan güneş vardı ya… Orası aynı zamanda pembe flamingoların kışlağı… Anadolu'daki adları, Allı Turnalar, onlar… Upuzun bacakları ve incecik boyunlarıyla kısa, kat kat, kabarık bir etekli pembe tütülerini giymiş balerinlere benzettiklerim.
Ne mutlu bize ki bir koloni pembe flamingo hâlen ziyarete geliyor, Milas'ın Dörttepe Köyü'nün Boğaziçi Mahallesi'ndeki Tuzla Lagününü, kışlık yaşam alanları olarak seçerken orayı…
İşte köyün bir diğer mahallesi de Üç Pınar: Uzun zaman orayı kendi yerim olarak bellemiş, hayâliyle uzun zaman beslenmiştim… Orada, köylülerden tanış olduklarım da var şüphesiz. Köye gidip gelen "İstanbullu" ve "okumuş" iki kadından biri olarak genç kızlardan birinin yavuklusuna "kaçmasına" (çünkü genç adamın başlık parası verecek imkânı yoktu…) destek vermiştik. O dönemde henüz böylesi bir girişimin risk hesaplamasını hiç düşünmediğimi de itiraf etmeliyim, bu esnada.
Erkek tarafının Mumcular köyündeki evinde muhtarın kıydığı nikâha dek "namus bekçiliği" yapmış… Sonra da kız tarafını "yeni evlileri" affetmelerine ikna etmiştik. Daha sonra kına gecesi… Türkiye'de tanıklık ettiğim güzel ve anlamlı törenlerden biri daha!
En sonunda da bir köy düğünü… Yerel yemekleriyle… Keşkek baş tacı, börülce, 'yoğurtlama', sarma çeşitleri… Kadınlarla erkeklerin hep birlikte 'oynaması' – folklorun en önemli kısmı… Dans… Tabii ki Ege'nin Çökertmesi!
Bir keresinde yurtdışından bir arkadaşımı havalimanından karşılamağa gitmiştim. Dörttepe Köyü de alana beş kilometre kala…
- "Haydi," demiştim, "seni köyüme götüreyim…"
Serin bir ilkbahar akşamıydı ama o doyumsuz gün batımını kaçırmamıştık.
Komşulara uğradık, Ümmü ile Mükerrem'in evine… Hani o kızlarının kaçmasına yardım ettiğimiz…
Tabii ikramlar, her zamankisince…
Arkadaşım neskafe istedi… Neskafesi sütsüz geldi.
"Azıcık süt rica edebilir miyim?" deyince…
Ümmü yerinden fırladı.
"Evde kalmadı, hemen gidip ineğimden sağıp getireyim…" dedi!
Her anımsadığımda bu minicik yaşanmışlığı… Kalbim yaşadıklarıma minnet ile, sevinç ve sevgiyle doluyor.

Kızılağaçlı kadınların ürettikleri bebeklerin adları var.

Milas Yahudi mirasından arta kalanlar

YAHUDİLERİN MİLAS'I [6]

Karya Bölgesindeki bereketli toprakların üzerinde uzanan Milas'ta Hıristiyanlık öncelerinden itibaren bir Yahudi kolonisi yaşamakta idi. Milas Yahudi Mezarlığı'nda bulunan en eski mezar taşı, Salomon J. Tarica ve Nissim S. Tarica'ya ait olanlar. Tarih 1795! Bu kayıt Milas Hahamı Bensiyon Amato'nun 1814 yılına ait! Amato'ya göre Yahudi cemaati, 1800'lerin ilk yıllarında Rodos, Aydın ve İzmir kökenli 10 kadar aile ve birkaç bekârdan oluşmaktaydı.

1800'lerde ailesini Milas'a taşıyan ilk Rodos Yahudi'si aynı zamanda amatör Şohet[7] olan Aslan Musafir idi. Musafir, o günlerin feodal beyi , "Azizoğulları" ailesinin de bankacısıydı.

Amato Ailesini takiben Milas Yahudiliğinin temelini oluşturanlar… 1835'de… İzmirli Çelebi Mordehai Levi, Rodoslu Merkado Abuaf, Aydınlı Çelebi Nissim Soriano.

Milas Sinagogu 1850'de Şelomo Abraham Amato inisyatifinde açıldı. Adı: Şalom Sinagogu oldu – Barış'ın Tapınağı. O günlere değin dualar evlerde toplanarak yapılırdı. 1897'de sinagogun adı değiştirildi – Simhat Lev Sinagogu oldu, yeni adı!

1800'lü yılların sonlarında Bensiyon Amato, Gad Franco, Haim İsraeli, Benjamin Katan (Not: Katan benim de aile soyadım!) ve Luna İsrael önderliklerinde ve Milas Yahudi Cemaati'nin cömert maddi katkılarıyla bir Yahudi okulu kuruldu. Burada öğretim Türkçe, İbranice ve daha sonralarında Alliance Israélite Universelle'in sponsorluğu çerçevesinde tedrisatına Fransızca da eklendi. Bu minik okulun, Milaslı yeni nesillerinin entelektüel yapılanmasına katkısı tartışılamaz oldu.

1910 yılında 157 aileye ulaştı. Milas Yahudileri arasından gönüllü genç kızlar, eğitimin daha da yaygınlaşması için akşam kursları açtılar. Amaç eğitim vererek seviye yükseltmekti. Milas'ın bu yardımsever, yüce gönüllü genç kızlarından adını sayabildiklerimiz… Raşel Amato… Birlante İsrael… Elvira Pisante… Mari Alhadef… Estreya Amato…

1932'ye gelinince, İstanbul ve İzmir'e göçleri takiben azalan nüfus yüzünden cemaat okulu kapandı ve Yahudi çocuklar devlet okullarına gitmeğe başladı. Milas Yahudilerinin ekonomik durumları genel anlamda "iyi" idi! Nerede ise bütün ticaret erbabı onlardandı. Zeytinyağı, kuru üzüm,

tütün, tahıl, madencilik, halı… Halısıyla ünlü Milas'ta geniş çapta tezgâhlara sahiptiler.
Tarihçi Avram Galante şöyle anlatıyor[8]:
"1928 yılında Başbakan İsmet Paşa Milas'ı ziyarete gelir. Yahudi Okulunun öğrencileri de onu karşılarlar. Öğrencilerden biri ona bir buket sunduktan sonra kısa bir konuşma yapar. İsmet Paşa'ya cemaat adına "Hoşgeldiniz"i söylemek için Josef Levi ile Leon Danon görevlendirilmiştir.
İsmet Paşa, Josef Levi'ye mesleğini sorar.
Levi, "ziraatçı" olduğunu söyleyince, Paşa son derece mutlu olur. Hemen Josef Levi'yi tebrik eder. (Türkiye'de tarımla iştigal eden Yahudi olmadığından…)"

"BİR ZAMANLAR MİLAS'TA YAHUDİLER VARDI"

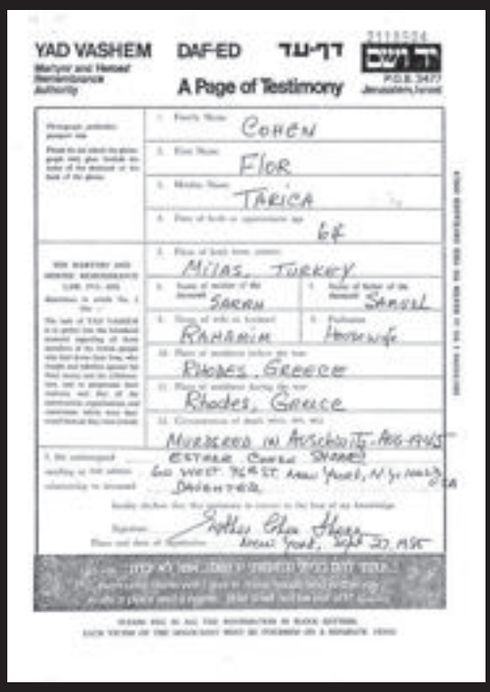
Yahudilerin Milas'ı başlıklı yazımı kaleme aldığımda, Facebook'ta "Holokost'ta öldürülen Milaslı Yahudiler" konulu bir yazıya rastlıyorum. Evrenin tesadüfü müdür bilemez iken… O yazı da David Levi tarafından kaleme alınmış. Hemen "Messenger" imdadıma yetişiyor.
Yazışıyoruz. Evet, o bir Milaslı. "Yahudilerin Milası"nın son paragrafında söz ettiğim "ziraatçı Jozef Levi" onun büyükbabasının kardeşlerinden biri.
- Olur mu bu kadar?
- Evet! Olurmuş işte!
Teknoloji çağında iletişimin zirvede olduğu zamanları yaşar iken… Bilgi de hani neredeyse parmaklarımızın uçları mesafesinde iken… David Levi ile Messenger üstünden söyleşiyoruz:
- Milaslıyım… Anılar çok… Yahudilerin yerli halk ile anıları değerlidir. Şimdilerde bile bana "*neden bizi bırakıp gittiniz be abi*" diye soranlar var…
David Levi Milas Yahudileri konulu, iki yüzyıl kadar gerilere giden bir araştırma – öykü kitabı hazırlığında.
- Biriktirdiklerim çok… Milaslı olarak anılar da çok…
Levi, Milas ile temaslarının hep sürdüğünü, Milas Kaymakamı, Belediye

Milas eski sinagogundan geriye kalanlar

II. DÜNYA SAVAŞI ESNASINDA ALMAN İŞGALİNDE RODOS'TAN VE FRANSA'DAN TOPLANIP İMHA EDİLEN MİLAS DOĞUMLU AİLELERDEN BAZILARI: AMATO, KAPİLUTO, FRANCO, HASSON, LEVİ, SURİYANO İDİ. BU AİLELERİN GERİDE KALANLARI; KUDÜS'TEKİ YAD VASHEM HOLOKOST ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ VE MÜZESİ'NE BAŞVURUP BU KİŞİLERİN MİLAS'LI OLDUKLARINI BELGELERLE TEYİT ETTİLER.

Başkanlığı, Ticaret Odası ile ilişkilerinin devam ettiğini anlatıyor. Bir keresinde Milas Zeytin Festivali'ne davet edilmiş, Levi. Orada da bir konferans vermiş. Türkiye-İsrail ilişkileri konusunda Muğla Valiliği tarafından bir plaket ile onurlandırılmış.

- Milaslı olmak, kolay değil, mükellefiyetleri var, diyor, Levi.
- Bu arada Milas Yahudi Mezarlığının etrafına duvar çektirdim, temizlettim. Orada kurulan çocuk parkını mezarlığın dışına çıkarttım.
- Dedem ile ninem orada, o mezarlıkta gömülü…

David Levi ilkokulu Milas'ta okudu.

- 12 aile idik…

Oradan İzmir… Daha sonra da ODTÜ'de okumuş, Levi. Babası Jak Levi, manifaturacı. Levi ailesinin üç çocuğu, David, abisi ve kız kardeşi ise İsrail'e göç etmişler.

Annesi ile babası 1973 yılına dek Milas'ta yaşamış ve daha sonra çocuklarının yanına gitmişler. Levi'ler Milas'ı terk eden son aile imiş.

- Sinagogumuz… Balat Sinagogu'nun bir kopyası…
- İtalyan Sinagogu…
- Şimdilerde sinagog yıkıldı, yerine bir teknik okul yapıldı.
- Bu arsanın Milas Yahudilerinin bağışı olduğu ve giriş kapısındaki İbranice yazıtlar da korunmakta.
- Konu olan plaket hala orada.
- Milas Yahudilerinin anısına!
- Evimiz de hala orada, aynen bıraktığımız gibi, hiçbir yeri dokunulmadan yerinde duruyor.
- Ve ev sahibi, "*burası müze olarak kalacak*," diyor.

Zamanlardan, II. Dünya Savaşı önceleri…

David, anılarına dönüyor ve anlatıyor[9]:

"Zamanında 1881-1915 Milas doğumlu birçok Yahudi Rodoslularla evlendiler ve belli bir zaman yaşamlarına Rodos'ta devam ettiler, bazıları da Rodos'tan Fransa'ya göç etti.

(II. Dünya Savaşı esnasında) Alman işgalinde Rodos'tan ve Fransa'dan toplanıp imha edilen Milas doğumlu ailelerden bazıları: Amato, Kapiluto, Franco, Hasson, Levi, Suriyano idi. Zamanla katledilen bu ailelerin geride kalanları; akrabaları, komşuları, tanıdıkları, Kudüs'teki Yad Vashem Holokost Araştırma Enstitüsü ve Müzesi'ne baş vurup bu kişilerin varlıklarını, belgeler ve bilgilerle teyit ettiler. Bu kişilerin hangi tarihte Milas'ta doğdukları, anne ve babalarının kimler oldukları, kiminle evlendikleri, evlenmeden evvelki ve sonraki soyadlarını, bazılarının kaç çocukları olduğu, meslekleri, ve daha sonra hangi toplama kampında imha edildikleri Yad Vashem'de teker teker kayıt edildi. Bu bilgileri veren insanlar, ölen kişilerin kimler olduklarını, onlarla olan aile bağlarını, çok seneler geçmesine rağmen hatırladıkları kadarı ile ortaya koydular. Bugün bu kişiler İsrail'de, Amerika'da, Belçika'da, Fransa'da, Guney Afrika'da yaşamlarına devam etmektedirler, her birisi adreslerini bırakıp icabında onlarla temas kurulma imkânı sağladılar.

Milas'ta doğup Naziler tarafından imha edilen Yahudilerin listesini yaptığım araştırma ve arşivlerden toplanan bilgilerle bir araya getirdim. Naziler tarafından öldürülen 1881-1915 doğumlu Milaslı Yahudilerin varlığı, bize Milas'taki Yahudi cemiyetinin çok eski olduğunu gösterdi." ■

[1] "Milas Tarihin Bahçesi" Atlas Dergisi; Şubat 2016
[2] gelarabul.com/euromos
[3] www.iasos.org
[4] Gymnasium Helenistik dönemde – Yunanistan'da halka açık yarışmalara katılan atletlerin beden eğitimi için düzenlenmiş, çevresinde revaklı avlular bulunan büyük bina. Bu yer aynı zamanda sosyalleşme ve hoş entelektüel uğraşlar için de kullanılırdı. Kelime, Yunanca "çıplak" anlamına gelen "*gymnos*" sözcüğünden türetilmiştir.
[5] Strabon; Yunan tarihçi, coğrafyacı ve filozof, MÖ 64 - MS 24
[6] Histoire des Juifs de Turquie; Avram Galante; Ansiklopedi; İSİS Yayıncılık; Cilt No. 4; Sayfa 120-140
[7] Şohet: Yahudi dini kurallarına uygun olarak hayvan kesimi yapan kişi.
[8] a.g.e. Sayfa 129
[9] David Levi'nin Facebook'ta yayınladığı "*Holokost'ta* öldürülen Milaslı Yahudiler" başlıklı bir yazısından.

İzel ROZENTAL

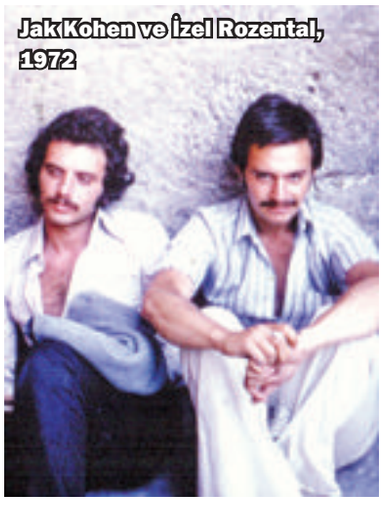
JAK KOHEN *ile* Açık Açık

Jak ile çocukluk arkadaşıyız. Ama öyle sıradan bir oyun arkadaşlığı değildi bizimkisi. Okuduklarımızı, dinlediklerimizi, tutkularımızı, hatta hayallerimizi bile paylaşmaktan zevk alırdık. Sırdaştık. Güzel anlaşır, birbirimizi iyi anlardık. Anlayacağınız sinir bozucu bir durumdu aramızdaki!

Sonra ergenlik dönemi geldi çattı. Araya kızlar, sevgililer girdi. Derken yıllar geçti, evlendik çoluk çocuğa karıştık, torun tombalak sahibi olduk. Hayat rüzgârı Jak'ı bir yana, beni bir yana savurdu. Bir gün 'duydum'ki Jak Kohen Açık Radyo'da program yapıyor. Tıpkı ilk gençlik yıllarımızda Engin Arman'ın gecenin bir vakti TRT Radyolarında yayınlanan ve kısacık süren *"Gecenin Getirdikleri"* programını dinlerken yapmayı hayal ettiğimiz gibi bir müzik programı; adı da *"Gitaresk"*.

Açık Radyo'nun açılışından bu yana sürüyor Gitaresk. Her salı akşamı saat 21.00'de *'rock'*, *'progressive rock'* ve *'blues'* türlerinden oluşan, meraklısı için müstesna bir müzik programı. Programın anonsları ise sahibinin sesinden… Açık Radyo'yu dinlemişseniz mutlaka şu anonsa rastlamışsınızdır: *"Hazırlayan ve sunan Jak Kohen, yani ben!"* Yedi yıl boyunca Açık Radyo'da yayın koordinatörlüğü de yapmış olan Kohen, son üç yıldır Bodrum'un Bağla beldesinde yaşıyor. Onu son ziyaretim esnasında gördüğüm ve evinin neredeyse tüm duvarlarını kaplayan CD koleksiyonu aklımı başımdan almıştı!

Jak Kohen ve İzel Rozental, 1972

Sevgili Editörümüz Nelly Barokas benden bu kendi *'veda sayısı'* için bir söyleşi yapmamı isteyince aklıma ilk gelen isim, ne zamandır Şalom Dergi için konuşturmak istediğim çocukluk arkadaşım *Jak Kohen* oldu. Ancak, Bağla'daki evine gittiğimde bu kez beni tatsız bir sürpriz bekliyordu: Jak, sayısı on bini geçen CD koleksiyonunun tamamını elinden çıkarmıştı! Hayal kırıklığımı gizlemeden *"Neden?"* diye sordum. *"Çünkü…"* dedi *Jak Kohen* ve ardından da sevgili eşi *Vivian*'ın da katılımıyla ilgiyle okuyacağınızı tahmin ettiğim aşağıdaki söyleşiyi gerçekleştirdik.

Jak Kohen, Açık Radyo'da ve Gitaresk programını yaparken

GİTARESK

Sana Jak Baba diyebilir miyim?

Nedenmiş o? İkimiz de aynı yaştayız...

Evet ama Radyo'da herkes seni Jak Baba diye çağırıyormuş. Öyle tanınıyorsun...

Onlar genç, çocuklarım yaşındalar…

Benim üzerimde hep şöyle bir izlenim bırakmışındır: Davranış ve düşüncelerin itibariyle biyolojik yaşından çok daha olgun bir duruşun var...

Yapma!

Bitirmedim daha! ...Ama yaşam tarzına ve hayat felsefene bakınca da içindeki çocuğu hâlâ canlı tutmayı başardığını görüyorum. Nasıl beceriyorsun bunu?

Şimdi rahatlattın beni! Evet, en dikkat ettiğim şey bu: İçimdeki çocuğu yaşatmak. Hiç büyümemek.

Ekşi Sözlük'te hakkında yazılanları okumuşsundur. Senin için sevecen insan diyorlar. En güzeli de şu: "Babam olmasını istediğim adam!" Nasıl oluyor da kendini bu denli sevdirebildin?

Umarım kızım Roksan da bunu okur… Açık Radyo'daki yedi yıllık yöneticilik dönemini saymazsak, yirmi bir yıl boyunca özel şirketlerde üst düzey yöneticilik yaptım. İnsanlara nasıl yaklaşılması gerektiğini iyi bilirim. Üstelik Açık Radyo'da sevdiğim hoş bir ortam vardı; orada kendimi buldum diyebilirim. Sevgi karşılıklı oluyor tabii…

Başa saralım istersen. Radyoculuk sana nasıl bulaştı?

Aslında bu radyoculuk tutkusu bende oldukça eskilere dayanıyor. Daha lisede, Robert College yıllarımda RAIBA (Robert Academy Broadcasting Association) adlı okul içi radyo yayını yapan bir kulübün başkanlığını yapmıştım. İlk radyo deneyimim böyle başladı diyebilirim. Daha sonra profesyonel iş hayatımda önüme yeni fırsatlar çıktı, Canon'da (Hesmak) yöneticilik yaparken, yine aynı şirkette çalışan Faruk Hançarlıoğlu ve iki arkadaşımızla birlikte "Red FM" adlı amatör bir istasyon kurduk. Ama o iş bir yıldan biraz fazla sürdü. Radyo Televizyon Yasası çıkınca kapatmak zorunda kaldık, gerekli harcı oluşturamayınca da bu radyoyu devam ettiremedik…

Ne tür programlar yapıyordun?

'Rock' tabii, "Gitaresk"e de o zaman başlamıştım… İlginçtir, o zamanlar bunu kendi keyfimiz için yapıyorduk. Dinleyicimiz olup olmadığını bile bilmiyorduk. Ama bir akşam, o saatte önemli bir futbol maçının oynandığını bildiğimden, nasılsa kimse dinlemez diye dinlenmesi zor progressive şeyler çalmaya başladım. Birden telefonlar gelmeye başladı. Meğer dinleniyor muşuz!

"Hayatımda ilk kez işimi severek yaptım. Radyoda çalıştığım süre boyunca hiç ırkçılık görmedim. Burada kendimi buldum! Hiçbir şekilde farklılığımı hissetmedim... Açık Radyo için hep 'vaha' dedim."

Nasıl bir duygu dinleniyor olmak?

Aslında bu bir paylaşma duygusu. Sen de bilirsin, biz küçüklüğümüzden beri paylaşmayı severdik. Aynı filmleri birlikte izler, aynı müzikleri dinler, hatta aynı kitapları aynı anda okur duygularımızı paylaşırdık. Bundan keyif alırdık. Burada da durum aynı: Çaldığım müzikleri birileriyle paylaşma duygusu…

Yayındayken heyecanlanıyor musun?

Adrenalinim artıyor. Bant yayını aynı şey değil. Canlı yayındayken farklı bir enerji oluşuyor, bu da sesime yansıyor tabii…

Peki, müzik zevkin nasıl oluştu?

Bunu da iyi biliyorsun. 13 – 14 yaşlarındaydık ve birlikte müzik dinlerdik. Gitar tınısını çok severdim. Daha sonra sayende Cream grubunu, Eric Clapton'u, Jimi Hendrix'i tanıdım. Onlar gibi gitar çalmayı çok istediysem de bir türlü beceremedim. Bazen Vivian'a duyurmadan kendim için hâlâ tıngırdatırım…

Ben Jimi Hendrix'te kaldım, sen ise devam ettin...

Sen iyi yaptın! Bana kalırsa Jimi Hendrix tüm zamanların gelmiş geçmiş en büyük gitaristidir. Ben o müzisyenleri dinleyerek müzik kulağımı geliştirdim. Zamanla işin tekniğine indim, tüm ayrıntılara dikkat eder oldum, müzik dinleme zevkim gelişti. 'Progressive rock'tan caz müziğine geçiş yaptım…

Sahi tam olarak nedir 'progressive rock'?

Rock müziğinin aslında dantel gibi işlenmiş hali diyebiliriz. Buradaki teknik, bildiğimiz 'rock' müziğinden çok daha fazla gelişmiştir. Aslında içinde caz ve klasik müzikten de unsurlar bulunur. Zaten ben caza da öyle geçiş yaptım: Miles Davis'in "Bitches Brew" albümünü dinleyerek…

Koleksiyonculuk sende

Jak Kohen: "Bana yaşlı bir hippi diyebilirsiniz"

çocukluktan beri var olan bir tutkuydu değil mi? Birlikte yollarda dolaşarak kibrit kutusu kapaklarını biriktirdiğimizi, bunların koleksiyonunu yaptığımızı hatırlarım...

Haklısın. Okuduğum kitapların, dergilerin de koleksiyonunu yaparım. Örneğin sevdiğim bir yazarın bütün kitaplarını biriktiririm. Bende ayrıca zengin bir 'MAD Dergisi' koleksiyonu vardı. Dergiler artık yok ama 'MAD'in yayınladığı 100 kitapçık hâlâ duruyor.

Bu tutkular hayatını nasıl etkiliyor?

Belki de iyi bir baba olamadım! Kızım Roksan doğduğunda 29 yaşımdaydım. O tarihte Canon'da iyi bir maaşla çalışan üst düzeyde bir yöneticiydim. Aklımda ise işimin dışında tek bir şey vardı: Bilgisayar! 31 yaşındayken bulaştı… Akşamları işten eve gelir, doğruca bilgisayarımın başına geçerdim. Program yazmaya çalışırdım. Bilgisayardan başka bir şey düşünemezdim. Ama günün birinde uyandım: Kaba bir programı yazmak için bile ben altı ayımı harcarken, 15-16 yaşlarındaki yeni yetmelerin daha gelişmiş programları 2-3 günde yazabildiklerini fark ettim.

Eşi Vivian ile

Hemen bu işi bıraktım. Ama ne yazık ki bu süre boyunca kızımı da plaklarımı (!) da çok ihmal ettim. Şükürler olsun ki Roksan beni affetti.

Benzetmek gibi olmasın ama sende bir tür dipsomani var diyebilir miyiz?

Olabilir tabii, dipsomani'yi bir alkol bağımlılığı olarak söylemiyorsan, yaptığım bir işin ta dibine kadar inmek anlamında kullanıyorsan evet…

Sen bilgisayar programı yazarken ben ekran karşısında Atari oynardım...

Oysa ben hiç oyun oynamadım!

“İnsanlar poz verdikleri zaman ifadelerini doğal bulmuyorum. Farkında olmadıkları zaman çekmeyi da pek etik bulmuyorum. Bu ikileme çözüm bulabilsem yalnız portre çekerdim.”

Perfeksiyonist misin peki?

Evet, ama kararında bir perfeksiyonistim! Harcanacak zaman aşırı olunca geri adım atarım. Değmez çünkü. Örnek vereyim: Koleksiyonumdaki plakları arşivlerken, bunları en küçük detayına kadar kaydederdim. Yalnız icra edenleri ve parçaların adlarını değil; yapımcısını, kayıt yerini ve tarihini, baskı yılını vb. gibi akla gelebilecek her türlü ayrıntıyı… Bütün bunları kendi yazdığım bir programla kaydediyordum. Sonra, internet çıktığında, çok ama çok albüm almağa başladığımda yetişemez oldum. İşimden ayrılmak zorunda kalmamak için bıraktım.

Tekrar radyoculuğuna dönecek olursak, Açık Radyo serüvenin nasıl başladı?

Selim Alguadiş sayesinde. Eski patronum Selim Bey, beni o sıralarda Açık Radyo projesini hayata geçirmek için çabalayan Ömer Madra ile tanıştırdı. Kısa bir süre sonra da daha önce 'Red FM'de yaptığım 'Gitaresk' programını Açık Radyo'da yapmaya başladım.

Yani Açık Radyo'nun ilk gününden beri yayındasın. Sonrasında da genel yayın yönetmeni oldun…

O ayrı bir öykü, tam yedi yıl sürdü. Teknik ekibinin radyodan ayrıldığı dönemdi. Hızla yeni yayın dönemini hazırlamak gerekiyordu. Radyonun başındakiler, geçmişimdeki yöneticilik kariyerimi bildiklerinden bana geldiler, genel yayın koordinatörü olmamı teklif ettiler. Ben de bu görevi hemen kabul ettim; zira bana göre Açık Radyo hepimiz için son derece önemli bir iletişim organıdır ve bir gün olsun sessiz kalmaması gerekir! Geceli gündüzlü çalıştım, on gün içinde ekibimi oluşturdum ve yeni yayın programını tam zamanında yetiştirdim. Yedi yıl boyunca da bu görevi hakkıyla yaptığıma inanıyorum…

Nedir senin için Açık Radyo'yu bu denli önemli kılan?

Amatör olarak gönüllerinde yatan aslanı paylaşmak isteyen sanat, kültür ve müzikseverlerin içinde olmak çok güzeldi. Hayatımda ilk kez işimi severek yaptım. Ayrıca orada çalıştığım süre boyunca hiç ırkçılık görmedim. Daha önce dediğim gibi burada kendimi buldum! Hiçbir şekilde farklılığımı hissetmedim… Açık Radyo için hep "vaha" dedim.

Farklılık derken?

Adımdan ötürü Yahudi olduğum…

Daha önce bunu çok mu hissettin?

Okulda hayır. Şansıma sınıfımızda beş Ermeni, beş Rum, beş Yahudi vardı, gerisi Müslüman Türk'tü, yani azınlık olduğum anlaşılmıyordu. Ama ilerleyen yıllarda, gerek askerde, gerekse iş hayatımda "adım Jak Kohen" hep sorunum oldu. Hatta avukat olan babam bir ara adımı değiştirmeyi önerdi ama kabul etmedim. Sevdiğimden değil; Jak ismini sevmedim, Ceki denmesine ise hiç tahammülüm yoktu! Ama ben bu isimle yaşamalıydım, isim değiştirmeyi kendime yedirmedim…

Jak Kohen'in fotoğraf sergisinden

Otorite ile aran hiç olmadı değil mi? Babanı hatırlıyorum, Avukat Hayim Kohen, oldukça ciddi ve otoriter görünümlü bir kişiydi. Evinize de yalnızca Cumhuriyet Gazetesi girerdi o yıllarda…

Öyleydi. Cumhuriyet tamamen resimsiz ciddi bir gazeteydi. Annem Rozet ise şen şakrak bir kadındı, evde dizginler onun elindeydi hep. Otorite karşıtlığıma gelince, haklısın, otorite ile hiçbir zaman barışık olamadım. Hayatım boyunca otorite ile uzlaşamadım.

Aktivist misin?

Gençken öyleydim. Hatta üniversite yıllarımda bir ara Dev Genç'e bile yazılmıştım. Ama içine girince bütün bunların da boş olduğunu anladım. Hiyerarşi ve düzen hemen her oluşumun içinde kendine yer bulunca, kişisel hırslar ideallerin önüne geçiyor. Bıraktım hemen, siyasetle pek ilgim yok…

Ama karı koca çevre ile ilgili etkinliklere katılıyorsunuz. Hatta zaman zaman kamp hayatı yaşadığınızı da biliyorum.

Kamp ayrı. İkimiz de doğayı çok seviyoruz. Yıllar boyunca tatillerimizi hep kamp yerlerinde çadır kurarak yaptık. Bilirsin ben pek sosyal bir insan değilimdir. Çok fazla arkadaşım yoktur. Olan nadir arkadaşlarımdan biriyle sıkça kampa giderdik. Genellikle de bu kamp yerlerinde kalabalığın yoğunlaştığı bölgelerde çadır kurmaktan kaçınır, daha ıssız köşelere çekilirdik. Hatta bir keresinde… Dur, orasını Vivian anlatsın…

Vivian: - Evet, bir keresinde yine kamp yerinin en uzak bir köşesinde çadır kurmuştuk. Hava kararmak üzereydi ki bazı kampçılar yanımıza geldiler. *"Çok uzaktasınız, burada yaban domuzları vardır, tehlikeli olabilir, isterseniz yakınımıza gelin"* diyerek bizi uyardılar. Jak, her zamanki soğukluğuyla teşekkür etti ve uyarıyı umursamadı. Bana da, *"Meraklanma bir şey olmaz, bunlar şehir efsanesi"* dedi. Sabah dışarıdan gelen "forrk

Kohen çifti Bağla'daki evlerine 'Villa Musica' adını verdiler

Kohen'in sattığı CD koleksiyonu

forrrk" sesleriyle gözlerimi açtım. Bu sesleri Jak'ın çıkardığını, benimle dalga geçtiğini sandım. Kafamı çadırdan bir çıkardım ki ne göreyim? Jak oturduğu yerde donmuş kalmış, etrafındaki haşır haşır çöpleri karıştıran yaban domuzlarına bakıyor!

İyiymiş bu! Ucuz atlatmışsınız desenize...

Vivian: - Evet, ama yaban domuzları insanlar kadar tehlikeli değillermiş…

Size bakınca 60'lı yılları hatırlamadan edemiyorum. Hippi misiniz hâlâ?

Jak: - Bana yaşlı bir hippi diyebilirsin…

Vivian: - Ben yapı olarak değilim. Aslında Jak'a uyum sağlamak için belki öyle görünüyorum ama Jak değil de bir başkası olsaydı herhalde bu tarz bir yaşantım olmazdı. Yanlış anlama, halimden memnunum!

> "İkimiz de doğayı çok seviyoruz. Yıllar boyunca tatillerimizi hep kamp yerlerinde çadır kurarak yaptık. Çok fazla arkadaşım yoktur. Genellikle de bu kamp yerlerinde kalabalığın yoğunlaştığı bölgelerde çadır kurmaktan kaçınır, daha ıssız köşelere çekiliriz."

Yaz kış Bağla'da yaşıyor olmanız insanlardan uzak olma isteğinden mi kaynaklanıyor?

O da nedenlerden sadece biri. Bilirsin yaşamımız boyunca kalabalıklaşan semtlerden uzağa taşındık ama gerçek şu ki İstanbul, trafiği ile, curcunasıyla bizi çok fazla boğmaya başlamıştı. Önemli nedenlerden biri de Bağla'nın inanılmaz güzellikteki deniziydi. Birkaç küçük neden daha saymam gerekirse, hayatımız boyunca fazla beraber olamadığımız kız kardeşimin buraya yerleşmiş olması; motosiklet ve fotoğrafçılık tutkumu burada daha fazla tatmin edebildiğim diyebiliriz.

Bazı sınıf arkadaşlarınla görüştüğümde senin çok yönlü bir insan olduğunu söylerler, Kolej yıllarındaki sanata olan ilgin ve yatkınlığını anlatırlar. Motosiklet tutkuna geçmeden önce fotoğrafa değinelim mi biraz? Öteden beri fotoğraf merakını biliyorum, hatta bir ara makro çalışmalarını görmüştüm, bu tutku sende Canon'da çalışırken mi başladı?

Tabii Canon'da başladı. Ancak uzun seneler ara verdim. Bodrum'a taşı-

nınca yine başladım. Vaktim vardı ve biraz okudum. Daha çok şeyler öğrendim. Yeni denemeler yapıyorum. Bir de çektiğim fotoğrafları işlemeyi öğrendim.

Genellikle portre mi çalışırsın?

En çok istediğim şey, ama insanlar poz verdikleri zaman ifadelerini doğal bulmuyorum. Farkında olmadıkları zaman çekmeyi da pek etik bulmuyorum. Bu ikileme çözüm bulabilsem yalnız portre çekerdim. Bir de çekim mesafesi ve çekim açısını değiştirip normal nesneleri de soyutlayarak çekmeyi seviyorum. Sanat yapmaya çalışıyorum diyebilirsin.

Fotoğraflarını Bodrum'da sergiledin, İstanbul'da kişisel bir sergi açmayı düşünmez misin?

İstanbul'da karma bir sergiye katıldım. Ama kişisel bir sergi için kendimi henüz hazır hissetmiyorum. Daha hâlâ tarzıma karar vermeye çalışıyorum. O kadar çok seçenek var ki!

Motosiklet tutkun ne zaman başladı?

20 yıl önce Kilyos'a taşınınca başladım. İlk kez 'enduro/cross' tipi bir motorum vardı, orman patikalarında gezerdim. Sonra bir de 'chopper' tipi asfalt motoru aldım. Onunla bütün Trakya'yı turladım. Çok güçlü bir motor değildi; o nedenle pek uzaklara gitmedim. İhtiyarlayınca motorlarım ağır ve zor gelmeye başladı. Cross'u İstanbul'da hakkını verebilecek bir dostuma hediye ettim. Chopper'ı da iki yıl önce sattım. Şimdi ayaklarımı yerden kesen bir 'scooter'ım var. Otomatik. Tam zevk vermiyor ama her yere de onunla gidiyorum...

Vivian motosikletle gezmeni onaylıyor mu? Kendi hesabıma benim ailem tehlikeli bulduğu ve karşı çıktığı için çok istemiş olmama karşın motosikletim hiç olmadı. Bu konuda seni kıskanmıyorum desem yalan olur!

Vivian onaylamıyor tabii ve bunu arkama hiç binmeyerek protesto ediyor. Aslında korkacak bir şeyi olmaması gerek. Çünkü ben hala korkuyorum ve o nedenle çok sağlamcı bir motorcuyum.

Demin Asosyal olduğunu, fazla arkadaşın olmadığını söyledin. Ama başarılı bir yöneticisin. İş arkadaşlarınla iyi iletişim kuruyorsun, gençler seni çok seviyor. Bunda bir çelişki yok mu?

Yönetim anlayışım farklıdır. Yaptığım işi en ince ayrıntısına kadar inceler, nasıl yapıldığını bilirim. Elindeki tornavidayı kullanmasını bilen ve gerektiğinde kullanan bir mühendis gibi düşün... Böyle olunca da birlikte çalıştıklarımın güvenini kazanırım.

Bildiğim kadarıyla Bodrum'da bir de tercüme bürosu kurdunuz. Karı koca tercüme işleri yapıyorsunuz. Hatta sen zor olanı, Türkçeden İngilizceye çeviriler yapıyorsun. İngilizceye roman bile çevirdin...

Evet, Erroll Gellardin'in kitaplarını İngilizceye çevirdim. Oldukça farklı ve iddia isteyen bir iş bu… Genellikle bu işi yapanlar kitapları kendi ana dillerine çevirirler. Özellikle Türkçeden İngilizceye çevirirken o kadar fazla sayıda eş anlamlı kelime var ki, en doğrusunu bulmak, metnin anlamını tam olarak yansıtabilmek büyük emek gerektiriyor.

Jak ve İzel söyleşirken

Öte yandan Açık Radyo'daki programların da sürüyor. Uzaktan güdümlü olarak program yapmak zor olmuyor mu?

Yok, canlı yayındaki gibi değil tabii, aynı enerjiyi bulamıyor insan. Beri yandan artık iki program ortağım var: Gonca Açıkalın ve Meral Akman. Ben üç haftada bir program yapıyorum artık.

Radyoda bir saatlik rutin bir Gitaresk programı yapmak için yaklaşık ne kadar zaman harcıyorsun?

Birkaç program tarzım var: Yeni çıkan bir albüm için, web sayfasının hazırlığı ile birlikte, 6-8 saat harcarım. Bir müzisyenin kariyeri söz konusu ise ya da yeni çıkan albümlerden seçmeler sunacaksam, yine web sayfası ile birlikte en az 8-10 saate ihtiyacım vardır. Programın kaydı ve edit edilmesi ise bu süreye ilaveten en az 2 saat daha gerektirir...

Sıkılmaya pek zaman bulamıyorsun demek, hoş bir emeklilik hayatı! Öte yandan yakın zamanda torun sahibi de oldunuz ama 2 yaşındaki torununuz Eren sizden bir hayli uzakta, annesi ve babasıyla Kanada'da yaşıyor. Bu sizi nasıl etkiliyor? Torun sevgisini yeterince tadabildin mi? Torun sevgisine inanıyor musun artık?

Artık demekte haklısın çünkü sen de dahil, torun sahibi olmuş herkes torunlarını çok sevdiğini söylerdi. Ben bunu biraz abartılı bulurdum. Başıma gelince anladım ki inanılmaz bir sevgi bu!

2009 yılındaki sel baskınında Kilyos'taki evinizi sular bastığında 33'lük (uzunçalar) plak koleksiyonunun, dergilerinin, kitaplarının telef olduğunu hatırlıyorum. En az senin kadar üzülmüştüm o zaman. Peki, şimdi CD koleksiyonunu neden sattın?

Çünkü bir alıcısı çıktı, hem de tamamına... Bu zamanda böyle güzel delileri bulmak kolay değil! Ayrıca CD'lerimle birlikte taşınmak çok zor, bunu birkaç kez yaşadım. Bodrum beni sıkınca yine büyük bir ev bulmam zor olabilir. Ancak arşivi kaybetmedim. Satıştan önce aylarca uğraştım, tüm albümleri dijitale aktardım. Son bir faydası da o para ile hayli birikmiş olan kredi borçlarımı hafiflettim..■

Miryam ŞULAM

TÜRKİYE ŞAMPİYONLUĞUNUN GURURLU İSMİ

LESİ OJALVO

Mayıs ayında, Sakarya'da gerçekleşen Step-Aerobik Türkiye Şampiyonası'nda Lesi Ojalvo'nun antrenörlüğünü yaptığı, Eyüboğlu Eğitim Kurumları, Step Yıldız Kız Takımı, yarışmaya katılan toplam 60 takım arasından birinci seçilerek, 2015–2016 Türkiye şampiyonu oldu. Başarı azim gerektirir, azim ise iradeyi. Lesi Ojalvo'nun yaşam felsefesinde 'Ne yaparsan yap, en iyisini yap' cümlesi saklı. Her gününü yoğun çalışma temposunda geçiren Ojalvo, başarılarıyla, hem gençlere hem de bizlere güzel bir örnek olup, anlattıklarıyla da yol gösteriyor. Gelin hep birlikte başarısının sırlarını keşfedelim.

Miryam Şulam ve Lesi Ojalvo

Lesi Ojalvo'yu tanıyabilir miyiz?

6 yaşında Bağlarbaşı Spor salonunda jimnastik ile spor hayatım start aldı. Bunun yanında, 8 yaşından itibaren yedi yıl boyunca, Madam Olga'dan bale eğitimi aldım. Musevi Lisesinde, ortaokul ve lisede, beden eğitimi öğretmenlerim beni yetenekli bulduklarından, yılsonu gösteri koreografilerini bana hazırlattılar. Senelerce, Yıldırım Spor Kulübü'nde basketbol takımındaydım. Ayrıca, cemaatimizin derneklerinde dans gösterilerinde etkin rol aldım. Lisede, okul atletizm takımında okulumu temsil ederek, çeşitli başarılar kazandım. Öğretmenlerim, daha o zamanlardan, Spor Akademisi'nde okumam gerektiği konusunda hemfikirdi. Lise sonda, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün yetenek sınavına beden eğitimi hocam benimle geldi. Yaklaşık 1000 kişinin içinden 20. olarak okula kabul edildim. 4 yıllık eğitim süresi içinde, Etiler Hillside'da açılan bir step - aerobik kursuna katılarak, step branşıyla tanıştım. İşte her şey böyle başladı.

Eyüboğlu eğitim kurumlarında, 18 yıldır Beden Eğitimi öğretmenliği yapıyorsunuz. Öğrencilerle, step-aerobik çalışmaları ders dışı bir faaliyet midir?

Evet, bu ek bir faaliyettir. Aslında benim branşım Beden Eğitimi öğretmenliği ve jimnastik. Çocuklar, 1. sınıftan itibaren kulüp dersi olarak seçmeli step dersi alıyorlar. 5. sınıfa gelen tüm öğrencilerin arasından, yetenekli bulduğumuz öğrencileri step takımına seçiyoruz. 5. ve 6. sınıflardan Küçük Takım oluşuyor. 7. ve 8. sınıflardan Yıldız Takım, liseden de Genç Takımı oluşturarak, üç ayrı kategoride yarışmalara katılıyoruz. Haftada 3 gün, okul saatleri dışında antrenmanlara kalıyoruz.

Çok yoğun bir tempoda çalışıyorsunuz. Yarışma takımlarının dışında, gösteri takımlarınız da var mı?

Olmaz mı? Eyüboğlu'nun tüm kampüslerinde, yaklaşık 13 ayrı gösteri grubum var. Her yıl, hepsine farklı özel günler için, ayrı ayrı koreografiler hazırlıyorum. Yaklaşık 600 öğrenci ile hazırlanan bu gösterileri her sene sonunda Zorlu PSM Sahnelerinde 2200 seyirciye sunuyoruz. Ayrıca bu yıl şampiyon olan takımım ile Viyana'da yapılacak olan United World Festivaline katılarak yurtdışına açılacağız.

Başarı azim gerektirir, azim ise iradeyi. Lesi Ojalvo'nun yaşam felsefesinde 'Ne yaparsan yap, en iyisini yap' cümlesi saklı.

Tüm bunları hayretler içerisinde dinlerken, sormadan yapamayacağım: Birilerinden yardım alıyor musunuz?

Hayır. Her beden eğitimi öğretmeninin branşı farklı olduğundan, step-

aerobik gösterilerini tamamen kendim hazırlamak durumundayım. Bir tek, Zorlu PSM'deki sene sonu gösterimizde, 4 ayrı koreograf ile çalışıyorum.

Başarılarınızı daha önceki yıllarda da duymuştuk, hatta gazetemizde haber olarak yayımlanmıştı.

Evet, 2004-2005'te, özel okullar arası dans yarışmasında şampiyon olmuştuk. Dört senedir, Türkiye'de düzenlenen step-aerobik kategorisindeki yarışmalara, okulumuzu temsilen 3 yıldır katılıyoruz. Türkiye şampiyonasına gidebilmek içinse, İstanbul'da

Küçük Takım, Genç Takım ve Yıldız Takım antrenörleri Lesi Ojalvo ile

Çalışmak tabii ki çok önemlidir ancak, öncelikle, takım ruhu oluşturmaya çalışırım. Takım bireysel olarak hareket edemez, takım ruhuna uygun olarak davranmalarını beklerim.

okullar arası yarışmalarda ilk üçe girmek gerekir. Ve biz çok şükür, art arda üç ´yıl boyunca, İstanbul şampiyonluğunu elde ederek, Türkiye şampiyonasına gitmeye hak kazandık.

Ve bu yıl, üç ayrı takımla Sakarya'da gerçekleşen Türkiye Şampiyonası'na katıldınız. Yıldız Takımınız şampiyon olurken, diğer takımlarınızın dereceleri neydi?

Küçük Takım Türkiye 5.'si, Genç Takım da Türkiye 4.'sü oldu. İkisi de yeni kurulmuş takımlar olduğundan, bence bu da çok büyük bir başarı. Türkiye şampiyonu olan Yıldız Takımımla, 3 yıldır birlikte ağır tempoda çalışıyoruz. Birinciliği de hak ettiğimizi düşünüyorum.

Her şampiyonun ardında, iyi bir antrenör olmalıdır. Peki, siz nasıl bir antrenörsünüz; öğrencileriniz sizi nasıl tarif eder?

Aşırı mükemmeliyetçi ve disiplinli bir öğretmen olmakla birlikte, sevilen bir hoca olduğumu da bana her fırsatta hissettiriyorlar. Öğrencilerimin dediklerine göre, zoru başarıyormuşum. Antrenmanlar esnasında, ciddiyete, zamanlamaya ve profesyonel davranışlara önem verir, ayrıntılara çok dikkat ederim. Her bir öğrencimin, ayak parmak ucundan, saçının teline kadar, giydiği kostümden ayakkabısına kadar tüm

Yarışma öncesi son tavsiye ve bekleyiş

detayları kontrol ederim. Bir de farklı velilerden duyduğum benzer yorumlar var. Mesela, benimle çalışan çocukların, sene sonunda, hayata bakış açılarının ve duruşlarının aynen bana benzediğini söylüyorlar. Bir velimin sözleri de aynen şöyleydi: *'Takımlarınız, hayat felsefenizi yansıtırken, ortamda adeta parladılar. Provalardan, kostümlerine, sıra dışı koreografilerine, performanslarından, selamlama ve sahneyi terk edişlerine, ödül töreninde dahi salondan ayrılışlarına kadar, profesyonel duruşlarıyla her fırsatta farklılıklarını ortaya koydular.'*

Antrenmanların dışında, onlarla iletişiminiz nasıl?

Yeri geldiğinde öğretmen, yeri geldiğinde anne veya en yakın arkadaşları olur, yaşlarına uygun olarak her türlü sorunlarında onlara destek vermeye çalışırım.

Gösterilerde kostüm ve makyaj konuşunda da detaycı olduğunuzu söylediniz. Kostüm ve makyaj seçimlerinde nelere dikkat ediyorsunuz?

Bu konular benim için bir hayli önemlidir. Şanslıyım ki, yıllardır aynı destek ekibiyle beraber çalışmaktayım. Kostümde 'Rosy Gösteri Kıyafetleri'nden Rozi Yahya ile Makyajda ise, Zelda İpekoğlu ve Altın Alkan ile çalışmaktayım. Sevgili Rozi de, benim kadar ayrıntılara önem verdiğinden her öğretim yılı, sene başından birlikte oturur yılın kostüm planlarını çıkartırız. Saatler süren toplantılar sonucunda kostümün renginden kumaşına, tasarımından dansla uyumuna kadar her detayı birlikte planlarız.

Ojalvo ailesi

Yarışmalarda kostüm ile koreografi uyumu önemli bir puan oluşturduğundan en çok dikkat ettiğimiz nokta bu uyum ve kostümlerin göz alıcı olmalarıdır.

Bu başarılarınızın sırrı sadece çok çalışmak mıdır, yoksa farklı faktörler de var mı?

Çalışmak tabii ki çok önemlidir ancak, öncelikle, takım ruhu oluşturmaya çalışırım. Takım bireysel olarak hareket edemez, takım ruhuna uygun olarak davranmalarını beklerim. Bu süreç, ne benim için ne de çocuklar için hiç kolay değildir. Tecrübelerime dayanarak, sporcularımın takım ruhunu güçlendirmek adına, her yıl yarışma öncesi, okulun verdiği destekle, çocuklarla, yarışmanın düzenlendiği illerde, beş yıldızlı otellerde kampa gireriz. Hatta kamp süresince, bize bir de, psikolojik rehber danışman eşlik eder. Bu gerçekten onlar için büyük bir motivasyon kaynağı oluşturur. Uyandıkları saatten, yedikleri yemeğe, antreman saatlerinden, dinlenme sürelerine kadar, her bir dakikası önceden programlıdır. Bunun dışında çocuklarıma her zaman "en iyisi" olduklarını hatırlatıp o dakikadan sonra artık keyif almaya bakmalarını öğütlerim.

Siz kendinizi en iyi olarak kabul ederseniz ve bunun için elinizden gelenin en iyisini yaptıysanız, başarı kaçınılmazdır. Hayatta hiçbir başarı tesadüf değildir!

Son olarak, başarılı olmak isteyenler için söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Ben öğrencilerime her zaman 'Bir yarışma, daha salona girerken kazanılır!' derim. Yani, duruşunuz yarışmanın sonucunu belirler. Eğer, siz kendinizi en iyi olarak kabul ederseniz ve bunun için elinizden gelenin en iyisini yaptıysanız, başarı kaçınılmazdır. Hayatta hiçbir başarı tesadüf değildir! İnanmak çok önemlidir. Başarılı olacağına inanırsan kazanırsın. Ben bu şampiyonluğu çok istedim, kazanacağımıza inandım, çocuklarıma güvendim, hedefe kitlendik ve kazandık.

Bize de, bu başarı öyküsünün güzel kahramanını alkışlamak düşüyor… Lesi Ojalvo ve Türkiye şampiyonu olan takımı, 16-20 Haziran tarihlerinde, Avusturya 'United World Games'de Türkiye'yi gururla temsil ettiler. Bu organizasyona tüm dünyadan yaklaşık 8000 sporcu katıldı. Açılış töreninde, Türk bayrakları ile yürüyüş yaparak step performanslarını da gerçekleştirdiler. ▪

LAVİN

EVENT PRODUCTION & DESIGN

BY NESLİHAN HOŞCAN

Tel: +90 (212) 269 98 99 Fax: +90 (212) 269 98 93
Hakkı Yeten Sok. No:13 Center 2 Kat:6 D:18 FULYA TERRACE, Fulya / İST.

www.lavinevent.com lavinevent

PORTRE

Rakela K. PALOMBO

PORTRELERİN KRALİÇESİ ANNIE LEIBOVITZ

"Fotoğraflarımda, resmini çektiğim kişiye âşık olmaktan çekinmediğimi görebilirsiniz."

Annie Leibovitz

Her çektiği fotoğrafla olay yaratan çağdaş zamanların belki en meşhur fotoğraf sanatçılarından Annie Liebovitz fotoğrafçılığı değiştiren kadın olarak tanınıyor.

Hayran olduğunuz birinin ikonik bir fotosunu düşündüğünüzde büyük ihtimalle o kareyi Annie Liebovitz çekmiştir. Demi Moore'un hamileyken çektirdiği çıplak pozu hatırlamayan var mıdır? Kamerasının önünden zaman içerisinde geçmeyen ünlü kalmayınca sonunda kendisi de en az onlar kadar büyük bir şöhrete sahip olan Annie, imzası haline gelen canlı renkleri kullanışı ile farkını ortaya koyuyor.
1970 yılında işe başladığı Rolling Stones dergisi için çektiği fotoğraflarla, bu dünyaya bomba gibi bir giriş yapan Liebovitz, o günlerden bu günlere halen, özellikle de kendini Annie'nin gözlerinden görmek için sabırsızlanan ünlülerin en aranan portre fotoğrafçısı olarak karşımıza çıkıyor.
Şöhretinin doruğunda, her yeni fotoğrafı olay yaratan ve anında üne kavuşan Annie, altı adet fotoğraf koleksiyonu kitabı, hakkında çekilmiş filmi ve büyük ilgi gören sergileriyle zamanımızın en başarılı ve yetenekli kadın fotoğraf sanatçılarından biri olarak kabul ediliyor.

Yıllarca kibbutzda kaldı

Özellikle son 25 yıldır popüler kültürün adeta yarı resmi fotoğrafçısı haline gelen Anna-Lou (Annie) Leibovitz 2 Ekim 1949'da Connecticut, ABD'de doğdu. Asker bir baba ile modern dans öğretmeni bir annenin altı çocuğundan biri olarak dünyaya gelen Annie, 1967 yılında ressam ve belki de bir resim öğretmeni olma niyetiyle Art Institute of San Francisco'ya girdi. Buradaki ikinci yılının sonunda Japonya'ya yaptığı bir seyahatte fotoğrafçılığa olan ilgisini keşfeden sanatçı, bölümünü değiştirerek onu hayat boyu başarıdan başarıya sürükleyecek mesleğinin eğitimini almak üzere fotoğrafçılık bölümüne geçti. Burada özgün tarzlarıyla nam salmış Robert Frank ve Henri-Cartier Bresson'un işlerinden etkilenen Annie, okulu biter bitmez dünya turuna çıktı.
Günümüzde halen, dinin gereklerini pek yerine getirmese de kendini tamamen Yahudi olarak duyumsadığını ve tanımladığını belirten Annie'nin Yahudi bir evde yetiştirilmesinin etkisiyle dünya turundaki en önemli noktası, Kral Şelomo Tapınağı'ndaki arkeolojik kazıları fotoğraflamak üzere gittiği İsrail'de yıllarca bir kibbutz'da yaşaması oldu.

Rolling Stone yılları

1973'te ABD'ye döndükten sonra, o dönemde yeni kurulan müzik dergisi Rolling Stone'da çalışmaya başladı. Kurduğu yakın iletişim sayesinde sıcak ve samimi fotoğraflar yakalamayı başarması ile nam salan Annie, kısa sürede, henüz 23 yaşındayken derginin baş fotoğrafçısı oldu. On yıl sürecek Rolling Stones dergisi dönemindeki ilk kapak fotoğrafını gazetecilerde gördüğünde, bunca insana ulaşmanın kendisinde tarifi olmayan duygular yarattığının farkına vardı. Sanatını paylaşmanın ilk hazzını yaşadıktan sonra Annie'nin şöhreti hızlı şekilde yayıldı. Eğitimini siyah beyaz fotoğrafçılık üzerine almış olan sanatçı, ileriki yıllarda, derginin 1974 yılında renkli baskıya geçmesiyle renkli fotoğraflar çekmeye başlamasının kendi tarzını oluşturmadaki en büyük adımlarından biri olduğunu söyleyecekti.
Dönemin ve halen müzik dünyasının efsane grubu Rolling Stones iki sene sürecek dünya turnesinin fotoğrafçısı olarak Annie'ye teklif götürdüğünde büyük heyecanla kabul eden Annie, bunun hem fayda hem zararını görecekti. Müzik tarihinin en önemli fotoğrafçılarından olma fırsatı, sadece konserler sırasında değil turne yolculuklarında da sahne arkasında çektiği olağanüstü samimi, duygulu, her biri efsane olacak unutulmaz fotoğraflara imza atan ve bir rock figürüne dönüşen Annie, grubun alışkanlıklarından etkilenerek düştüğü uyuşturucu batağından kendini kurtarmak için büyük çaba sarfettiğini ilerleyen yıllarda anlatacaktı.

Bette Midler

Güllerin dikenlerini tek tek budadı

Görev yaptığı süre boyunca pek çok Rolling Stones dergisi sayısını adeta koleksiyonerlerin peşinden koştuğu bir değer haline getiren Annie'nin en önemli imzaları arasında Bette Midler'i çıplak olarak güller içinde çektiği kapak fotoğrafı bulunmaktaydı. Her bir gülün dikenlerini tek tek budayan Annie, çalışırken sergilediği özen ve samimiyeti sayesinde Midler'ı en yakın arkadaşları arasına eklemişti. Bu çekimden bir hafta sonra dünyanın en ünlü moda fotoğrafçılarından biri olan ve Annie'nin hayatı boyunca idollerinden biri olarak gösterdiği Richard Avedon, Annie'ye bir mektup yazarak, Bette Midler'in güller içindeki fotoğrafının son otuz yılda gördüğü en iyi dergi kapağı fotoğrafı olduğunu söyledi.

John Lenon kapağı ile efsaneleşti

Yine de hiç bir kapak, meşhur John Lennon ve Yoko Ono'nun Polaroid'le çektiği fotoğrafı kadar ses getirmemiş ve Annie'nin efsaneler arasındaki ismini ebediyen sağlamlaştırmamıştı. The Beatles'ın kurucularından John Lennon'ı kariyeri boyunca pek çok kereler fotoğraflamış olsa da, çiftin 'Double Fantasy' adlı yeni albümlerinin tanıtımı amacıyle 8 Aralık 1980 sabahında çektiği o tek fotoğrafı pek çok açıdan tarihi bir değer niteliğini kazandı. Böyle olmasının en önemli etkenlerinden biri bu fotoğrafın çekilmesinden sadece saatler sonra Lennon'ın Mark David Chapman tarafından vurularak öldürülmesiydi. New York'taki evlerinde gerçekleşen çekimde, Leibovitz'in her ikisinin de tamamen soyunmasını talep etmesine rağmen, çıplak kalmayı reddeden giyinik Yoko Ono'ya sarılan kırılgan ve sevgi dolu görüntüsüyle çırılçıplak John Lennon'ın bu fotoğrafları 22 Ocak 1981 tarihli Rolling Stone dergisinin kapağında yer aldı. Kapak 2005 yılında Amerikan Dergi Editörleri Birliği tarafından son kırk yılın en iyi dergi kapağı olarak adlandırıldı.

John Lennon - Yoko Ono

Vanity Fair dönemi

1983 yılında Rolling Stones dergisinin kurucusu Wenner, işlerini aksatmaya başladığı için, uyuşturucuya bulaşmamış insanları fotoğraflamasının ona daha iyi geleceğini düşünürek Leibovitz'in Vanity Fair dergisinde çalışmasını ve bir klinikte tedavi olmasını önerdi. Leibovitz o dönem profesyonel yardım alarak kariyerine kaldığı yerden devam etmek üzere Hollywood yıldızlarının o güne kadar uzak durduğu Vanity Fair dergisine geçti ve bir anda dergiyi aranan ve tercih edilen bir yayın haline getirdi. Annie'nin Vanity Fair için çektiği, Demi Moore'un hamile ve çıplak pozu her ikisini de popüler kültürün çok önemli bir parçası haline getirecek kadar yoğun bir ilgi gördü. Bu fotoğrafları takip eden sayısız sarsıcı ve unutulmaz çalışma arasında yine Demi Moore'un çıplak vücuduna çizilmiş takım elbise ile verdiği poz, Whoopi Goldberg'in süt banyosundaki pozu ve Scarlett Johansson, Tom Ford, Leonardo DiCaprio, Keith Haring ve sayısız başka ünlü ile gerçekleştirdiği çalışmaları oldu.

"Çektiğim fotoğrafta görünen, gözümün gördüğünün anca yüzde onudur."

Güçlü renkleri, yoğun ışık kullanımı ve herşeyden öte eşsiz ve şaşırtıcı pozlarıyla son derece ayırt edilebilir ve çarpıcı bir imzaya sahip olan Annie, dergilere yaptığı konsept çalışmaları, reklam kampanyaları ve özel dosyalarıyla hayatımızın her yanında, popüler kültürün vazgeçilmez bir parçası olmaya devam ediyor. 1986 yılında Leibovitz reklam kampanyaları için çalışmaya başladı. Yıllar içinde aralarında Honda, Gap, American Express, Marks&Spencer, Pirelli, Louis Vuitton, Dior gibi firmalar kampanyalarını Annie'ye teslim ettiler. Annie, halen reklam ve şöhretler dünyasının en aranan fotoğrafçılarından olarak tanınıyor. 1991 yılında Leibovitz'in çalışmalarının önemli bir kısmı Washington'da bulunan Ulusal Portre Galerisi'nde sergilendi. Annie, o galeride fotoğrafları sergilenen, yaşayan ikinci sanatçı olma ünvanını

Angelina Jolie
(Louis Vuitton reklamı)

elde etti. Sergi beş haftada, galerinin ortalama yıllık ziyaretçi sayısını geçti. Serginin başarısını onurlandırmak amacıyla Leibovitz'in 1969'daki kibbutz günlerinden 1990 yılına dek olan çalışmalarından derlenmiş bir kitap basıldı ve daha sonra sergi ABD'deki pek çok kentin yanısıra tam altı yıl boyunca tüm dünyayı gezdi.
1996 yılında Leibovitz, ABD Olimpiyat takımının resmi fotoğrafçısı olarak atandı. O yılın Mayıs sayısında Vanity Fair ve Sports Illustrated dergileri bu fotoğrafları kullandılar. Fotoğrafların çekim aşamaları Olympic Park'ta sergilenirken, 'Olimpik Portreler' adında bir kitap çıkarılarak bu çalışmalar ölümsüzleştirildi.

Kraliçenin de tercihi Leibovich

Liebovitz'in İngiltere Kraliçesi 2. Elizabeth'in 2007 ve 2016 yıllarındaki ABD ziyaretleri sırasında fotoğrafçılığını yapmasının ardından, kraliçenin doksanıncı yaşı sebebiyle özel çekimler gerçekleştirmek üzere tercih edilmesi, onun her kesimden 'ünlü' tarafından objektifine ne derece güvenilen bir sanatçı olarak yerinin ne kadar ayrı olduğunu gösterdi.
2015 yılında, bir sonraki yılın Pirelli takviminin fotoğrafçılığını üstlenen Leibovitz, en son 2000 yılında üstlendiği bu görevi tabiri caizse ters köşe yaparak yerine getirmeyi tercih etti. Yıllardır süper modellerle çalışarak kışkırtıcı pozlarla anılan Pirelli takvimi, meşhur olmakla birlikte mankenlerin vücut ebatlarından oldukça uzak Amy Schumer, Serena Williams ve Patti Smith gibi 'gerçek kadınlar' ile çekti.
Son çalışmalardan bazılarının Star Wars serisinin yeni filminin oyuncularının çekimleri, Caitlyn Jenner'ın cinsiyet değişimi sonrası kadın olarak ilk dergi kapağı çekimi, Mark Zuckerberg ve hamile eşi Priscilla'nın ayrıca Adele'in yeni albüm tanıtımı kapsamında Vogue dergisine verdiği röportajın fotoğraf çekimleri olduğu belirtildiğinde Annie'nin en üretken dönemlerinden birinde olduğu açıkça ortaya çıkıyor.

İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth
torun çocukları ile

Akıl hocası Susan Sontag

Leibovitz, 2001 yılında 52 yaşındayken doğurduğu Sarah adında bir kız ve 2005 yılında taşıyıcı anne yoluyla doğurduğu Susan ve Samuelle adını verdiği ikizleriyle birlikte üç kız çocuk annesi oldu.
1989 yılından itibaren partneri, dostu ve akıl hocası olan ünlü yazar ve düşünür Susan Sontag ile birlikte ve hatta belki bu ilişkisi sayesinde Saraybosna'dan savaş fotoğraflarına, yirminci yüzyılın sonunda değişik meslek grupları, sosyal sınıf,

Susan
Sontag

ülke, din ve yaşlardan kadınların cinselliğe bakışlarının fotoğrafla ifade edildiği "Kadınlar", ve adeta sanatçının tuttuğu günlük niteliğindeki "Bir Fotoğrafçının Hayatı: 1990 – 2005" adlı kitaplara imza attı. "Bir Fotoğrafçının Hayatı:1990-2005"te Leibovitz, Susan Sontag'la kurdukları aileyi, kızlarının doğumunu, hayatlarını, çıktıkları uzun seyahatleri ve nihayet 2004 yılı Aralık ayında Sontag'in trajik vefatını fotoğraflayarak anlattı.
2006 yılında, "Amerikan Ustaları" adlı dizinin bir bölümü ona adanarak "Life Through a Lens" adında bir belgesel çekildi. Yönetmenliğini sanatçının kızkardeşi Barbara Leibovitz'in yaptığı, ülkemizde de İF İstanbul kapsamında izlenen bu filmle Annie kendi hayatından ilginç kesitleri ve fotoğrafçılığının dönüm noktalarını paylaştı.

Disney Prensesleri

1990'lı yılların başlarında New York'ta kendi fotoğraf stüdyosunu açan ünlü fotoğrafçı ayrıca, Amerikan Vogue dergisinin 2013 yılı Aralık sayısında klasik resimleri, ünlü aktris Jessica Chastain ile yaptığı çalışmada hayata getirdi ve bu eseriyle büyük övgü topladı. Annie yine 2013 yılında Disney firması için ünlülerle gerçekleştirdiği ve Disney Park'larında kullanılması amacıyla çekimini yaptığı nefes kesici Disney prensesleri çalışmasıyla da oldukça ses getirdi ve şöhretini katladı.

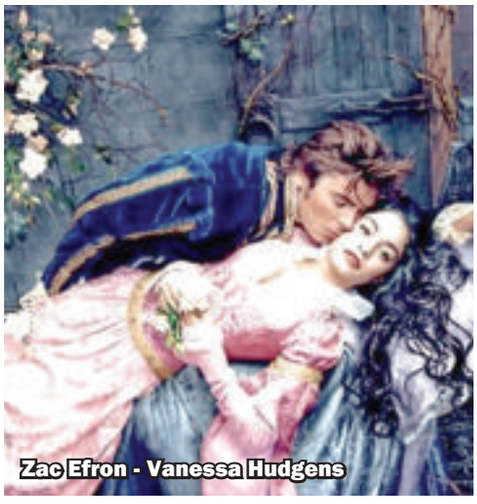

Doğa öyle güçlü, kuvvetli ki. Onun özünü yakalamak kolay değil, işiniz ışık ve havayla bir dansa dönüşüyor. Sizi kendi içinizde bir yolculuğa çıkarıyor.

Penelope Cruz - Woody Allen

Helen Mirren

En uzun ilişkisi, işi

Meslek hayatı boyunca sayısız ödüle ve nişana layık görülen Leibovitz'in fotoğrafları olduğu kadar kendisi de dikkat çekici bir kişiliğe sahip. Uzun boylu, uzun sarı saçlı, gösterişli burnu ve geniş gülümsemesiyle girdiği ortamda dikkatleri üzerinde toplayan özelliklere sahip olmasına ve yıllardır dünyanın en meşhur insanlarıyla birlikte çalışmasına rağmen gerek kendisi, gerekse çevresi Annie'yi çekingen ve utangaç biri olarak tanımlıyor. Spora son derece meraklı olan Annie, zamanının büyük çoğunluğunu işi sebebiyle yollarda geçirse de New York'taki veya Long Island'daki evlerinden birinde tek başına vakit geçirmeyi tercih ediyor. Özel hayatına gerekli özeni göstermemekten şikâyet eden Annie, ömrü boyunca yaşadığı en uzun ilişkinin işiyle olduğunu, kamerasının hayatını doldurarak onu hiç yalnız bırakmadığını ve hayatını bu şekilde yaşamaktan son derece mutlu olduğunu söylüyor. Annie, hayatının sonuna kadar bu işi yapacağını ve gittikçe daha iyiye gideceğini iddia edebilecek kadar da kendisine güveniyor.

Annie'nin ağzından çıkan belki en beklenmedik sözler, Amerikan NBC kanalında Brian Williams'ın programına katıldığında hangi fotoğraf makinesini tavsiye ettiğiyle ilgili soruya verdiği cevap olabilir. Liebovitz bu soruya, *"Tabi ki iPhone,"* diye cevap vererek herkesi şaşırtmasına rağmen daha sonra da pek çok kez ajanda, alarm ve son derece kuvvetli kameraya sahip, cebe sığan bir aletten daha güzel bir makine düşünemediğini sık sık dile getirdi.

Viola Davis

"Kadınları yüzüstü bırakmak istemem. Benim için kırmam gereken en önemli önyargı, yaşlanmanın ve yaşlı kadınların güzel olmadıklarıdır."

Johnny Deep

*Amerikan Vogue dergisinin 2013 yılı Aralık sayısında klasik resimleri, ünlü aktris **Jessica Chastain** ile yaptığı çalışmada hayata geçirdi ve bu eseriyle büyük övgü topladı.*

"Birinin fotoğrafını çekmek istediğimi söylüyorsam, aslında onu tanımak istiyorumdur."

Jennifer Lawrence - Jane Fonda

Michael Jackson

Çalışmalarının popülerliğine rağmen Annie, genelde yapay olarak adlandırılan bir dünyanın bazen sadece skandallarla meşhur olmuş ünlülerini fotoğrafladığı için sanatsal bakımdan daha tutucu sayılabilecek bir kesim tarafından eleştiri yağmuruna da tutuluyor. Yine de diğer bir eleştirmen kesimi de Annie'nin fotoğraflarının çağdaş Amerikan kültürüne ışık tuttuğunu ve iç yüzünü ortaya çıkardığını söylüyor.
Halen Vanity Fair ve Vogue için tarih yazan fotoğraflar çeken, kamerasına ve işine bu derece âşık bir kadının böylesine başarılı olmasının sırrı burada gizli olabilir. Kim bilir belki bir gün siz de kraliçe olmayı başarırsanız, Annie Leibovitz sizin de güzel ruhunuzu fotoğraflayabilir ve siz de ölümsüz bir eserin içinde yer alma şansı yakalayabilirsiniz… ■

HAKANGÜLER

BEBEK MAHALLESİ, MANOLYA SOKAK, NO: 8/1

BEBEK / 0212 265 41 96

hknhairdesign

hknhairdesign salon

Nea Garden Hotel

Mimarisi ve dekorasyonuyla dikkatleri üzerine toplayan Nea Garden Hoteli'ne davetlisiniz!

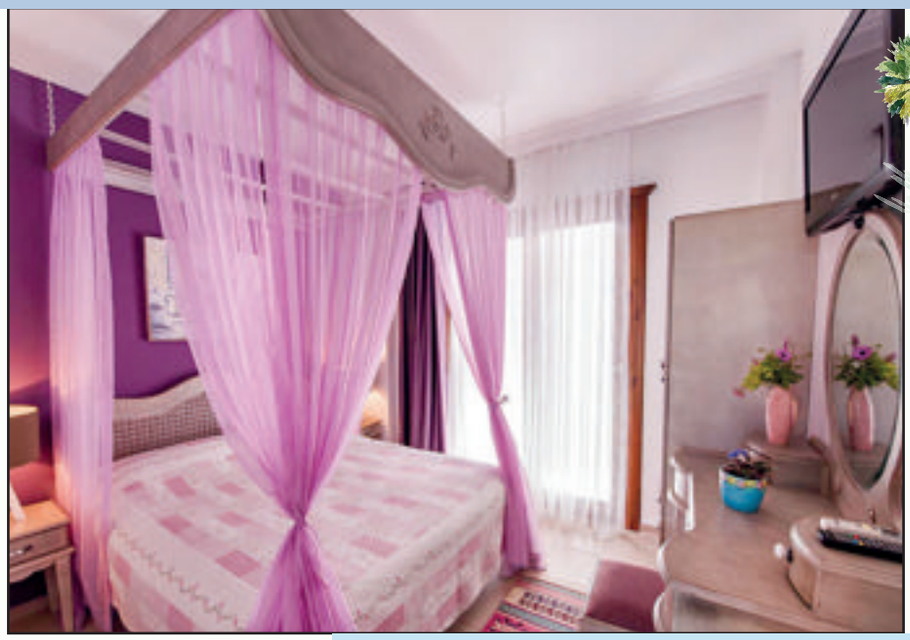
NEA GARDEN HOTEL st
Alaçatı

ALAÇATI'YA YENİ BİR NEFES...

Neos Kipos Yunan meyhanemiz açılmıştır. Yunanlı Şef Stathis Dapiapis yönetimi ile hizmetinizde.

Nea Garden Hotel'de, akşam üzeri, günün yorgunluğunu üzerinizden atarken, Alaçatı'nın meşhur sakızlı kurabiyesi ve diğer ikramlarımızın tadına bakmayı unutmayın.

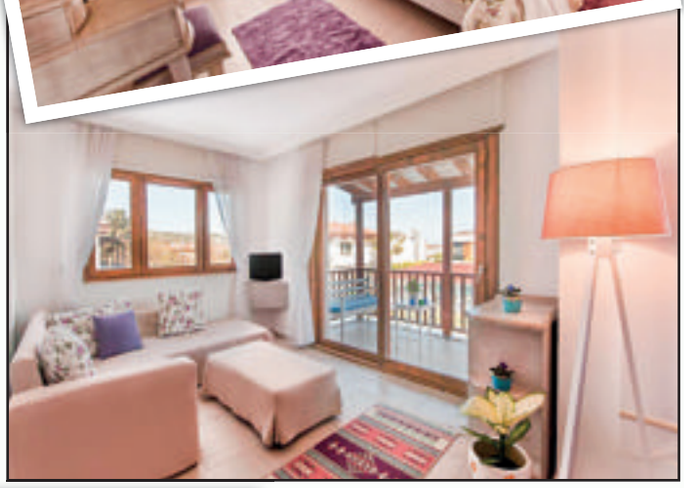
NEA GARDEN HOTEL st
Alaçatı

Doğayla iç içe, merkeze sadece 10 dakika yürüme mesafesindeki Nea Garden Hotel sizleri bekliyor.

Bu muhteşem butik otelin balayı süitleri, bahçe katı süitleri ve 5 kişiye kadar kalınabilen genç misafirler için süitleri de mevcut.

Havuza açılan kendi oturma odanızın ve terasınızın olduğu, el işi eskitme mobilyalarla döşenmiş 50 m2'lik özel süitlere hayılacaksınız.

Evcil hayvanınızı hiçbir ücret karşılığı olmadan yanınızda getirebilirsiniz.

Ödüllü pastanelerden, fırınlardan ve köylerden tahsis edilen tamamen yöresel ürünlerle hazırlanmış kahvaltılarını çok seveceksiniz.

Ilıca Plajı'nın muhteşem denizine sadece - dakika yürüme mesafesiyle ulaşabilirsiniz. Çocuklarınız, arkadaşlarınız ve evcil hayvanlarınızla Alaçatı'nın yeni butik otelinde harika bir tatil geçireceksiniz.

Sörf deyince dünyada akla gelen ilk merkezlerden Alaçatı' da, Çağla Kubat ve deneyimli kadrosu Nea Garden Hotel misafirlerine özel indirimlerle sörf dersleri de veriyor.

Alaçatı'nın meşhur rüzgârı Nea Garden Hotel'in bahçesindeki kahvaltı masanıza, mis gibi ağaç kokularının yanı sıra tadına doyamayacağınız lezzetler de getiriyor.

info@neagardenhotel.com
www.neagardenhotel.com

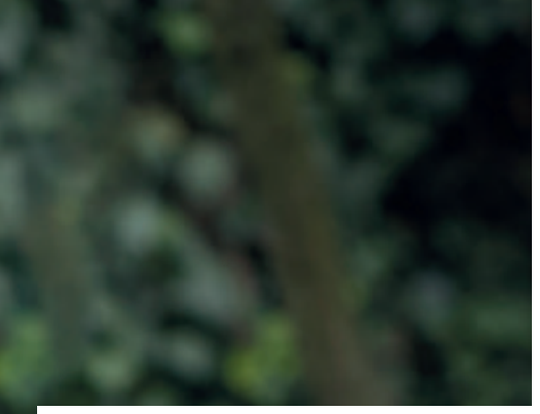
0232 716 00 29

Çamlık Yol 1500 Sk. No. 107 - Alaçatı, Çeşme, İZMİR

Aylin YENGİN

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN

Can Yılmaz

“ASLA KİTABI KAPAĞINA GÖRE DEĞERLENDİRME” MOTTOSUYLA HAREKET EDERİM GENELDE, AMA BU KİTABI RAFTA GÖRÜNCE ELİM UZANIVERDİ. KAPAĞININ RENGİ MİYDİ BENİ ÇEKEN, YOKSA BAŞLIĞI MI BİLEMİYORUM, AMA NEDENSE SATIN ALMAYA KARAR VERDİM. "BİR SOLUKTA OKUDUM" DİYEREK BİR KLİŞEYE DAHA İMZA ATACAĞIM, AMA ‘YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN KLİŞE HAYATLAR MATBAASI’NI OKUYAN BİRİNE DE BU YAKIŞIR ZATEN. CAN YILMAZ’IN, HENÜZ DUMANI TÜTEN VE KAPAĞINI BEĞENİP SATIN ALDIĞIM KİTABI, BENİ UZUN YILLAR ÖNCESİNE GÖTÜRDÜ. HAYATIN DAHA BASİT, DAHA MASUM, DAHA SIRADAN OLDUĞU GÜNLERE... VE GARANTİ EDİYORUM, EĞER SİZLER DE, BENİM GİBİ – VE DE CAN YILMAZ GİBİ – ÇOCUKLUĞUNUZU 70’Lİ YILLARDA GEÇİRMİŞ GENÇLERDENSENİZ, HEM BU SÖYLEŞİYE BAYILACAKSINIZ, HEM DE BU KİTABA...

Kitabınızdan söz ederek başlamak istiyorum: onca işinizin yanında nasıl karar verdiniz böyle bir projeye?

Kitap yazmaya karar vermek için bir hayli uzun bir süre bekledim aslında, yaklaşık 40 yıl kadar diyebilirim, hatta kitabın ilk öyküsünde – veya denemesinde diyelim – bunu anlattım. Yazmanın zevkiyle çok küçük yaşta tanışmama rağmen, küçük yaşlarımda ve ilk gençlik çağlarımda, şimdilerde anlamakta zorlandığım bir gizlilik içindeydim. Bu gizlilik yazıp çizdiğim birçok şeyin bilinmeden ve elbette okunmadan yok olmasına sebep oldu diyebilirim. Gerçi zaman içinde bir iki tanesini bulduğumda çok da kayda değer şeyler olmadığını gördüm ama yine de oradaki kelimelerin naifliği harikaydı. Basit bir cümleyi bile öylesine yazmışım ki, bu anlatım ancak 10 yaşındaki tertemiz bir aklın ürünü olabilecek kadar yalın ve berrak.

> ***"Ben biraz geçmişle yaşıyorum, "ah o günler" demek için yaşım müsait. Benim çocukluğumun ve gençliğimin geçtiği 70'li ve 80'li yıllar, her ne kadar sancılı, patırtılı gürültülü günler, hatta yokluk günleri olsa da "güzel" günlerdi."***

Zamanla insan bu naifliğini kaybediyor değil mi?

Yıllar sonra profesyonel yaşamın içinde yazdığım birçok şey onlar kadar berrak olamadı maalesef, çünkü artık ana fikir salt yazmak değil, "bazı şeyleri" yazmak üzerine olduğu için o naifliğin üzerine kara bulutlar çöküyor. Piyasanın istediği, yapımcının istediği, yönetmenin istediği, televizyonun veya sinemanın istediği şeylerin içinde kaybolup gidiyorsun. Kitap yazmak da, bir bakıma piyasanın istediğini yazmak gibi algılanabilir, ama kitapta özgür olmak için bir şansın var, kitabını kendin bile bastırabilirsin. Sinema ve televizyonunun profesyonel dünyasında da bunun için çok büyük bir sermaye gerekebilir, ama kitap için bu özgürlüğünü satın almak çok daha ucuz. Ama okuyucu senin o naif, harika fikirlerini okumak ister mi? Bilmiyoruz…

Bilmek için denemek lazım tabii…

Kitap için karar verme aşamam zaten böylesi fikirlerin kafamda dolaştığı ve KAFA Dergisinde yazılarımın ilgi görmeye başladığı döneme denk geldi. Aslında bana kalsa, ben yine yazılar dergide kalsın yeter diyebilirdim, ama yayıncım (İnkılap Kitabevi) dergide yazdığım türde öykülerimden bir kitap yapmayı önerdi. Ben de, belki de utanmaktan ve gizlilikten sıkıldığımdan dolayı, öneriyi kabul ettim ve yazdığım öykülerden birkaçını yayınevine yolladım. Bir süre sonra da kitabım yayınlandı. İnsanın küçük yaşlardan beri hayalini kurup, sürekli ötelediği bir fikrin nihayet elinde tutuyor olması tabii ki büyük bir mutluluk. İnsanların yazdığın satırları okuyup kitabı satın almaları, sosyal medya aracılığı ile sana ulaşarak fikirlerini beyan etmeleri harika bir duygu. Her şey iyi giderken belki de şu soruyu sormak gerekebilir: acaba biraz daha önce mi olsaydı? Zira birkaç kitabım daha çıksın istiyorum ve biraz da yaşlanıyorum galiba… Araya bir öğüt sıkıştırayım: "Aklınızda varsa yapın ya da en azından deneyin!"

"Yeni Başlayanlar İçin Klişe Hayatlar Matbaası" beni gerilere götürdü, çocukluk anılarım canlandı okurken. Hepsi gerçekten kendi hikâyeleriniz miydi?

Kitaptaki öykülerin insanları geçmişlerine götürdüğü konusunda birçok geri dönüş aldım ve bu beni çok mutlu ediyor. Çünkü ben de biraz geçmişle yaşıyorum, "ah o günler" demek için yaşım müsait. Benim çocukluğumun ve gençliğimin geçtiği 70'li ve 80'li yıllar, her ne kadar sancılı, patırtılı gürültülü günler, hatta yokluk günleri olsa da "güzel" günlerdi. Şimdiki gençlerin ve tabii bizlerin de adeta esiri olduğu teknoloji çılgınlığı yoktu, naif mutlu aile hikâyelerimiz, iyi komşularımız, neşeli bakkallarımız vardı. Teknoloji esareti çağına gelince, insanların hayatları internet sayfalarında dolaşmaya başlayınca, o güzel günler bitti ve ben dâhil birçok "orta" yaşlı insan, o güzel günlerini hasretle aramaya başladı.

Oysa öykülerinizde tarih yok…

Doğrudur, benim öykülerimde de tarih yoktur ama okuyan olayın nerede ne zaman geçmiş olabileceğini anlar. Sadece orta yaşlılar değil elbette, biraz geçmiş günlere özlem duyan herkes bu olayların geçtiği mekânları ve kahramanları hatırlar, tanır. Sorunuza dönecek olursak, hikâyelerin birçoğu yaşanmış değil. Bir iki tanesinde birebir yaşadığım bölümler var, bir iki tanesinde kahramanlar gerçek, ama içine girdikleri öykü onların değil. Bir iki tanesinde hikâye aşağı yukarı doğru, ama kahramanları gerçek değil, yani biraz karışık… Elbette ki insan yaşamı boyunca karşılaştığı birçok kişi ve hikâyeyle beraber büyüyor, gelişiyor. Mutlaka kafamızın bir yerinde saklanan öykücükler zaman zaman kendini hatırlatıyor. Benim yaptığım da, biraz çaba ile onların üzerindeki tozu üfleyip, biraz parlatmak ve yeniden hayatın içine katmak oldu.

Öyle detaylar var ki öykülerde, bütün bunlar nasıl hatırlanır diye düşünmeden edemedim. Çok mu iyi hafızanız?

Aksine berbat bir hafıza ile meşhurum… Biraz detaycılığım var evet, ama bu salt eşyaları düzene sokup, kitapları boy sırasına dizmek gibi bir detaycılık değil. Ben hayatı diğer in-

sanlara göre biraz daha iyi iyi gözlemlediğime inanıyorum, tabii ki bu, kalabalıklara bakıp vay be nasıl yaşıyorlar, şunlara bir göz atayım demek değil. İçine girdiğim her ortamı dikkatle izlemek ilginç geliyor, nerede olursan ol, belki bir çuval satıcısının karanlık dükkânında, belki bir otomobil yarışçısının küçük müze evinde, fark etmez. Eşyaları değil insanı incelemek hayatı anlamlandırıyor, bu basit bir yerme veya övme için değil, o hayatı anlamak için yapılması gereken bir şey.

"Yıllar sonra profesyonel yaşamın içinde yazdığım birçok şey onlar kadar berrak olamadı maalesef, çünkü artık ana fikir salt yazmak değil, "bazı şeyleri" yazmak üzerine olduğu için o naifliğin üzerine kara bulutlar çöküyor."

Bu eylemi hayatın içine katmadan da bunları öğrenmek mümkün değil mi?

Mümkün aslında. Kitapçıdan "Beyoğlu Esnafları" kitabını alarak da, esnaflar nasıl yaşıyor anlayabilirsin. Ancak tam olarak öğrenemezsin, sadece okursun. Onun için önemli önemsiz, değerli değersiz demeden, girdiğin her kapıdan yeni bir fikirle çıkman gerekir. Büfeye girdin, iki tane tost yaptırdın çıktın diyelim, o büfede beklerken telefonunla oynarsan sadece tost alır çıkarsın, ama etrafı inceleyip, iki soru sorar, oradaki bir hikâyeye dâhil olursan, iki tostun yanında, ileride belki kitabında yazacağın bir kahramanı veya mekânı alarak çıkarsın.

Hafıza önemli değil mi yani, anı yaşmak önemli olan?

Hafızaya ihtiyaç duymanız için depolanmış hikâyelerimiz olmak zorunda. Hafızanız çok iyi diyelim, ama hatırladığınız tek şey, yazlıkta uzandığım kum ve kırmızı şezlong… Önemi yok… Kumdan yola çıkılıp, kumda kırılan şişelere isyan eden bekçi, bekçinin kızının kırmızı şezlongda izinsiz yattığı için site yönetimi tarafından ifadeye çağırılması, bekçinin yıllardır anlaşamadığı yöneticiyi bıçaklayıp hapse girmesi ve kızın başka akrabası olmadığı için yetiştirme yurduna verilip, büyüyünce bir şezlong fabrikasında üretim müdürü olması yazılacaksa, kumu hatırlamak da iyi fikir… Ama bunun için şezlongdan ötesine bakmak lazım, gözlemlemek lazım, belki notlar almak lazım, en önemlisi de yazmak lazım.

Üç kardeşsiniz, üçünüz de komediyle içli dışlısınız. İnsan ister istemez çocukluğunuzu merak ediyor?

Çocukluğum 70 ve 80'li yılların yokluğunda geçti, yani eğer istediğimiz şey "kara borsada değilse" alabilecek bir haldeydik. Yokluk ve çaresizlik içinde yaşamadık. Ben ailenin ilk çocuğuyum, 5 yıl sonra Cem, Cem'den 8 yıl sonra da kız kardeşimiz Özge doğdu. Küçük yaştan itibaren aramız hep iyidir, erkek kardeşler olarak biraz ortalığı karıştırdığımız oluyordu, ama eğlenceliydi. Akraba ziyaretleri, Almanya'dan gelen teyzeler, Rum komşular, anneanneler ve dedelerle güzel ve mutlu bir çocukluk geçirdik diyebilirim. Yıllar geçtikten sonra da, biz büyüdük artık yeter demedik, eğlenmeye, neşeli bir hayat sürmeye devam ettik ve ediyoruz. Aile içinde bir araya geldiğimizde yine nostaljik hatıralar ortaya dökülür, eğlenceli hatıralarla sevdiklerimizi anar, mutlu oluruz.

Kardeşiniz Cem Yılmaz kitabınızın önsözünde en çok size güldüğünü söylüyor. Hiç düşündünüz mü stand-up yapmayı?

Kendime göre iyi bir mizahım olduğu söylenir, ama ben anlatmaktan ziyade yazmayı kendime daha yakın buluyorum. Sahnede olmak için komik bir şeyler söylüyor olmaktan daha fazla meziyetler gerektirdiğini biliyorum ve görüyorum da. Ben de komik laflar söylüyorum, o halde sahneye çıkmalıyım fikri, birçok gencin başını yaktı. Benim bilgisayarın başında olmaktan bir şikâyetim yok, kendimi sahneye çıkabilecek yetenekte görmüyorum.

Siz en çok kimlere gülersiniz peki?

Kimlere gülerim sorusuna, komik ol-

"Eşyaları değil insanı incelemek hayatı anlamlandırıyor, bu basit bir yerme veya övme için değil, o hayatı anlamak için yapılması gereken bir şey."

mak kaydı ile herkese gülerim diye cevap vereyim. Özellikle komedi yapan birçok arkadaşı takip ederim ve gülünecek bir şey varsa elbette gülerim. Zaten şu anda tüm mecralar açık ve adeta komedi yapmak için bir serbest bölge oluştu. Gerçekten iyi komedi yapıyorsan gözlerden kaçmanın imkânı yok. Eskisi gibi "ben çok acayibim ama kimseye ulaşamıyorum" geyiği artık bitti. İnsanları güldürebiliyorsan insanlar sana dört koldan ulaşıyor, yeter ki, komedi yapayım derken manasız işler yapma. Bu nedenle, artık gülmek ve güldürmek için çok fırsat var, fırsatları değerlendiren çok da insan var, doğal olarak ben de isimli isimsiz herkesin "iyi" işine gülerim, eğlenirim…

Şimdiye kadar hep geri planda kalmayı tercih ettiniz ama son dönemde sizi küçük rollerde ya da reklam filmlerinde görür olduk, neden bu değişim?

Aslında değişim yok, ben yine aynı yerde duruyorum, sadece minik bir yarım-adımla biraz öne çıktım, hepsi bu. Bizim yaptığımız ilk filmden itibaren, yazarlık ve yapımcılık ayaklarında işin içindeydim ve küçük rollerde de "hatıralık" oynadım. Aslında oynadım demek ukalalık olacak, göründüm diyelim, yani rol işi de yeni değil. Son iki filmimizde ise perdede biraz daha uzun göründüm tek fark o. Sosyal medyayı, özellikle de twitter ile birlikte yazıp çizdiklerimi takip edenler de çoğalınca, yeni ortaya çıkmış gibi oldum. Yani pek bir değişim yok, sadece fark edenler çoğaldı…

Çok dürüstçe cevap vereceğinizden eminim: Kendinizi hiç kardeşinizin gölgesinde kalmış gibi hissettiniz mi?

Yukarıda da dediğim gibi beni fark edenler çoğaldıkça, en can alıcı soru olarak bu soru da sorulmaya başlandı ve hatta benim adıma cevap verenleri de zaman zaman okuyorum. Öncelikle şunu söyleyeyim ki, ben ünlü birinin abisiyim ve bunu değiştiremeyiz! Soru şu olabilir, niye değiştirelim ki, evet doğru niye değiştirelim, ünlü, başarılı biri ile 7/24 beraber olma şansın var ve bunu yapabiliyorsun, bunun nesi kötü olabilir? En basit hali ile kim Cem Yılmaz ile 7/24 takılmak istemez ki? Ben bunu doğal olarak yaşayabiliyorum bu bir, ikincisi kıskanmak veya gölgede kalmak hissi belki çocukluk veya ilk gençlik çağlarında yaşanabilir ama kardeşim ve ben artık orta yaşı yaşıyoruz, ikimiz de çok şükür ki iyi bir yaşam sürüyoruz ve 20 küsur yıldır beraber çalışıyoruz. Kendimi gölgede kalmış hissedecek bir hayatım yok ki, o duyguyu niye yaşayayım. Sosyal medya ortamında kötü kalpliler tarafından kullanılan bir argüman bu. Sürekli soruluyor ve yazılıyor "Kardeşinin gölgesinde kalıyor, bir numarası yok, koca bir hiç"

vs. İyi de bu senin fikrin. Benim neyi nasıl yaşadığımı, hayatımı nasıl kazandığımı, ne kadar kazandığımı, yaşam biçimimi, gerçekten kahrolacak mı, yoksa özenilecek bir hayat sürdüğümü bilmiyorsun ki.

Amaç çalkantı yaratmak, bayılırız milletçe buna…

Bakın daha önce de bir yerde söylemiştim, herkesin bir hayatı var, bazıları ünlü, popüler, zengin, olur, bazıları normal, az zengin, belki fakir, belki biraz popüler belki deli vs. birçok şekilde yaşar… Cem ünlü diye benim de ünlü olmam gerekmez veya ünlü diye kardeşimi kıskanmam gerekmez. Kıskanabilir misin? Elbette, bu çok insani bir duygu, ama sanılanın aksine ben gölgede kalmış değilim, işini yapmaya çalışan biriyim ve yaptıklarımdan yaptıklarımızdan çok memnunum. Aslında bunları yazan çizenlerin birçoğu benim yerimde olsa gazete manşetlerinde falan olacaklarını hayal ettikleri için, benim ortalıkta olmayışıma kızıyorlar herhalde. O arkadaşlara içeriden bir bilgi vereyim, şöhretli olmak pek de iyi bir şey değil, parası güzel olmasa kıskanılacak bir tarafı da yok…

Tolga Çevik'in "Komedi Dükkânı" başta olmak üzere, 20 yılı aşkın süredir metin yazarlığı yapıyorsunuz, ne farkı var kitap yazmaktan?

Kitap, bütün bu çalışmaların yanında en özgür olunabilen alan, çünkü size süre belirleyen, karakter oyuncu öneren, müthiş fikirlerini paylaşanlar yok. Sadece siz ve beyaz sayfanız var. Bu öykücülükte biraz sınırlı, zira 30 sayfadan uzun öykü okumak okuyucuyu sıkabilir, hatta tempolu bir yazı olsa bile. Yazım işi ile uğraşan insanların en özgür ortamı bana göre romandır. Eğer "piyasa bunu istiyor" ile değil de "duyguları" ile yazıyorsa, bana göre roman ve elbette şiir, kendini anlatmanın en doğru biçimidir. Diğer yazım işlerinde, işin profesyonelliği ağırlık kazanmaya başlayınca, maalesef gerçek duygu ve düşüncelerden uzaklaşmak durumu ortaya çıkıyor.

Sosyal medya ile aranız nasıl diye sorsam?

Sosyal Medya ile aram iyi, sadece twitter ve instagram kullanıyorum ve bu yeteri kadar zamanımı çalıyor Abartmamaya çalışıyorum ama bazen yazmak ve okumak için bir iki saati buralarda zayi ettiğim de oluyor doğrusu…

Boş vakitlerinizde ne yaparsınız sorusuna "kitap okurum" demek de istemem açıkçası, zira kitap okumak boş vakit değildir. Bol bol kitap okurum, yazmak için zaten başka şansın da yok, bol bol okumak lazım...

Hakkınızda araştırma yaptıkça ilginç ayrıntılar birbirini kovalıyor: 2000 yılında Russel Crow ile Meg Ryan'ın oynadıkları `Proof Of Life' filminin yapımcılarından biri olduğunuz doğru mu?

Maalesef, o arkadaş ile isim benzerliği olabilir veya internet ortamının bir şakası olabilir. Russel Crow'u tanırım, ama o boyutta bir çalışmamız olmadı.

Dört yarı maraton, beş maraton koşmuşsunuz. Bunları spor olsun diye mi, yoksa bir hayır kurumu adına mı yapıyorsunuz?

Düzelterek başlayayım, 6 tane 21 k yarı maraton, 3 tane 42 k maraton bitirdim. 3 tane 42 k maratonu da maalesef 28-32-33 km'lerde bırakmak zorunda kaldım. Yarım bıraktım… Bunun dışında birçok 15 k, 10 k, 6 k yarışlarına katıldım, ancak bunlar tamamen amatör heyecanı ile yaptığım işler. Zaten hiç birinde kayda değer derecelerim yok, ama kalabalıklarla yarışmanın ve tabii ki yarışı bitirmenin verdiği mutluluk ve keyif anlatılmaz. Bu koşuların birkaçında bazı kurumlar ile bağlantım oldu, bir şeyler yapmaya çalıştık… Güzel oldu, her halükarda yorucu ama eğlenceli işler çıktı.

Yazmak ve koşmak dışında, neler yapmaktan hoşlanırsınız? Varsa boş zamanlarınızı nasıl geçirirsiniz?

Soruyu böyle sorunca kendimi Stephen King gibi hissettim, zira adam yazmak dışında ne yapıyor, ben de onu merak ediyorum. Benim öylesine yoğun bir tempom olmuyor, dönem dönem yoğunlaştığımız işler oluyor o zamanlarda pek fazla bir şeye zaman ayırmak mümkün olmuyor.
Ancak diğer zamanlarda, kenara bir şeyler atmak adına yine bir şeyler yazmakla beraber, sinemaya gitmek, bilgisayar karşısında biraz araştırma yapmak, okuyamadığımız işlerin senaryolarını okumak gibi yine yaptığımız işin çevresinde dolaşan işlerle vakit geçiririm. Biraz tatil için fırsat yaratmaya çalışırım, yatarak tatili sevmem, özellikle yürümeli, araştırmalı tatili severim. Mümkün oldukça İstanbul sokaklarında vakit geçiririm, böylece boş bir vaktim de olmuyor zaten. Boş vakitlerinizde ne yaparsınız sorusuna "kitap okurum" demek de istemem açıkçası, zira kitap okumak boş vakit değildir. Bol bol kitap okurum, yazmak için zaten başka şansın da yok, bol bol okumak lazım…

Ben kendi adıma, yeni bir kitap beklentisi içine girdim bile. Var mı aklınızda yeni bir proje?

Elbette, böylesine yazı-çizi konuşunca yeni bir proje olmaması da komik olur. Tabii ki aklımızda uçuşan bir sürü projelerimiz var. Benim şahsi projelerim de var, televizyon için hazırlamaya çalıştığımız bir iki iş var, youtube için hazırladığımız bir iki iş var, bir çocuk oyunu daha yazıyorum. Biterse 3. oyunum olacak ve tabii ki kitap için yazıyorum, kolay bir süreç değil. Yazmak, okumak, tekrar tekrar bakmak lazım, yazılmış binlerce kitaptan ayrılması gerekiyor. Bunun için literatürü takip etmek bakmak gerekiyor, herkes gibi bende yazdığım kelimelerim özgün olmasını isterim, bunun için tane tane özenerek bir çalışma sürdürüyorum. Senaryo çalışmalarımız var, ilk kitabın devamı niteliğindeki öykü kitabına ilave olarak bir roman için notlarımı alıyorum.
Öykücülük elbette harika bir edebiyat yapma fırsatı, ama bir roman her zaman için okuyucuyu yazarlığınız konusunda daha ikna edicidir, diye düşünüyorum ve bunun içinde fikirlerimi kenara atıyorum doğrusu… ■

KIDS COUNTRY PRESCHOOL

YAZ OKULU

Oyna, eğlen
ve birlikte
öğren...

www.kidscountrypreschool.com

Programlarımız

2-4 YAŞ

- Hergün
- Pazartesi
- Salı
- Çarşamba
- Perşembe
- Cuma

Yüzme (Okulumuz Havuzu)
Piknik (Belgrat Ormanı)
İngilizce Sanat (Okulumuz)
Kids Vile (Kemer Country)
Aşçılık (Okulumuz)
Binicilik (Alkuzu At Çiftliği)

4-6/6-8/8-12 YAŞ

- Hergün
- Pazartesi
- Salı
- Çarşamba
- Perşembe
- Cuma

Yüzme (Okulumuz Havuzu)
Piknik (Belgrat Ormanı)
Tenis (Kemerköy)
Buz Pateni (Silivrikapı)
Futbol (Kemer Fk)
Binicilik (Alkuzu At Çiftliği)

Yaz Okulu Ücretlerimiz

1 Hafta	400 TL
2 Hafta	750 TL
3 Hafta	1.050 TL
4 Hafta	1.350 TL
5 Hafta	1.500 TL

** Ücretlerimize tüm aktivite ve aktivite servis ücretleri dahildir.

Köprübaşı Cad. No:7 Göktürk/Eyüp-İstanbul
0212 227 64 25 – 0542 894 18 95

Suzi SABANER

Betty'nin hikâyesi

Zifiri karanlıkta parıldayan yıldızlar

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hollanda'da ülkelerini işgal eden Nazilerden saklanan binlerce Yahudi çocuktan biri olan Betty Radema Metzelaar ile İstanbul'da bir araya geldik. Günümüzde Amsterdam yakınlarında yaşayan Betty, son 6 senedir Hollanda'daki okullarda çocuklara Holokost'u anlatıyor.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler'in Nazi rejimiyle yönetilen Almanya, bir yandan Avrupa'yı ele geçirirken Yahudileri de yok etmeye çalıştı. Kendilerinin "üstün" Ari ırkından, Yahudilerin ise düşük seviyeli bir ırktan geldiklerine ve tehlikeli olduklarına inanıyordu Naziler. O yüzden delice bir fikirle, Yahudiler ortadan yok olurlarsa daha iyi bir dünya olacağına inandılar. Sistematik bir şekilde, feci tekniklerle Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde toplam altı milyon Yahudi'yi toplama kamplarında öldürdüler. Avrupa'da savaştan önce yaşayan Yahudi sayısı 9 milyonun üstündeydi. Bu verilere göre, her üç Yahudi'den ikisi öldürüldü. Holokost bu katliama verilen isimdir. Irkları, politikaları, ideolojileri ve davranışları kabul görmediği için Romanlar, Slavlar, komünistler, homoseksüeller ve engellilerin bir kısmı da öldürüldü.
Holokost hakkında nice kitaplar yazıldı, filmler/belgeseller yapıldı. Aralarında insana ait pozitif ve negatif özellikleri göz önüne seren nice anı var. Milyonlarca kişinin öldürüldüğü savaştan milyonlarca gerçek hikâye çıkar şüphesiz. Pek çok belge ve tanığın günışığına çıkardığı bilgiler doğrultusunda, tarihin o zifiri karanlık döneminde, Yahudi olmadıkları halde kendi yaşamlarını riske atarak büyük bir cesaretle Yahudileri kurtaran insanlar oldu.

Hollanda'da gizlenen çocuklar [1]

Holokost'tan kurtulanlar için başından geçenleri anlatmak çok zordur. Kimileri hiç anlatamaz. Savaş sırasında Anne Frank gibi saklanan 14 kişinin hikâyesi Marcel Prins ve Peter Henk Steenhuis tarafından araştırılarak kitaplaştırıldı. Yazar Prins, 6 yaşındayken saklanan annesinin hikâyesini de yansıttı.
Marcel Prins annesinin anılarından esinlenerek Hollanda'da savaş sırasında çocukken Anne Frank gibi kendi annesi dâhil Nazilerden gizlenen 14 kişi ile konuştu. O zamanlar çocuk, şimdi ise yaş almış 14 kişinin çocukluklarındaki saklanma anıları birbirinden farklı. Ortak duyguları ise korku ve endişe… Gizli odalarda, duvarların arkasında yaşananlar. Gizli bir network sayesinde çocukların bazıları komşularıyla, bazıları ise hiç tanımadıklarıyla yaşamak zorunda kaldı. *"Hepsinde evlerini ve ailelerini hatta isimlerini kaybetmiş olmanın verdiği acı vardı."*
Yazarın annesi savaş bitince onlara bakan aileden ayrılmak istemedi. Oysa annesi ve babası yaşıyordu. Saklanmak hiç kolay değildi, devamlı yer değiştirmek zorunda kalanlar vardı. Bazıları kaldıkları evin ev işlerini yapıyorlardı. Bir diğeri saklandığı yerde kötü muamele görmüştü. Bazıları tek bir yerde, çoğu bir kaç yer değiştirmek zorunda kalmıştı. Kitapta sözü edilen bir kişi ise tam 42 değişik yerde saklanmıştı. Şanslı olanlar savaştan sonra ailelerine kavuştu. Kimileri ise anne ve babasını bir daha göremedi.

Betty'nin hikâyesi

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hollanda'da ülkelerini işgal eden Nazilerden saklanan binlerce Yahudi çocuktan biri olan Betty Radema Metzelaar ile İstanbul'da bir araya geldik. Bugünlerde Amsterdam yakınlarında yaşayan Betty, son 6 senedir Hollanda'daki okullarda çocuklara Holokost'u anlatıyor.
1933'te Hollanda'da doğan Betty'nin İkinci Dünya Savaşı başlayana kadar annesi, babası ve kendinden iki yaş büyük ablası Renée ile mutlu bir çocukluğu vardı.
"Amsterdam'da şirin bir evde yaşıyorduk,

II. Dünya Savaşı ve Hollanda Yahudileri[1]

Annesi Holokost'tan sağ kurtulan John Koenigsberg'in verdiği bilgilere göre, küçücük bir Avrupa ülkesi olan Hollanda'da Yahudi ailelerin büyük bir kısmı öldürüldü. 1941 yılında ülkede 140 bin Yahudi yaşıyordu. 120 bini evlerinden çıkarıldı, toplama kamplarına gönderildi. Aralarından 100 bini öldürüldü. Gizlenen 20 bin kişiden 10 bin kişi yakalanıp yok edildi.
6 yaşın üstündeki Yahudiler kıyafetlerinin sol tarafında göğüslerinde üzerinde Jood (Flamanca Yahudi) yazan Davud'un yıldızını taşımak zorundaydı.
Yahudi çocuklar Yahudi olmayan ailelerin yanına onların akrabalarıymış gibi yerleştirildiler. İsimleri değiştirildi. Sessiz kalıp kim olduklarını söylemediler. 6 yaşındakiler bile gerçek kimliklerini gizleyebildiler.
John Keonisberg'in annesi de gizlenen çocuklardan biriydi. Onu saklayanların sayesinde yeni bir aile ve nesiller oluştu.
Şimdiye dek Yad Vaşem tarafından onurlandırılan 23 bin kişinin 4.800'ü Hollandalı.

Betty Sobibor'da ailesinin anısına dikilen taşın önünde

Yıllar sonra ortaya çıkan aile fotoğrafları

güzel kıyafetlerimiz vardı. Bazen tatillere, çoğunlukla sahillere giderdik."

Savaş başlayınca Betty ve ailesinin yaşamı tamamen değişti. Anne ve babaları daha güvenli olduğunu düşünerek Betty ve ablası Renée'yi teyzeleri ile Roterdam'a yolladılar. Almanlar orayı bombalamaya başlayınca, Amsterdam'a geri getirildiler. Yahudiler için uygulanan yeni kararlar gereğince babası işten çıkarıldı. Betty ve ablasının okullarını terk edip Yahudi okulunda okumaları gerekti. Kendisinden yaşça büyük olan Anne Frank ile aynı okula gitti.

Savaş başlayana kadar Betty, Yahudi olduğunu ve bunun ne anlama geldiğini bile bilmiyordu. Ailesi dindar değildi, hatta Noel ve Paskalya kutlarlardı.

"Hitler bizi Yahudi yaptı. Dinimin kurallarını hala yerine getirmem. Hatta 6 sene öncesine kadar çalıştığım yerlerde Yahudi olduğumu kimseye söylemedim, çünkü antisemitizm hala var. Bir yanlış yapsam Yahudiliğimi sebep gösterirler diye söylemedim."

Mayıs 1942'den itibaren ülkesindeki altı yaşından büyük diğer Yahudiler gibi Betty ve ailesi de üzerinde Flamanca 'Yahudi' anlamına gelen 'Jood' yazan Davud'un Yıldızını giysilerinin sol tarafına iliştirmek zorunda kaldılar. Annesi bu zorunluluğu hiç sevmedi, yıldızı yarım yamalak dikti.

"Yasak olduğu halde bazen alışverişe çıktığımız zamanlar, çantalarımızla kapatarak yıldızlarımızı saklıyorduk."

Tam bir sene sonra yani Mayıs 1943'te Betty ve ablası soyadları değiştirilerek Betty ve Renée Staring olarak kendilerinden başka 5 Yahudi çocuğun saklandığı bir ailenin yanına yerleştirildiler. Ebeveynlerinden sürekli mektuplar ve paketler alıyorlardı, mektupları imha etmeleri gerektiği halde bunu yapmadılar. Bir süre sonra mektuplar kesildi... Anne ve babalarının tutuklandığı haberinden kısa bir süre sonra kaldıkları aile ihbar edilince Amsterdam'da kanaldaki bir eve yerleştirildiler. Kaldıkları oda küçüktü ve pencereyi açmaya bile izinleri yoktu. Sadece Pazar günleri evdekilerle oturma odasında yemek yiyebiliyorlardı. Betty ablası ile ancak o zaman rahatça oynayabiliyordu ki, bunu evdekiler çok tehlikeli buluyorlardı.

Üç hafta sonra gemi ile Friesland'e bir çiftliğe götürüldüler. Orada zaman zaman okula gidebildiler. Betty bir gün okula giderken Alman askerlerini gördü, iç sesine güvenerek bir çiftliğe gidip oradakilere Alman askerlerinin etrafta olduğunu söyleyince onu tavan arasına yolladılar. Oradaki tek eşya olan yatağa oturup bir şeyle ilgileniyormuş gibi yaptı. Alman askerleri oraya geldiler. Aralarından biri yukarı çıktı. Betty'yi görünce bir şey söylemeden sadece bakıp aşağıya indi. Asker, yukarda kimse yok demiş olmalı ki Betty'ye bir şey yapmadılar. Betty ve ablası Renée savaş sona erene kadar Friesland'de kaldılar.

"İlk kaldığımız ev Middlesbrough'da,

Suzi Sabaner ve
Betty Radema Metzelaar

sonraki ev Amsterdam'da kanala yakın yerdeydi.
İlk iki evde değil ama Friesland'deki çiftlikte güzel anlarımız oldu. Orada 1943-1945 senelerinde kaldık. Bir gün bu savaş bitecek ve ebeveynlerimize kavuşacağız diye düşünürdüm. Koyun ve ineklerle mutlu hissettim. Koyunlardan süt sağdık, ineklerin kuyruğunu yıkadık. Bazen gerçek olmayan ismimizle okula gittik. Çiftlikte kitap yoktu, çizim yapıyorduk. O insanlar bizi evlerine aldılar çünkü Hıristiyan idiler. İncil'de 'Yahudilere bakmalısın' diye yazar."
Savaş bitince onları arayan teyzesi sonunda Friesland'de bulup Amsterdam'a geri götürdü. Betty 21 yaşına kadar ablası ve teyzesi ile yaşadıktan sonra evlenerek yeni bir hayata başladı. Savaş bitmişti, korkulacak bir şey kalmamıştı ama etkisi hep sürdü. Annesini, babasını ve çocukluğunu kaybetmişti.
"Savaştan sonra 20 sene Holokost hakkında hiç bir şey okuyamadım. Hatta bir süre Kanada'da yaşadım. Arkadaşım ve kız kardeşim Holokost hakkında hala konuşamazlar. Ben Yad Vaşem'deki bir törende bizi saklayan ailelerden bazılarıyla, ayrıca saklanmamız için anne ve babamı ikna eden kişinin ailesiyle bir araya geldik. Konuşma yaparak onlara olan minnettarlığımı dile getirdim. Bana yardım eden aileler olağanüstü insanlar olmalıydılar. Evlerinde Yahudi çocuk gizlemek çok tehlikeliydi, çünkü. Beni ele vermeyen Nazi askeri de öyleydi."
Bizimle konuşurken, Betty anılarını sehpaya yayıyor. Bir sürü fotoğraf… Ve yazılar...
Onların çoğunu anlayamıyoruz, çünkü Hollandaca yazılmış. Geçmişine tutunmuş ve sadakatin gururuyla bize annesini, babasını ve ablasını gösteriyor. Sesi sımsıcak.
Fotoğraflardan birinde bir kutu var. Başımızı kaldırıp *"bu neyi simgeliyor"* şeklinde bakıyoruz. Bu ahşap kutunun 'gazetelik' işlevini yerine getirmek üzere babası tarafından imal edildiğini anlatıyor.
Sonra Almanlar gelince... Onlar artık evden çıkamaz olunca... Betty tam 67 yıl sonra ailesinin fotoğraflarına ve bu ahşap kutuya sığdırılabilmiş minik anılarına nasıl sahip olduğunu anlatıyor:

Uluslararası Dürüstler Programı

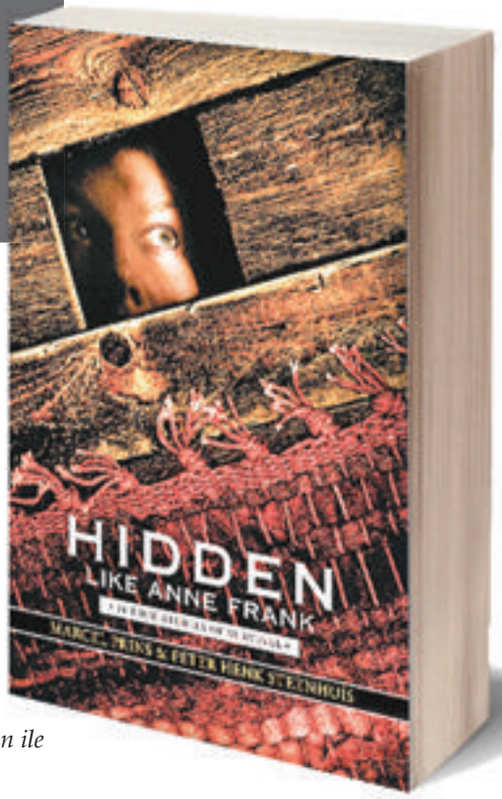
"The Righteous Among the Nations Program"[3] son 55 senedir sürdürülen çok özel bir minnettarlık programı. Yahudi olmayıp da İkinci Dünya Savaşı yıllarında, Yahudilere yardım eden insanlar onurlandırılıyor. Kurtulanlar ve kurtaran aileler bir araya getiriliyor. İyiliği seçen insanlara bir minnettarlık ifadesi... Hem kurtulanlar ayakta kalabildikleri için, hem de kurtaranlar iyiliği seçmelerinden dolayı onurlandırılıyorlar. Kurtaranlar sosyal statüleri ve meslekleri açısından çeşitlilik gösteriyor: Aralarında çiftçiler, kraliyet ailesinden olanlar, eğitimliler, eğitimsizler var. Tek ortak özellikleri insancıl olmaları, iyiliğe meyilli olmaları… Her birinin isimleri Yad Vaşem'in duvarlarında yazıyor. Verilen madalyanın üzerinde Talmud'daki "He who saves a single life has savedall of humanity" ifadesi yer alıyor. "Tek bir kişinin hayatını kurtaran tüm insanlığı kurtarmıştır."

"İnsanlar evlerinden çıkartılınca nakliyatçılar gelip eşyalara el koyarak Almanya'ya yolluyorlardı. Bunu fark eden annem, saklamak istediği fotoğrafları, kendisi için anlamlı olan küçük objeleri bu kutuya koyup sakladı. Bizim var olduğumuzu kanıtlayan. Evden çıkmak için kapıyı kullanamıyordu çünkü dışarı çıkması yasaktı, damların üstünden atlayarak o çok sevdiğimiz komşumuza ahşap kutuyu teslim etmiş... Bunları sonradan öğrendim. Benimle söyleşi yapan bir kişi, kutuyu komşularından emanet alan bir bayan ile de söyleşi yapmış. Bir gün o kadın bana içinde babamın yaptığı kutu bulunan büyük bir paketle geldi..."

Betty ile ailesinin savaş öncesi geçmişine ait bütün fotoğraflar da o kutunun içindeydi. Yad Vaşem anıları, kitaplaştırılmış anılar, albümler... Hepsi sehpanın üzerinde şimdi. Bunların arasında en masum haliyle bir ilkokul defteri. Çok eski… Bu bir çocuğun elişi defteri. İçinde karton bir bebeğe giydirilecek renk renk boyanmıştı kâğıt elbiseler.

Öğreniyoruz ki, bunlar saklı hazinenin bulunduğu ahşap kutudan değil. Bu defter, kız kardeşi Renée ile saklandığı çiftlikte, boş vakitlerinde çizip, kesip biçtikleri, hayallerine ait rengârenk giysiler. Saklandıkları dönemleri neredeyse tek bir giysi ile geçiren Betty ve Renée'nin giymeyi hayal ettikleri. Hayal gardıroplarını masumane bir deftere gizlemişlerdi. Çizgili bir deftere...

"Son 6 yıldır, her sene 12 değişik okulda Holokost eğitimi veriyorum. Bu okullar savaş yüzünden terk etmek zorunda kaldığımız okullardır. Eğitim verebilmek için önce, ne konuşup konuşmamam gereği hakkında kurs aldım. Çocuklar tarihi öğrenmeliler... Çocuklar bunu yaşamamalı, hiç bir çocuk bunu yaşamamalı..."

Yad Vaşem'deki bir buçuk milyon çocuk

Kudüs'te bulunan Yad Vaşem Müzesi'nde Holokost zamanında öldürülen yaklaşık bir buçuk milyon Yahudi çocuğu anmak için loş ve kasvetli bir odanın yüksek tavanında yanan mumlar milyonlarca yıldız gibi parlıyorlar. Öldürülen çocukların isimleri, yaşları ve ülkeleri arka fondan duyuluyor. 6 yaşından büyük olan Yahudilerin giysilerinin sol tarafına- yani kalbin olduğu yere- Davud'un yıldızını takma zorunluluğu vardı. O çocukların kendileri birer yıldızdı, kanımca. Yad Vaşem'deki gibi karanlıkta ışık yayan yıldızlar gibiydiler. İnsanlığa hala bir şey göstermek istiyorlar belki de: İnsanlığın artık yol kat etmesi için, hakikatin farkına varılabilmesi için, ışığın yayılması için...

Hakikati biliyor muyuz? Aydınlığı görebiliyor muyuz? O çocuklar bizlere fısıldıyorlar. Duyabiliyor muyuz? Mutlu olmanın, ayakta kalabilmenin yollarını öğrenirken ve öğretirken *"ama ya Holokost?"* derdim. Onca çekilen azabın içinde bile mizah, sanat, sevgi ve iyilik olduğunu öğrendim. Ve kurtulabilen çocuklar, onları koruyan aileleri sevgiyle hatırlıyorlar. Kurtulan bir kişi sayesinde yeni nesiller doğdu. Kurtulabilenler başlarına gelenleri anlatarak yeni felaketleri önlemeyi misyon edindiler.

Çocuklar hala ölüyor. O günlerden bugüne insanlık ne kadar yol aldı? Betty, *"çocuklar bunu yaşamamalı"* diyor. Hiç bir çocuk… Karanlığımızı tekrar tekrar keşfettiğimizde, insanlığımızdan utandığımızda, kendi yaşamlarını riske atarak çocukları saklayan olağanüstü cesur ve iyi insanları anımsayalım.

O iyi insanlar da tıpkı Yad Vaşem'de çocukların anıldığı karanlık odadaki mumlar gibi, o zifiri karanlık dönemde olağanüstü bir cesaretle bazı insanlara ışık olabildiler.■

[1] Hidden Like Anne Frank; 14 True Stories Of Survival; Marcel Prins & Peter Henk Steenhuis, 2014, Artur A. Levine Books

[2] John Koenigsberg; Hidden Children & Holocaust at MTSU; Youtube

[3] Kudüs'te bulunan, Holokost'la ilgili Yad Vashem Müzesi'ne bağlı, eşi benzeri olmayan bir program The Righthous Among the Nations - Irena Steinfelt - Program direktörünün konuşmasından derlendi.

Esra HEKİMOĞLU

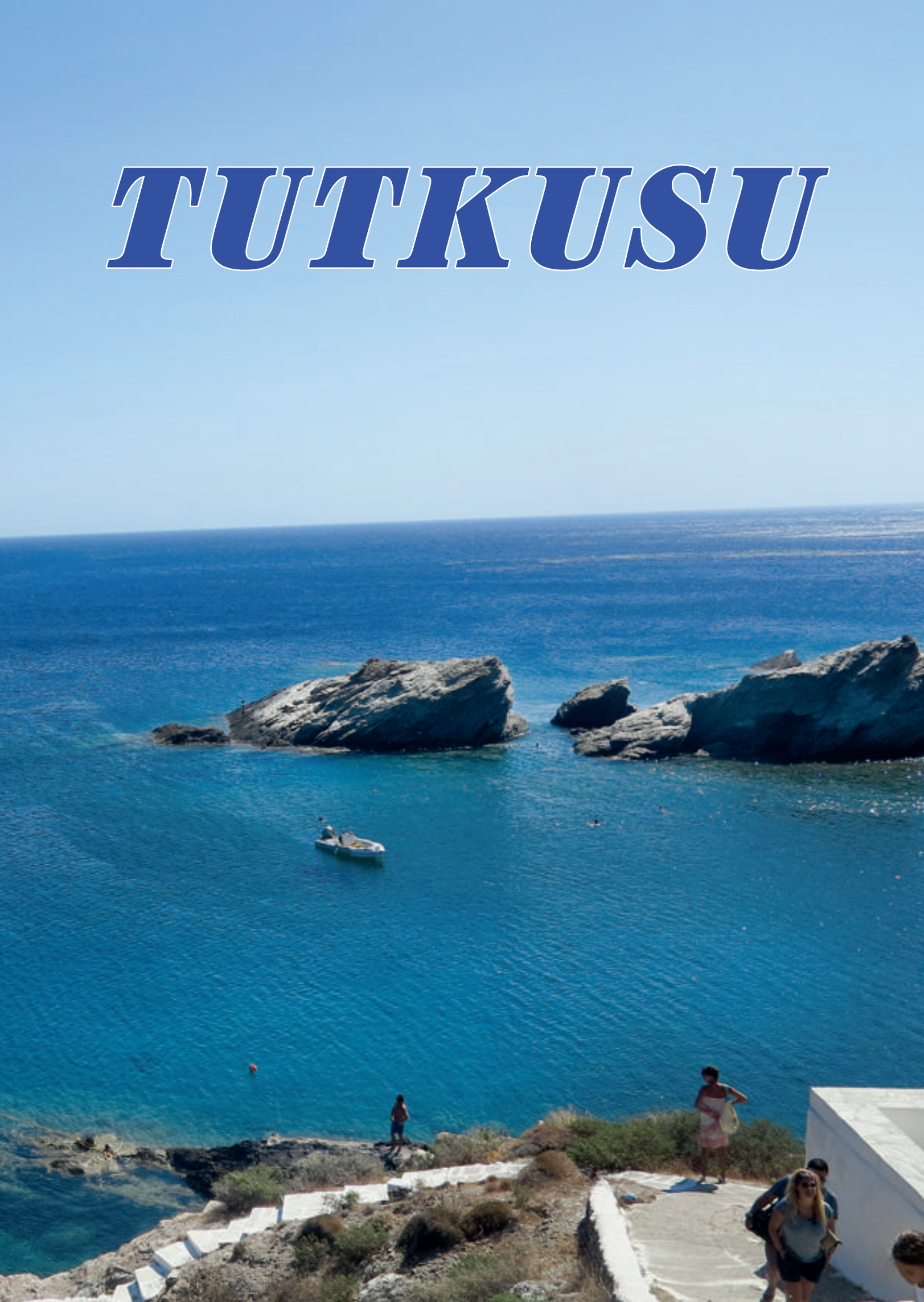
SEYAHAT

YUNAN ADALARI -2

Yunan Adaları yazı dizisinin ikincisinde sizlere iki adayı tanıtacağım. Ulaşılması en zor, diğer adalara göre en güneyde olan Folegandros... Kyklad adalarının içinde suyu bol olduğu için toprağı en verimli adası Naxos. Peyniri, patatesi, Kitron adlı likörü çok meşhur.

TUTKUSU

Folegandros

GÜN BATIMININ DANSI

Bu seyahatte gittiğim adaların arasında en sempatiği, en sevimlisi, en kutu kutu gibi olanı, en güzel gün batımına sahip olanı, en derli toplusu, ama bir taraftan da denize girmenin en zor olanı...

Ulaşılması en zor olanı çünkü diğer adalara göre en aşağıda olanı ve gemi bağlantılarının en az olanı Folegandros...
Ada çok küçük olduğundan ve ulaşımın zorluğundan, rezervasyonmuş, biletmiş gibi şeylerin şansa bırakılmaması gereken bir ada.
Bunları yazdım sonra da aklıma yaz ortası gittiğim Meis geldi. Meis gerçekten çok daha küçük gibiydi. İkisi de Yunanistan'da üzerinde yaşam olan küçük adalardan. Ancak Meis, Folegandros'un üçte biri boyutundaymış. Buna rağmen nüfusları çok da farklı değil.

Örneğin ikisinde de sadece tek bir taksi var. Folegandros'ta misafirlerini limandan almak için otellerin kullandığı kendi araçları var. Çünkü liman, şehir merkezinden uzak… Meis'te ise, liman, oteller hepsi bir yerde. Meis'teki otobüs sadece havaalanından insan getirmeye yarıyor, hâlbuki Folegandros'ta Ano Meria'ya, plajların olduğu bölgelere servis yapan düzenli otobüs seferleri var. Folegandros daha büyük (tabii ki Meis'e göre) ama yaşam alanı tip top. En çok da buna bayıldım zaten. Bir de Meis'te yerli halkı pek ortada görmüyorsunuz, hâlbuki Folegandros'ta yaşlıların bir oda evleri, kafeler restoranlar hepsi iç içe.

Denize girmeye gelince... Doğayı seven, her an ille de çok rahat aramayan ben, iş deniz kenarında taş üzerinde şemsiyesiz yatmaya gelince biraz mızıldanıyorum. İtiraf etmem lazım çok mızıldanıyorum. Yunanistan'da sahiller devlete ait. Yani şezlong ve şemsiyelerini kullanmadığınız sürece gidip onların şezlonglarının yanına kendi şemsiyenizi dikebiliyorsunuz. Ve neredeyse tüm Yunanlıların şemsiyeleri, şezlongları var.

En güzel plajlar da genelde doğal olanlar olduğundan buna çok ihtiyaç duyuluyor. Ben diğer adalarda bunu biraz öyle, biraz böyle şeklinde, iki farklı tip plaja da gitmeye çalışarak dengeledim. Ancak Folegandros'ta şemsiye ve şezlong bulabileceğiniz plaj yok. Ama denizi ve koyları harika. Dört tane koy var denize girebileceğiniz. En popüler, en doğal ve en güzel olanı olan Katergo'da taverna bile yok. Buraya limandan motorlarla gidiliyor. Yani su, yiyecek, ne ihtiyacınız varsa yanınıza almanız lazım. Havanın sıcaklığını da unutmayın, sonuçta Kiklas adalarının güney bölgesindesiniz.

Aynı şekilde Agali'ye otobüsle gidip oradan Agios Nikolaos'a gidebiliyorsunuz. Agios Nikolaos'un denizi çok güzel, iki tane de tavernası var. Tabii ki şemsiye şezlong hak getire… Kum olsa problem yok da… Ah o taşlar yok mu? Yukarı tavernanın manzarası harika, dekor eksantrik, görmeye kesin değer. Bir de hayatımda ilk defa su sebillerinin şarap için kullanıldığını gördüm.

Adanın merkezi son derece kompakt, dedim ya tip top… Örneğin orada tanıştığım bir arkadaşımla konuşuyorum, "Senin otelin nerede?" diye soruyorum. O da bana "öbür uçta" diyor. Benim otelden öbür uçtaki oteline gitmek 3 dakika ☺.

Adanın, ana merkezi Chora. Folegandros'da neredeyse tüm yaşam Chora ve çevresinde şekillenmiş durumda. 1212'de inşa edilmiş kaleye çıkmak mümkün. Manzara harika. Ano Meria adanın başka bir köyü. Burayı gezebilmek için düzenli olarak otobüs seferleri var.

Folegandros görmüş olduğum adaların arasında ilk üçe kesin girer. O kadar güzel ve sempatikti...

Naxos'a bayıldım… Bayıldım çünkü gördüğüm en güzel adalardan biri... Çok yeşil. Dağ var, dağ köyü var. Denizi şahane... Eski şehri nefis, daracık sokakları labirent gibi. Rengârenk... Üstüne üstlük bir de festivale rast geldim.

Naxos

HER HALİYLE BİR BAŞKA GÜZEL...

Naxos neredeyse karabasanım olmak üzereydi, çünkü yanlış sezonda gitmeyi becerdim. Allahım, o ne kalabalık… İETT otobüsünde ayakta mı seyahat ediyorum, Naxos'ta eski şehri mi geziyorum belli değil. Sen misin hem İtalya, hem Fransa, hem de Yunanistan'ın bir ay tatil yaptığı Ağustos ayında seyahat etmeye kalkan? Oh olsun bana. Vallahi İtalya'dan çok İtalyan gördüm desem yeridir.

Benim Yunan adalarında kapıdan yer bakma alışkanlığım var ya. Ağustos ayını hesap etmeden yola çıkmıştım. Naxos' a yaklaşırken aldı mı beni bir korku, ya kalacak yer bulamazsam diye.

Gerçekten de bütün adalarda, limanda karşılayan bir kaç tane otel ya da pansiyon olsa da, Naxos'ta bir tane bile yoktu. Neyse ki şansım oldu, ilk sorduğum kişi bana yer buldu ve sürünmeden yer ayarlayabildim. Sonrasında insanların otel ya da pansiyon arayışlarını ve bulamayışlarını gördüğümde, merkezdeki son odayı benim almış olabileceğimi anladım.

Naxos'ta otobüs sistemi müthiş. Ve bu konuda çok yardımcılar. O yüzden ada çok büyük olmasına rağmen bir yerden bir yere gitmek çok kolay. Adaya vardığım tarih onların 'Virgin Mary' ziyafet günüymüş. Adada normal turist kalabalığının üzerine ek olarak bir de bu bayramın kalabalığı varmış. Bana Halki, Fottini ve Apirantus'a gitmemi tavsiye ettiler bayramın tadını çıkarmak için.

Halki: Tamamen sürpriz bir yer… İnanılmaz artistik çıktı. Küçücük yerde foto galerisi, şık kafeler ve sanat dükkânları vardı. Nerdeyse toplam 10 dükkân varsa 8'i bu türden… İnanılmaz keyifle gezdim.

Fottini: Çok methettiler ama eğer arabayla gitmiyorsanız gitmeye değmez. Halki ile Apirantus arasında yol üzerinde ancak otobüs saatlerinden dolayı 2 saati orada geçirmek zorunda kaldım. Ve 10 dakikada gezmem bitmişti zaten.

Apirantus: Yemyeşil ve çok eğlendim. Çok sempatik bir köy, şirin kafeler... Kilisenin bahçesinde canlı müzik ve ziyafet vardı. O gün orada yüzlerce kişi yemek yiyip şarap içti. Ve tabii ki dans… Bu Yunanlılara bayılıyorum. Kadın erkek ayırım yapmadan müzik başlayınca başlıyorlar hemen dans etmeye. Ben durur muyum? Tabii ki ben de. Yanımda dans eden kadından bravoyu aldım zaten.
Ziyafet sırasında inanılmaz bir yağmur başladı. Sağanak. Merdivenlerden şelale gibi sular aktı, suyun ağırlığına dayanamayan tente çöktü ama hiç kimse keyfini bozmadı herkes o halde dans etmeye devam etti.

Herkes sırılsıklam oldu, ben sırılsıklam oldum. Ayakkabılar, saçlar... Ama ortam o kadar keyifli ki dans etmeden durmak ne mümkün…
Bence dağ köyleri bu adanın en büyük özelliği. Eğer araba kiralayabilmiş olsaydım çok daha fazla yeri bir güne sığdırırdım her halde.
Naxos'un denizi harika. Agia Anna, Agios Prokopios, Alikos, Kastraki, Mikri Vigla, Plaka ve Agios Georgios popüler plajlar. Agia Anna daha sakin olduğundan genelde oradan denize girdim. Ayrıca orada yer alan tavernanın yemekleri şahaneydi, sırf onun için bile gitmeye değerdi. Bir daha gidersem birkaç gün merkezde, birkaç gün de Agia Anna'da kalmayı tercih edebilirim.
Naxos Kyklad adalarının içinde toprağı en verimli olanı çünkü suyu bol. Peyniri, patatesi, Kitron adlı likörü çok meşhur. Naxos tekrar tekrar gidilebilecek adalardan. Bir daha kesin giderim, ama doğru sezonda ve araba kiralayarak. Zaten çok büyük, bir kaç günde gezmek mümkün değil. Benim için Naxos, sevdiğim Yunan adaları sıralamasında üst sıralara yerleşti. ■

Instagram: seyahattutkusu/Esra HEKİMOĞLU
Email:esrahekimoglu©yahoo.com

Shirley KASTON

Şalom Dergi'nin bendeki hikâyesi...

Yaklaşık 2 sene önce idi sanırım. Bir gün İlona Levi, "Şalom Dergi için yazmak ister misin?" dedi. O an yıllar gözümün önünden geçmeye başladı.

En son Türkçe dersinde düz yazı yazmıştım sanırım. O zamanlar halen 20.yy'dayız, benim nasıl harikulade bir yazar olacağımı göremeyen Türkçe hocam tarafından kompozisyonlarım 5 üzerine 2 ile değerlendirilmişlerdi.

Lise yıllarında Edebiyat dersindeki tutumum, kafamı suyun üstünde tutup boğulmamaktan ibaretti. Sonra 2000'li seneler geldi gözümün önüne. Üniversiteyi 7 senede bitirdim. Her sene alıp da geçemediğim tek bir ders vardı: Türk Dili. Sorular basit ve aynı. Türk Dili hangi dil ailesinde şemasını çiz, bir de dilekçe yaz. 7 senede yazdığım dilekçelerle bir evim olsaydı kira kontratını yapıp, elektrik, doğalgazını bağlatmış, telefonu açtırmış ve hatta apartman yöneticisi olmuştum. Neyse bir şekilde üniversiteden de mezun oldum.

Tüm bu düşünceler sanırım 2 saniye sürdü. *"Amaaannnn ne kadar kötü olabilir ki"* dedim ve Şalom Dergi'ye yazmaya başladım. Aylarca ne yaşadıysam, aklıma ne geldiyse yazdım. Aklımın bir köşesinde de *"zaten kaç kişi yazıları okuyordur ki"* vardı. - Yani şahsen ben daha çok resimlere bakan, yazıları geçen taraftayım.- Anneme hafifçe dokundurduğum bir yazının ertesi, onun yazılarımı okuduğundan emin oldum. Burgazada'ya gidince de insanların coşkusundan okuyanların bir hayli olduğunu öğrenmiş oldum. Facebook'dan ara ara gelen *"ben de aynı düşünüyorum"* yazıları bile oldu.

Zamanla öyle bir hal aldı ki yazıyı iletme süresini geçirip yetiştiremediğimde canım büyükbabamdan azar işitir oldum. "Bu ay yazmamışsın!"☺

Abim ise yazılarımın akademik olduğunu ya da yemek ile ilgili olduğunu sanıyordu. Hatta CV'me Şalom'a yazı yazdığımı eklememi bile söyledi. İstanbul'da tatile gelince ben yine bir ördek yavrusu gibi takıldım peşine. O nereye ben oraya. Bir akşam yemekten geliyoruz. Şalom Dergi'yi bulduk posta kutumuzda. Abime, *"aaa bak yazım çıkmıştır"* deyince aldı eline dergiyi, eve girdi okuyarak.

Ben de odama geçtim. 5 dakika sonra geri geldi yüzünde şaşkın bir ifade: *"Ama sen yemek hakkında yazmıyormuşsun ki."* Onun kafasındaki yanlış imajı da böylece düzeltmiş oldum.

İşte benim Şalom kariyerim böyle gelişti. Bana iş yaptırmanın zorluğunu ancak benimle çalışanlar bilir. Son iki senedir bunlardan biri de Nelly Barokas oldu. Geçen Kasım ayında bana *"Kasım'da Aşk Başkadır"* temalı bir yazı yaz dediklerinde Şalom Dergi'ye gönderdiğim yazının tema ile hiç ilgisi olmadı. Ben de utana sıkıla kendisine bir yazı yazdım. İzninizle paylaşmak istiyorum…

Shirley

"Kasım yazısı ektedir. "Kasım'da aşk başkadır" konulu olmadı pek. ☺ Aşk'la şu civar pek alakam olmadığı için ya sarkastik bir yazı çıkacaktı ya da köpeğimi anlatan bir yazı çıkacaktı. Kusura bakmayın umarım zor durumda bırakmam."

Nelly

"Shirley teşekkürler. Yazının aşk konsepti ile örtüşmemesi önemli değil. Ama senin aşktan uzak kalmamanı diliyorum."

Kendisi ile yüz yüze gelemedim ama görmeme de gerek olmaksızın çok sevdim onu. Şimdi başka ülkeye taşınıp görevini bırakıyormuş, kendisine tüm gönlümden başarılar diliyorum. Kocaman sevgiler Nelly.

RUS SALATASI

(Namıdiğer Amerikan Salatası)

Malzemeler

- 3 adet Patates
- 6 adet Salatalık Turşusu
- 3 adet Havuç
- 3 yemek kaşığı Kapari
- Ev Yapımı Mayonez

Ev Yapımı Mayonez Malzemeleri

- 1 adet Yumurta
- 200 ml ayçiçek yağı
- 1/2 adet limonun suyu
- 1 tatlı kaşığı elma sirkesi
- Az su
- Tuz

Hazırlanışı

Patatesleri hafif sirke ve tuzlu suda haşlayın. Patates tuzunu sudan alacaktır. Sirke de çatlayıp içine su almamasını sağlar. Daha sonra sudan çıkartıp soğutun. Soğuduktan sonra kabuklarını soyun. Havuçları da haşlayın ve daha sonra soğutun. Patatesleri, havuçları ve turşuları zar boyunda küpler şeklinde kesin. Mayonez için yumurtanın sarısını mikser ile çırpabileceğiniz yuvarlak bir kaba koyun. Elma sirkesi ve limon suyunu da ekleyin. Ardından ayçiçek yağını ipince bir şekilde ekleyerek mikserle çırpın. Tuz ve suyu da ekleyerek tadını ve kıvamını ayarlayın. Sonra tüm malzemeleri karıştırın. ■

Tips and Tricks

- İsteğe bağlı olarak bezelye de eklenebilir.
- Mayonezi yaparken eğer süt gibi kesildi ise onu eski haline getiremezsiniz. Yeniden başlamanız gerekir. Eğer tembel bir gününüzde iseniz hazır mayonezle de yapılabilir.
- Malzemelerin tamamının aynı boyutta kesilmiş olması önemli.
- Mayonez yapılırken yağ ekledikçe kıvamı katılaşır. Kıvamını açmak için ara ara su eklemek gerekebilir.

Aslıhan IŞIN

Akdeniz stilleri

Ahşap sandalyeler, taş zemin, beyaz duvarlar, maviye boyalı kepenkler, saksılarda sakız sardunyalar, bahçede yenen uzun yemekler için büyük bir masa ve sahile yakın bir ev... İşte Akdeniz stillerinin özeti!

Yaz mevsiminin yaptığı çağrışımlar arasında çoğunluğun kulağına en tanıdık gelen stillerden biri Akdeniz'dir; zira mezeleriyle uzun akşam yemekleri, sıcakkanlı insanları, karakteristik mimarisi ile benzersiz bir coğrafyanın doğal, insancıl evleri yazın özeti gibidir. Herkes bilir ki, tamamen kendi sarsılmaz kimliğiyle birbirlerinden ayrılan ve ortak paydaları Akdeniz olan kültürler, bazen gizemin, bazen gösterişin, bazen de alçak gönüllü bakış açısının eseridir. Ama şu bir gerçek ki, telaşsız hayat ve konfor Akdeniz ikliminin bu coğrafyada yaşayan insanlara en büyük hediyesidir; farklılıkları ne olursa olsun bütün stiller bu yaşam anlayışı üzerine kuruludur.

Akdeniz evlerinin değişmez beşlisi hasır, doğal, taş, ahşap, terakota ve doğal dokumadır. Evlerin her yerinde atadan kalma bir gelenek olarak bu malzemeler kullanılagelir. Akdeniz evlerinde, genellikle etrafında kalabalık ailenin hep birlikte yemek yiyebileceği büyük bir yemek masası vardır. Kuzine soba, zaten çok soğuk geçmeyen kış aylarında hem evi ısıtmak hem de yemek pişirmek için kullanılan bir mutfak yardımcısıdır. Haşereden korunmak için cibinlik, aile geleneğinin bir devamı olarak kanaviçe yatak örtüleriyle dantel perdeler Akdeniz stillerinin kadınsı yüzüdür.

Akdeniz evlerinin başlıca renkleri mavi ile beyazdır. Beyaz, mavinin tüm tonlarıyla zaten iyi anlaşan renktir ve en başta yazın rengidir. Mavi ise hem denizin hem gökyüzünün rengi olduğu için lacivert, okyanus ve deniz mavisi ton aralığında geniş bir yelpazeye sahiptir. Mavinin Akdeniz'de rolü o denli önemlidir ki, evlerin kapıları, pencereleri ve kepenkleri akrebi, çıyanı kovmak için mavi renge boyanır.

MİSTİK İSPANYA

Öğle ile akşamüzeri saatleri arasında açık dükkân bulmanın imkânsıza yakın olduğu İspanya, Akdeniz stillerinin en ehlikeyif olanına sahiptir. İspanyollar için rahatlık her şeyden önce gelir. Endülüs'ün taşlı, daracık sokaklarında, beyaz kireç badanalı evlerin, sürprizlerle dolu tarih kokan avlu bahçeleri sanki cennetin öteki adıdır. Geleneksel evlere, rengarenk çiçeklerle dolu birer sosyalleşme alanı olan bu avlulardan geçtikten sonra ulaşılır. Duvarlara asılı çini mavisi oryantal desenli tabaklar Endülüs'ün Arap etkisindeki yıllarından hatıradır. Zaten İspanya'nın mistik ruhu, canlı renkler, etnik desenler ve oryantalist etkiyle şekillenir.

SADE YUNANİSTAN

Evlerin dışarıdan görüntüsü gibi, içindeki mobilyaların da son derece sade olduğu Yunan evleri, Akdeniz stillerinin en sadesidir. Yunanistan'da sade olmayan şeyler saksılardaki çiçeklerle sokaklardaki hayattır. Mavinin başrol oyuncusu olduğu Yunan evleri, beyaz tüller, cibinlikler, seramik vazolar gibi göz yormayan sade bir dekorasyon eşliğinde özellikle gün batımında buzukinin dokunaklı nağmeleriyle Yunan şarkılarını ağırlar.

GÖSTERİŞLİ FAS

Renklerini baharattan alan egzotik coğrafyanın, gösterişli ve rahat formlarıyla yoğrulan Fas evleri, Akdeniz stilleri içinde en iddialısıdır. Mavi, yeşil, kırmızı, pembe ve turuncunun en canlı tonları, altın, gümüş ve parlak olan ne varsa Fas'ın dekorasyon anlayışına dahil etmek mümkündür. Mobilyaları alçak sedirler, aksesuarları sedef, pirinç işlemeler, dokumaları ipekler, taftalar, satenlerdir. Fas'ta da İspanya'da olduğu gibi yaz boyunca bütün ailenin yaşam alanı iç bahçelerdir. El dokuma halılar, bakır siniler, kubbeli aynalar, kandiller, mozaik seramikler Fas stilinin şifrelerini oluşturur. ■

Berken DÖNER

SESSİZLİĞİN ŞARKISI SAMATYA

Berken Döner, Surp Kevork Kilisesi'nde

Agop Baronyan, "İstanbul Mahallerinde Bir Gezinti" kitabında *"Samatyalılar kırmızıyı yalnız Paskalya yumurtasında görmek isterler"* diyerek bizi uyarsa da ben Samatya sokaklarını bütün gün kırmızı eteğimle dolaştım.

Grekçede adı "kumluk yer" anlamına gelen "Psama-tia" eski bir yerleşim yeridir. Bizans döneminde Konstantinopolis batıya doğru genişlerken, "Psamatia" surların içinde kalmış, nüfusu da çok fazla artmamıştır. Agop Baronyan, "İstanbul Mahallerinde Bir Gezinti" kitabında "Samatyalılar kırmızıyı yalnız Paskalya yumurtasında görmek isterler" diyerek bizi uyarsa da ben Samatya sokaklarını bütün gün kırmızı eteğimle dolaştım. O gün daha önce hiç fark etmediğim gizemli kapılardan içeri girdim, görkemli dut ağaçlarının ardındaki gizli bahçeleri gördüm ve hatta yeni yeni meyve vermeye başlayan utangaç kiraz ağacından yılın ilk kirazlarını topladım. Peki, ben Samatya sokaklarında neyi arıyordum? Bu gizli kapıların ardında, geçitlerde, iç bahçelerde, serin, kuşlu avlularda kimi bulmaya çalışıyordum. Anlatayım…

Önce size Mardik amcanın hikâyesini anlatmalıyım… Burada sözü Takuhi Tovmasyan'a bırakıyorum: "Gazaros Efendi, Sofik adında güzel bir kadınla evliymiş; Garbis, Agavni ve Mardik adında üç çocukları varmış. Genç anne veremden ölünce Gazaros Efendi üç çocuğuyla dul kalmış. İkinci kez evlenmek için İstanbul'da hangi kızı istemişlerse üç çocuklu dul bir adamla kimse evlenmek istememiş. Sonunda gelin adayını köylerinde yani Çorlu'da aramaya başlamışlar.

Samatya Surp Kevork Kilisesi

Çorlulu, inatçılıklarıyla ünlü Sarmısaklıyan ailesinin kızı Takuhi'yi razı edip söz kesmişler. Taze gelin ancak telini duvağını çıkardığında öğrenmiş evlendiği adamın çocuklarının iki değil, üç olduğunu. Meğer çocukların sayısında küçük bir ıskonto yapmışlar. Takuhi Hanım, üç değil, beş çocuk olsa yine de bakardım ama beni kandırdınız diye tutturup Mardik'i Çorlu'ya göndermiş." İşte hikâye böyle başlıyor. Küçük Mardik'in gidişi o gidiş… Çorlu'dayken tehcir başlıyor ve küçük Mardik tehcir yolculuğunda kayboluyor. "Ara sıra Samatya Surp Kevork Kilisesi'nin avlusuna *tehcir kalıntıları* geldi diye bir haber çıkarmış, Takuhi Yaya'm babamın elinden tutup, Mardik'i bulurum hevesiyle koşarmış Surp Kevork Kilisesi'ne. Ne gören çıkmış, ne bilen." Samatya'da ilk olarak Surp Kevork Kilisesi'ne gittim. Sabahın erken saatleriydi; zangoç, gördüğüm en büyük çanı çalmak için kilisenin kapısına çıkmış, içeride pazar ayini başlamıştı. Üç beş Samatyalı hanımdan başka kimsecikler yoktu görünürde. Ihlamur ağacının altında oturup, Takuhi Hanım'ı vicdan azabı, keder ve umut karışımı bir duyguyla Mardik'i ararken hayal edip hüzünlendim. Ayinden çıkan, adının Nıvart yani "gül" olduğunu söyleyen yaşlı bir hanım yanıma gelip, ıhlamur ağacının yapraklarına sarılan bir dolma tarifini anlatmaya başlayınca neşelendim. Surp Kevork ya da halk arasında bilinen adıyla "Sulu Manastır" Fatih ilçesinin üçüncü büyük kilisesi ve İstanbul'daki en eski Ermeni kiliselerindendir. Öyle ki Fatih Sultan Mehmet tarafından Ermeni Patrikliğine tahsis edilmiş, ilk Patrikhane kilisesi olmuştur.

"NARLIKAPI ÇIKMAZI EVLERİNİN PENCERELERİNDE SARDUNYALAR AÇMIŞ. BU SOKAKLARDA HALA TENEKE KUTULARA ÇİÇEKLER EKİLİYOR. DUVARA TIRMANDIRILMIŞ BİR HANIMELİ VEYA YASEMİN SİZE GÖZ KIRPIYOR. BENSE YIKANMIŞ VE KURUMAYA BIRAKILMIŞ OYUNCAKLARIN DİZİLDİĞİ BİR PENCERE GÖRDÜM Kİ BAŞLI BAŞINA BİR METAFORDU..."

Surp Kevork Kilisesi bütün tarihsel görkeminin ötesinde benim için küçük Mardik ve Takuhi Hanım demekti... Tıpkı Samatya demek Zilciyan Ailesi demek olduğu gibi. Mardik'i nasıl hüzünle hatırlıyorsam Zilciyanları da ailenin hatırasına 2011 yılında düzenlenen Samatya Zil ve Caz Festivali

Zilciyan Ailesi'nin ürettiği ziller bugün tüm dünyada rağbet görmektedir.

sayesinde neşe ile anıyorum. Gelin şimdi *Zilciyanları* yakından tanıyalım. Kerope Zilciyan, Ermeni kaynaklarına göre Zilciyan Ailesi'nin bilinen ilk üyesi. 1600'lerin başında Surp Kevork Kilisesi'nin yetimhanesinde yetiştiği ve hayatını kilise çanları yaparak kazanmaya başladığı biliniyor. İlk atölyesi de bugün Samatya'da Ağahamam Müşir Süleyman Paşa'daki 45 numaralı dükkânın olduğu yerdeymiş. Kerope'nin oğlu Avedis Zilciyan'ın özel bir alaşım bulduğu ve bugüne kadar sır olarak kalan bu formüle göre yapılan zillerin Osmanlı'da mehter takımında yer alan davul, kös, nakkare ve zurna gibi enstrümanlara eşlik ettiği bilinmektedir. Büyük ve küçük iki tipleri olan ziller mehter takımında en arkada bulunurmuş ama güçlü ses çıkarmakta da diğer enstrümanları bastırırmış. 1680'lerin sonuna doğru Mozart, Haydn gibi ünlü besteciler eserlerinde zile yer vermeye başlayınca *Zilciyan Ailesi*'nin ürettiği ziller Avrupa yolcusu olmuş. Osmanlı ordusunun yanı sıra Prusya ordusu da bu zillerden kullanmaya başlamış. Günümüzde de Zilciyan Ailesi'nin ürettiği ziller bugün dünyanın en ünlü davulcularının tercihi olmakta, tüm dünyada rağbet görmektedir. Günümüzde Zilciyanların atölyesinde o eski görkemli günlerden eser kalmamış. Öyle ki kapısında ne bir plaket var ne de bir tabela. Atölye şimdilerde çamaşırhane olarak kullanılıyor. Samatya her ne kadar Zilciyan ailesinin fertleriyle özdeşleşse de pek çok ünlü isim bu semtte büyümüştür. Cem Yılmaz, Orhan Boran ve en çok da Aydın Boysan Samatyalı'dır. Aydın Boysan Samatya Narlıkapı Çıkmazı'ndaki sokaklarını şöyle anlatır: *"Şu köşedeki evde, kuyumcu Sahak Efendi otururdu, kaynanası Araksi, karısı Hayganuş idi, oğlu Agop arkadaşımdı. Bu sokak hala o sokak olarak yaşıyor ve insanlar birbirine yakın yakışıyor.(…) Onun yanındaki evde, Talia Hanım otururdu. Talia Hanım dünyanın en güzel kadınlarından birisiydi. Talia Hanım'ın sol yanağında, müthiş güzel bir gamzesi vardı. Talia Hanım'ın bir de oğlu vardı, yaramaz mı yaramazdı. Sonradan o çocuğun adının Orhan Boran olduğunu anladım."* Narlıkapı Çıkmazı'nın evlerinin pencerelerinde, tüm Samatya evlerinde olduğu gibi sardunyalar açmış. Bu sokaklarda hala teneke kutulara çiçekler ekiliyor. Sokak kapılarının önleri tertemiz ve muhakkak bir sardunya, duvara tırmandırılmış bir hanımeli veya yasemin size göz kırpıyor. Bense yıkanmış ve kurumaya bırakılmış oyuncakların dizildiği bir pencere gördüm ki başlı başına bir metafordu... Samatya Meydanı'na geldiğinizde ise sizi çok neşeli bir dünya karşılıyor. Mavi beyaz tezgâhlarda balıklar, şarküteriler, meyhaneler sizi mutluluğa davet ediyor. Burada dinlenmek için şirin bir kafe buldum ve yanımda getirdiğim Yannis Ritsos'un Helena&Nöbetçi kitabını okumak için masaya bıraktım. O sırada bir rüzgâr çıktı ve sahaftan aldığım oldukça eski kitabın tüm sayfaları Samatya Meydanı'na dağıldı. Kafenin garsonları koşturup tek tek sayfaları yakalamaya çalışıyorlardı. Az sonra ellerindeki sayfaları masama bıraktılar. Sayfaların arasından bir sap yasemin çıktı. Hala düşünüyorum, acaba o çiçek rastlantı sonucu mu ordaydı? ■

KAYNAKÇA

- Baronyan H. (2015) İstanbul Mahallelerinde Bir Gezinti. İstanbul: Can
- Boysan A. (2004) İstanbul'un Kuytu Köşeleri. İstanbul: YKY
- Boysan A. (2004) Nereye Gitti İstanbul. İstanbul: YKY
- Tovmasyan. T (2004) Sofranız Şen Olsun. İstanbul: Aras

berkendoner@gmail.com

Alışverişe dinlendirici bir mola

İstanbul Shopping Fest boyunca, alışveriş yorgunluğu atmak isteyenler için **BeFine Sports & Spa**'da tüm bakımlarda özel fırsatlar misafirleri bekliyor.

Alışveriş merkezlerine yakın konumuyla dikkat çeken Titanic Business Bayrampaşa ve Titanic Port Bakırköy'de hizmet veren BeFine Sports & Spa'da İstanbul Shopping Fest süresince tüm bakımlarda % 20 indirim misafirleri bekliyor.
Yoğun bir alışveriş gününün ardından dilerseniz uzman terapistlerin masajlarla yorgun bacaklarınızı dinlendirebilir ya da özel bakımlarla cildinizi tazeleyebilirsiniz. Ayrıca Titanic Coffee'nin ferahlatıcı kokteylleriyle enerjinizi geri kazanıp alışverişe kaldığınız yerden devam edebilirsiniz. BeFine Sports & Spa'da 31 Temmuz'a kadar geçerli olacak bu özel indirim hakkında daha detaylı bilgi almak ve rezervasyon yaptırmak için Titanic Business Bayrampaşa'ya 0212 467 81 00, Titanic Port Bakırköy'e 0212 413 70 00 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Koroplast'tan karpuz kesmenin en pratik yolu

Koroplast'ın hayatı kolaylaştırmak için hayatın her alanından çeşitli tüyoları hem eğlenceli hem bilgilendirici formatta bir araya getirdiği www.hayatikolaylastirir.com platformunun yaz aylarının sevilerek tüketilen meyvesi karpuzun kesimi için yeni bir önerisi var.

Karpuzun kesimini ve saklamasını kolaylaştıran, taze kalmasını sağlayan ve şık bir sunum katan pratik yöntemi şu bağlantıdan ziyaret edilebiliyor:
https://www.hayatikolaylastirir.com/karpuz-kesmenin-en-pratik-yolu?utm_source=oroplastBasinBulteni&utm_medium=BasinBulteni&utm_term=KarpuzKesmeninEnPratikYolu&utm_campaign=Basin
Önerilen yöntem için ise şu yol izlenebiliyor:
Önce karpuzu ortadan ikiye kesin, yarısını streç film ile kaplayıp buzdolabınıza yerleştirebilirsiniz. Diğer yarısını kesme tahtası üzerine ters yerleştirin. Keskin bir bıçak yardımıyla kabuklarını üstten alta doğru kesin, tamamen temizlediğiniz karpuzu sunumunuza uygun dilimleyin. Üzerine yuvarlak bir cam kâse geçirip ters düz edin. Cam kasenin üzerini streç filmle kaplayarak buzdolabınızda soğutmaya bırakabilirsiniz.
Koroplast Streç Film, gıdaların saklanmasında hijyenik bir ortam sağlarken, dış ortamdan gelebilecek mikropların bulaşmasını engelliyor. Ayrıca özellikle yaz döneminde buzdolabındaki yoğunlukta kokuların ortama yayılmasını ve birbirine karışmasını önlüyor. Karpuz gibi kolay bozulabilen yaz dönemi meyvelerinin ise daha uzun süre taze kalmasını sağlıyor.

ilona LEVİ

Geri dönüşüme yönelik girişimcilik

Bu yazımda geri dönüşüm ve pozitif enerji ile sosyal sorumluluğu birleştiren girişimlerden bahsetmek istiyorum. Bu girişim hikâyelerinin ve başarılı projelerin hepimize ilham vermesinin ümidi ile her ay dergiyi heyecanla bekliyorum!

Gurme sektörüne yeni girişim ‘eatprodiet’

Sporseverlere, sağlıklı yaşamak isteyenlere, alerjik bireylere özellikle çocuklara ve profesyonel olarak spor yapanlara alternatif ve lezzetli yemek sunan EatProDiet ile besin zincirinizi tamamlayabilirsiniz. Menüsünde çeşitli alternatiflere yer veren EatProDiet kısa sürede sporseverlerin favorisi olmaya aday.
Gluten gibi besinlere alerjisi bulunanlara daha çok seçenek sunarak hayatlarını keyifli hale getiren bu marka, 7’den 70’e birçok kişiye kalitesi yüksek hizmet sunmayı misyon edinmiştir. Menüde bulunan çeşitli öğünlerde yağ ve şeker kullanılmamaktadır. Tatlı ürünlerin şekersiz olmasını, yemeklerin yağsız nasıl pişebileceğini hayal edemiyorsanız sizleri Bebek’teki mutfaklarını ziyaret etmeyi öneriyorum. Spor öncesi ve sonrası doğru beslenmek için, protein içeceklerin yanı sıra buharda pişirilmiş ürünler ve lif değeri yüksek seçenekler aşçılarının en favori ürünleridir.
Diyet yapıyorsan ve canın tatlı çekiyorsa; EatProDiet’te bulunan sağlıklı öğünlerle vücudunu şaşırtıp mutlu olabilirsin.
Unutma, ne yersen o’sun!

Giyilmeyenleri *dönüştürelim*

Dolabında istemediğin ürünün fotoğrafını çekip yüklemen yeterli!

New York'ta yaşarken en sevdiğim aktivite ikinci el garaj satışlarına gitmek ve oradan anılarla dolu ürünleri seçip yeniden hayata döndürmekti… Türkiye'de çok yaygın olmayan bu sistemi online'da 2015'in 100 start-up'ı arasında seçilen Gardrops.com evimize taşıdı.

Dolabında istemediğin ürünün fotoğrafını çekip yüklemen yeterli! Spiritüel âlemde gardırobu yenilemenin ve düzenlemenin pozitif enerji yaydığına inanılır. Hem para kazanıp hem pozitif enerji yüklenmek! Daha ne olsun…

Saçım saçın olsun, beraber *kanserle savaşalım*

Kanser, hayatımda sevdiğim bazı insanları götüren illet bir hastalık. Maalesef hepimiz bunun türevi olaylarla karşılaşıyor ve ayakta dimdik olmaya çalışıyoruz. Kanser Savaşçıları Derneği'nin projesi olan Saçım Saçın Olsun belki de yeni bir umut doğuruyor… Projenin amacı, tedavi süreci boyunca motivasyonu yükseltmek. En önemli olgu! Ben bir sonraki ay SAÇIMI BAĞIŞLIYORUM. Hande Haluk Kuaför ekibi saçımı ücretsiz kesip peruk uzmanlarına şekillendirmesini yapıp hastamıza ulaştırıyor. Siz de projeyi yayıp katkıda bulunabilirsiniz…

Erdoğan MİTRANİ

DÜNYA SİNEMALARI - 39
MACAR SİNEMASI - 3

Geçen yazımızda sinemanın en yaratıcı anlatıcılarından Miklos Jancso'nun peşinden 2014'lere kadar gelmiştik. Biraz geriye dönerek 1960'ların diğer ünlü Macar sinemacılarına bakalım.

1960'larda daha liberal bir imaj yaratmaya çalışan yeni komünist yönetimin, sinema endüstrisini yeniden biçimlendirme çabalarında en önemli aşaması *Balazs Béla Studio*'sunun (BBS) açılması olmuştur. Genç profesyonel sinemacılara mezun olur olmaz yapımlara doğrudan katılma olanakları yaratan bu stüdyolar, kısa sürede sanatsal filmlerin, avangart ve deneysel çalışmaların da yapılabildiği bir merkeze dönüşmüştür. Yaratılan özgürlükçü ortam, siyasal engellemeleri, köhnemiş bürokrasiyi, eski kuşakların katı tutumunu eleştiren iyimser, yenilikçi ve entelektüel bir sinemanın oluşmasına öncülük etmiştir. 1960'ların sonuna doğru sansürde yeniden başlayan sertleşme, film yapımını devrimci ve siyasal konulardan daha mahrem ve kişisel öyküler anlatmaya yöneltecektir. Zaten 1960'lı yıllar dünyada sinemasal bakış açılarının değiştiği, "auteur" sineması kavramının oluşmaya başladığı yıllardır. Bu yeni anlayışın ve batı modernizminin etkisi Macar Sinemasında da karşılığını bulmuş, *Zoltan Fabri* ve *Miklos Jancso* gibi ustalar kadar, genç kuşaktan *Péter Bacso*, *Marta Mészaros*, *Zoltan Huszarik* ya da daha gençlerden *Istvan Szabo* bu dönemde çok kişisel bir sinema yapmışlardır.

Peter Bacso

1950'lerde başarılı bir senaryo yazarı olarak isim yapan *Péter Bacso* (1928-2009), 1960'larda yönetmenliğe başlamış, 1969'da, çekildiğinde yasaklanarak ancak on yıl sonra gösterme giren *"A tanu / Tanık"* filmini çekmiştir. Ülkesinde benzersiz bir kült klasiğe dönüşmüş olan, 1950'lerin Macaristan'ında, *Stalin*'in gaddar ve acımasız rejimini örnek alan komünist Rakosi yönetiminin beceriksizlikleriyle dalga geçen bu siyasal taşlama, yurt dışında gösterildiğinde ve 1981'de Cannes'a katıldığında tüm zamanların en iyi komünist eleştirisi olarak görülmüştür. Domuzunu izinsiz olarak kestiği için bu "iğrenç" suçu için büyücek bir ceza bekleyen bir işçi, cezalandırılacağına terfi ederek, her başarısızlığında daha da üst pozisyona geçirilir. Ta ki, bu yeni şansının bedelinin, göstermelik bir yargılamada en yakın arkadaşı aleyhine yalancı şahitlik etmek olduğunu öğrenene dek… *Bacso*, ileriki yıllarda siyasal taşlamalar yapmaya devam etmiş, yaşamının son yıllarına kadar müzikalden komediye farklı türlerde çok sayıda film çekmiştir.

Marta Mészaros

1931'de Budapeşte'de doğan *Marta Mészaros*'un ömrünün

Naplo gyermekeimnek/ Çocuklarım için günce

ilk yılları SSCB'de, Sovyetler Birliğine göç etmiş komünist sanatçı anne ve babasının yanında geçti. Ünlü bir heykeltıraş olan babası *Laszlo Mészaros* Stalin yönetimince 1938'de tutuklanıp katledildikten, annesi de kısa bir süre sonra öldükten sonra bir üvey anne tarafından yetiştirildi. 1946'da Macaristan'a dönen *Mészaros*, sinema eğitimi için tekrar Moskova'ya dönmüş ve VGIK'den mezun olduktan sonra 1956'da ülkesine kesin dönüş yapmıştır.

Naplo apamnak / Annem ve babam için günce

Yönetmenliğe belgesellerle başlayan, 20 kadarı kurmaca olmak üzere 50'nin üzerinde film çeken, Altın Ayı ve Gümüş Ayı dahil çok sayıda ödül sahibi olan *Marta Mészaros*, kuşağının eleştirel ve ticari beğeni toplayan filmler yapmaya devam eden az sayıda sinemacısından biridir.

1957-1959 arasında film yapımcısı *Laszlo Karda* ile, 1960-1973 arasında ünlü yönetmen *Miklos Jancso* ve 1979 - 2008 arasında Polonyalı oyuncu *Jan Nowicki* ile üç evlilik yapmıştır. İkinci evliliğinden 3, sonuncusundan 2 çocuğu olan Marta Mészaros'un Jancso'dan olan iki oğlu filmlerinde görüntü yönetmenliği yapmış, Jan Nowicki filmlerinde önemli karakterleri canlandırmıştır.

Napló szerelmeimnek/ Aşıklarım için günce

Csontvary

Mészaros'un ilk filmi *"Eltavozott nap / Kız"* (1968), Macaristan'da bir kadın tarafından yönetilmiş ilk filmdir. Konulu filmlerinde kurmaca ile belgeseli başarıyla harmanlayarak etkileyici bir gerçekçilik elde eden Mészaros, öykülerini de çoğunlukla öz yaşamsal ve hayali konuları birlikte kullanarak oluşturmaktadır.

Kadın karakterleri çoğunlukla kendisi gibi parçalanmış ailelerden gelmekte, öykülerinde, ideallerle gerçekler, ebeveynlerle çocuklar arasında, kimi zaman uçurum boyutuna erişen farklılıklar sık sık görülmektedir. Mészaros, cinsel ayırımcılık ve kadının boyun eğmesi, kırsal ve kentsel kültürler arası çatışmalar, bürokrasiyle çalıştırdığı elemanlar arasındaki husumet, alkolizm, geçmişin inkâr edilmesi, kuşak çatışması, geleneksel ailevi yapının yok oluşu, devlet tarafından yetiştirilmiş çocukların sorunları gibi Doğu Avrupa Sinemasının pek el atmadığı konulara sık sık odaklanmıştır. Olay örgüsü alışılagelmişin dışında seyreden, konuşmaları minimuma indirgenmiş filmleri çoğunlukla ucu açık bir finalle son bulur.

Mészaros'un en ünlü çalışması, 1947 yılından 1956 ayaklanması sonrasına kadar Macaristan'da yaşananların yönetmenin ikinci benliği Juli'nin öyküsü üzerinden anlatıldığı, *"Naplo gyermekeimnek / Çocuklarım İçin Günce"* (1984) (Cannes Grand Prix), *"Naplo szerelmeimnek / Âşıklarım İçin Günce"* (1987) (Berlin Gümüş Ayı) ve *"Naplo apamnak, anyamnak / Annem ve Babam İçin Günce"* (1990) (Avrupa Sineması Platin Ödülü)'den oluşan otobiyografik üçlemedir.

Mészaros, hâlen son filmi *"Aurora Borealis: Eszaki fény"*ni post prodüksiyonu üzerinde çalışmaktadır.

Tisztelet az oregasszonyak Yaşlı kadınlara saygı

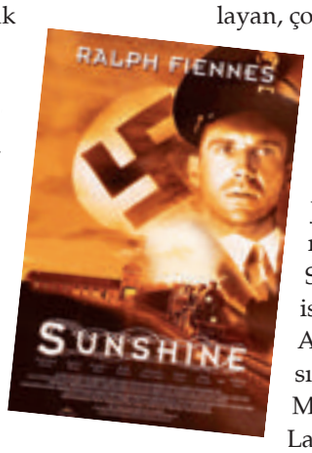
Zoltan Huszarik

Yönetmen, senaryo yazarı, görsel sanatçı *Zoltan Huszarik* (1931-1981), az sayıda filmle Avrupa Sanat Sineması'nın öncülerinden biri olmuştur.

Domony'nin küçük bir köyünde doğup büyüyen Huszarik, iki yaşındayken babasını kaybetmiş, taparcasına sevdiği dul annesiyle yaşamının sanatına büyük katkısı olmuştur. İlk başlarda görsel sanata merak saran, ömrü boyunca da çok sayıda desen, resim ve çeşitli sanat eseri yapmaya devam etmiş olan Huszarik sinema yapmaya karar verdiğinde, Macar Film ve Tiyatro Okuluna kabul edilmiş, ancak ailesinin 'Kulak' kökenli olduğu gerekçesiyle kovulmuştur. ('Kulak'lar Rus İmparatorluğunun son dönemleriyle Sovyetler Birliğinin ilk yıllarındaki varlıklı toprak sahipleriydi. Marksizm-Leninizm'in ilk yıllarında, yönetimce fakir köylülerin sınıfsal düşmanı ilân edilerek topraklarına yönetimce el konmuş, direnen 'Kulak'lar ya vahşice öldürülmüş, ya da çalışma kamplarına sürgün edilmişti).

Okula yedi yıl sonra yeniden kabul edilen Huszarik, mezun olduktan sonra ilk profesyonel kısa filmini 1965'de *Balazs Béla Studio*'sunda çekmiştir. *"Elégia / Ağıt"* adlı bu 20 dakikalık başyapıt, Macar Sinemasında yeni bir görsel biçemin başlangıcı kabul edilmektedir. Huszarik'in mağara resim-

lerinden günümüz yarış sahalarına atları kurguladığı bu sinemasal şiir, atların özgür hayvanlar olarak başlayıp mezbahalarda sonlanan yaşamına bir ağıt, alt metin olarak da insanın yazgısının bir alegorisidir.
Baharda eriyen kardan adamları insanın kaderi olan ölümün metaforu olarak kullandığı *"Capriccio"* (1968 ile Macaristan doğumlu heykeltraş Amerigo Tot'a ve yapıtlarına odaklandığı *"Amerigo Tot"* (1969) adlı iki kısa filmin ardından 1971'de, Macar Sinemasının en olağanüstü filmlerinden biri olan ilk uzun metrajı *"Szindbad"*ı bitirmiştir.
Yazar *Gyula Krudy*'nin (1878-1933), *Sinbad'ın Gece Yolculukları* başlığı altında toplamış olduğu hikâyelerin bu son derece stilize uyarlaması, seyyah ve çapkın Szindbad'ın kayıp aşkını arayışını, kronolojiyi ve anıları alışılmadık biçimde kullanarak anlatır. Eleştirmenlerden coşkulu övgüler alan *"Szindbad"*, çok da iyi bir ticari başarı elde etmiştir.

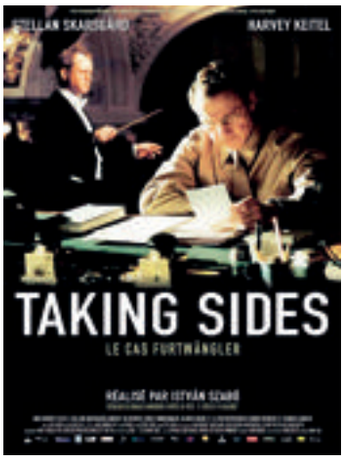
Aynı yıl Huszarik, annesinin yaşamından esinlendiği, II.Dünya Savaşı'nda kocalarını kaybeden dul kadınlara adadığı *"Tisztelet az öregasszonyoknak / Yaşlı Kadınlara Saygıyla"* (1971) adlı kısa filmi çeker. Beş yıl sonra çektiği ve 20 dakikalık süresi içinde çeşitli şekilleriyle ölüme odaklandığı *"A Piacere / Nasıl Hoşunuza Giderse"* (1976), II.Dünya Savaşı bombalamalarına ve toplama kamplarına ait arşiv görüntüleriyle bir "şen çingene cenazesi" çekimlerini de içermektedir.
İkinci ve son uzun metrajı, günümüzün kült filmi *"Csontvary"*, çekimler başladığında baş oyuncusunun ölümü, senaryonun sık sık değiştirilmesi, çok sayıda çekimin yeniden yapılması gibi sebeplerle o dönemde ülkede çekilen en pahalı film olmuş, tamamlanıp gösterime girdiği 1980 yılında ise ticari bir fiyaskoya dönüşmüştür. Macar sanatçı Tivadar Csontvary Kosztka ile filmde onu canlandıran oyuncunun (her iki karakteri aynı oyuncu canlandırmaktadır) yaşamlarının karşılıklı birbirini etkilediği ilginç öyküsü ve olağanüstü görselliği eleştirmenler tarafından da yerden yere vurulunca, depresif ve aşırı yorgun olan, alkol bağımlılığı sorunları yaşayan Zoltan Huszarik, 1981'de 50 yaşındayken yaşamına son vermiştir.

Istvan Szabo

1960'lı yıllarda film çekmeye başlayan, çoğu hâlen de çalışmaya devam eden yönetmenler arasında Livia Gyarmathy (d. 1932), Pal Gabor (1932 –1987), György Karpati (d. 1933), Judit Elek (d. 1937), Ferenc Kosa (d.1937) ve Pal Sandor (d.1939) öne çıkan isimlerdir.
Ama bu kuşağın tartışmasız en önemli yönetmeni Macaristan'a ilk ve 2015'de Laszlo Nemes'in *"Saul Fia" / Saul'un Oğlu"*na kadar tek Yabancı Dilde En İyi Film Oscar'ını getirmiş olan Istvan Szabo'dur. Oscar alan ilk Macar, *"Casablanca"* ile Macar kökenli Amerikalı yönetmen Michael Curtiz (Mihaly Kertesz)'dir ama heykelciği ülkesine ilk götüren Szabo'dur.
Budapeşte Tiyatro ve Sinema Akademisi'ne 1956'da giren 1938 doğumlu Istvan Szabo'nun mezuniyet kısa filmi *"Koncert / Konser"* (1961) uluslararası festivallerde ilgi görmüş, *"Variaciok egy témara / Bir Tema Üzerine Çeşitlemeler"* (1961) ve *"Te / Sen"* (1963) adlı kısa filmleri festivallerde ödüller kazanmıştır.
Szabo, *"Almodozasok kora / Düş Görme Çağı"* (1964), *"Apa / Baba"* (1967) ve *"Szerelmesfilm / Aşk Filmi* (1970) adlı ilk uzun metrajlarında 1956 olaylarının izlerini taşıyan kendi kuşağının sorunlarına eğilir.
"Düş Görme Çağı" iki gencin başlayan, gelişen ve çözülen birlikteliği üzerinden 1956 sonrası Macaristan'da kalan gençliğin yaşamına ve sorunlarına eğilen bir çalışmadır. *"Baba"* II. Dünya Savaşı sonrası Macaristan'da kendisi gibi babasız yetişen kuşağın öyküsüdür. Savaşta yetim kalmış olan Takö, hayallerinde babasını Nazilerle mücadele etmiş kahraman bir partizana çevirmiştir. 1956 devrimi sırasında

bayrak taşırken yaşadığı tehlike genç adamın sadece birkaç imgeyle hatırladığı babasının gerçekte nasıl birisi olduğunu araştırmaya yöneltecektir. *"Aşk Filmi"*, çocukluğunu yeniden yaşayan yetişkin Jancsi'nin Kâta ile yaşadığı aşkı, anılarında, hayallerinde anımsayışını ve çiftin arasındaki bağın sürgünle kopuşunu anlatır.

1970'lerde daha kişisel bir çizgiye yönelen Szabo, *"Tüzolto utca 25 / İtfaiyeciler Sokağı 25"* (1974) ile bir apartmandaki yaşamın dünü, bugünü ve yarınını birbirine karıştırarak Macar toplumunun mizahi bir alegorisini ortaya koymakta, *"Bizalom / Güven"*de (1979) kişilerin ruh durumlarına ve iç hesaplaşmalarına ağırlık vermektedir.

1980'lerde Szabo, 1800'lerin sonlarından 1930'lara kadar Orta Avrupa'nın tarihi üzerinden birey-iktidar ilişkilerini sorguladığı, her üç filmde de başkarakterleri harikalar yaratan muhteşem Avusturyalı oyuncu *Klaus Maria Brandauer*'in canlandırdığı ünlü üçlemesini çeker.

Klaus Mann'ın romanından uyarlanan, 1981 En İyi Yabancı Film Oscar Ödülünü kazanan *"Mephisto"* (1981) filminde, faşizmin ideolojisiyle psikolojisi, sanat-iktidar ilişkileriyle bağlantılı olarak ele alınmaktadır. Filmin kahramanı, Almanya'daki en büyük aktör olmayı hayal eden taşralı sosyalist aktör Höfgen, Nazilerin yükseldiği dönemde Hamburg'dan Berlin'e geçer. Hamburg'da oyunlarıyla faşizme karşı bir duruş sergilerken, Berlin'e geldikten sonra, sanki sahne ışıklarını çekmek için kendini şeytana satarak Nazilerin propaganda aracına dönüşür. Nazizm Almanya'yı iyice sardığında Höfgen'in çevresi, eşi ve dostları ya ülkeyi terk eder ya da direnişe katılırlarken Höfgen Nazi Almanya'sında kalıp, yönetimle uzlaşarak aktörlüğe devam edecektir.

Sanatçının sanatına devam edebilmek için siyasi olarak duracağı taraf ne olursa olsun mubah mıdır? Höfgen'in hayal ettiği büyük şöhreti yakalaması, ödemek zorunda kalacağı bedele değecek midir? Szabo, bu soruların cevabını izleyiciye bırakmaktadır.

Üçlemenin ikinci filmi, 1985 Cannes Jüri Ödülü ve 1986 Bafta En İyi Yabancı Film Ödülü sahibi *"Redl Ezredes / Oberst Redl / Albay Redl"* (1984), Ukraynalı yoksul bir ailenin oğlunun yeteneği ve azmi sayesinde 20. yüzyılın başlarında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ordusunun en üst kademesine kadar yükselmesinin öyküsüdür. Alt sınıftan gelen Yahudi Alfred Redl'in yükselebilmesi için ezilmişlikten gelen kökeniyle birlikte eşcinselliğini de gizlemesi gerekmektedir. Monarşinin kurallarına son derece sadık olan Redl, zamanla devletin haber alma teşkilatının başına, Arşidük Franz Ferdinand'ın yanına kadar yükselecek, birkaç dil konuşabildiği için de Ruslar aleyhine casusluk yapmakla görevlendirilecektir. Eşcinsel olduğu için şantaja uğradığında, devletin gizli saklı bilgilerini ajanlara vermek zorunda kalan Redl, kurban edilmesi gereken günah keçisi olarak zorla intihar ettirilecektir.

Üçlemenin son bölümü *"Hanussen"*de (1988) *Szabo*, yeniden Nazi ideolojisinin yükselişi dönemi Almanyasına geri dönerek, faşizmle uzlaşmış bireylerin ruhsal açmazlarını ele almaktadır. Yahudi Doktor Bettelheim tarafından hipnotizmayla iyileştirilen Avusturyalı I. Dünya Savaşı gâzisi Kari Schroeder, hipnoz yeteneğini geliştirdikten sonra, adını Eric Van Hanussen olarak değiştirerek, arkadaşı ve sevgilisi ile beraber 1920'lerde dünyanın entelektüel merkezlerinden biri olan Berlin'e gider. Geleceği görme, düşünce okuma ve hipnoz etme yeteneğini kullandığı performanslarla ününe ün katarken, Hitler'in yükselişini öngörmesi güç sahibi Naziler'in dikkatini çeker. Hanussen, Avrupa'nın karşılaşacağı vahşeti ve felaketleri öngördüğünde ikilemde kalarak, ününü korumak için apolitik ve tarafsız durmayı tercih edecektir. Geleceği öngörme yetisine rağmen Hanussen, edilgin duruşunun onu kurtarmaya yetmeyeceğini fark etmeyecektir.

Üçlemenin uluslararası başarısı *Szabo*'ya değişik Avrupa ülkelerinde ve dillerinde ortak yapım birçok film yönetme olanağı sağlayacaktır.

Rokonok/ Akrabalar

The door/Kapı

İngilizce filmlerinden ilki olan *Meeting Venus / Venüs'le Buluşma"* (1991), çeşitli Avrupa ülkelerinden gelenlerin oluşturduğu, dev bir opera grubunun içindeki ilişkiler yoluyla Avrupa kültürüyle hafiften dalga geçen, yakın geleceğin *"Birleşmiş Avrupa"* rüyası, *Tannhauser* ve Opera Dünyası üzerine keskin bir hiciv denemesidir..

Tekrar Macaristan'a dönerek çektiği, Berlin Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü kazanan *"Edes Emma, draga Böbe / Tatlı Emma, Sevgili Böbe"* (1992), kırsal alandan, hayatın sözde daha zengin olduğu Budapeşte'ye göç eden Emma ve Böbe isimli iki genç kadının şefkat dolu hikâyesi aracılığıyla, komünizm sonrası Macaristan'daki günlük hayatın gerçeklerini anlatmaktadır.

Szabo'nun Macar Yahudi'si bir ailenin 20.yüzyıl boyunca öyküsünü anlattığı destansı filmi, *"Sunshine / Günışığından Bir Damla"* (1999) yarattığı iksir sayesinde servet sahibi olan büyükbaba Sonnerschein'ın (Sunshine) öyküsüyle başlar. Büyükbaba, oğullarının aile işini devam ettireceğini ümit etmektedir ama oğullarının ve ailenin yeni kuşağının çok farklı hayalleri ve umutları vardır…

İkinci Dünya Savaşı sonrası Berlin'inde geçen, Adolf Hitler'in karşısında orkestra yöneten *Wilhelm Furtwangler*'in Amerikan subayı Steve Arnold tarafından savaş suçlusu olarak sorgulanması üzerine kurulmuş olan *"Taking Sides / Der Fall Furtwängler / Taraf Tutmak"* (2001), totaliter bir rejimde, sanatını yapmaya çalışan *Wilhelm Furtwangler*'in hikâyesidir. Müziği siyasetten üstün gören Furtwangler, kendi ahlak çemberi ve karakterinin dışına çıkmadan taraf tutmaz, düzenle uzlaşmaz; sanatını ve sadece sanatını icra etmek için olanlara katlanır. Fakat Avrupa'nın aydınlığını anlamaktan uzak olan sorgu subayı Arnold'un ve temsil ettiği Amerikan ideolojisi bu ruhu anlamaktan yoksundur ve sorgulama yöntemi Gestapo'nunkilerden de farklı değildir.

W. Somerset Maugham'ın *Theatre* adlı romanından uyarlanan *"Being Julia / Julia Olmak"* (2004), 1930'ların Londra'sında, yaşlanmaya başladığını fark eden bir aktrisin kendinden oldukça genç birisiyle yaşadığı aşk aracılığıyla tutkularını tekrar yakalaması üzerinedir.

Oyunculuk kariyerinin zirvesinde ve görünürde mutlu bir evliliği olan Julia Lambert'in genç Amerikalı oyuncu Tom'la başlayan ilişkisi, Tom'un genç bir kadına aşık olmasıyla hayal kırıklığıyla sonuçlanır. Tom'u baştan çıkaran genç kadın Julia'nın eşi ve patronu yönetmen Michael'ı da cezbederek yeni tiyatro oyununda başrolü kaptığında, Julia, tiyatronun gerçekliğini kendi gerçekliğini yansıtmada bir araç olarak kullanacak ve olağanüstü oyunculuk yeteneğini bir kez daha göstererek kendi varlığını bulacaktır.

Zsigmond Moricz'in, Macar liselerinin zorunlu okuma listesinde bulunan 1932 tarihli ünlü romanından uyarlayarak kusursuz bir ustalıkla işlediği *"Rokonok / Akrabalar"* (2006), Szabo'nun 12 yıl sonra ilk kez Macaristan'a döndüğü nefis bir siyasal komedidir.

Filmde olaylar, 1930'lu yıllarda küçük bir Macar kasabasında başsavcılığa dek yükselen Istvan Kopjass çevresinde gelişmektedir. Yoksul ve dürüst bir avukatken atandığı yeni görevi, Kopjass'a yalnızca güç değil, kasaba halkı ölçüsünde kalabalık, kocaman bir aile de getirecektir.

2006'da basında Szabo'nun ülkenin komünist rejimle yönetildiği 1957-1963 yılları arasında *Endre Kepesi* kod adıyla Macar gizli servisi için döneminin yönetmenleri ve oyuncuları hakkında raporlar yazdığı haberleri çıktı. Başta gizli servis için çalışmaya şantajla zorlandığı ancak sonraları kendi isteğiyle işbirlikçilik yaptığı da söylentiler arasındaydı. Aleyhindeki suçlamaları reddetmemiş olan Szabo, yaptığının gerekli olduğunu ve böyle davranarak 1956 devrimine katılan bir arkadaşını idamdan kurtardığını söylemiştir.

Ölene kadar film çekmeye niyetli olduğunu söylemiş olan Istvan Szabo'nun son çalışması *"The Door / Kapı"* (2012) 1960'lı yılların sonunda, biri yazar, diğeri ters, huysuz ama mükemmel iş yapan hizmetçisi arasında geçen ve birbirinden çok farklı iki kadının zamanla yakın arkadaşlığa dönen ilişkisinin öyküsüdür.

The door/Kapı

Szabo'nun izini sürerken günümüze kadar geldik. Artık zamanı geriye sarıp 1970'lere dönmemiz gerekiyor. Bunu da gelecek yazımızda yapmak üzere… ■

Şalom
Dergi
internet
ortamında
52. SAYI
ŞALOM
Dergi
Jennifer Connelly
"Shelter"da yeteneğini bir kez daha kanıtladı
Philip Roth
Gerçek yüzü mü?
Damdaki Haberci
Henrique Cymerman
Zamanın durduğu yer
Maçahel
Seyhun Binzet
Neden sinagog kartpostalı yok?
Bilgiye ve bilime aşık
Emin Çapa
www.gozlemkitap.com
GÖZLEM KİTAP
Şalom Dergi
Son sayısı çıktı!
içindekiler
www.salomdergi.com

Rasim ÜRETMEN

Duygusal ve romantikseniz YENGEÇ'siniz

Yengeç'ler sezgileri yüksek, yumuşak huylu, romantik, korumacı, anaç, evine bağlı, geçmiş yaşantısını unutmayan insanlardır.

21 Haziran ve 22 Temmuz tarihleri arasında doğan Yengeç burçlarının yönetici gezegeni Ay'dır. Ay, insanın duygularını, içgüdülerini, hislerini ve istemsiz duygusal tepkilerini yönetir. Dünya'ya en yakın astrolojik gezegen olduğu için etkilerini yoğun bir şekilde hissederiz.

Yengeç burcu Koç burcundan sonra astrolojideki 2. öncü burç olarak nitelendirilir. Öncü burçlar, astrolojide bir dönemin başlangıcı olurlar. Bu dönemler genellikle mevsimlerle bağlantılıdır. Örneğin Koç burcu ilkbaharı başlatırken Yengeç yazı başlatır. Yaz Yengeç burcunun enerjisiyle başlayıp Aslan'ın enerjisiyle doruğa ulaşır ve Başak'ın enerjisiyle bir sonraki döneme hazırlık yapmaya başlar. Böylece bu 3 burç yaz mevsimini şekillendirir.

Yengeç burçları gerek Ay'ın verdiği etkilerden gerekse su burcuna bağlı olduklarından dolayı çok duygusal insanlardır. Dışarıdan baktığınızda hayatlarında attıkları her adımda bu duygusallığı fark edersiniz. Yengeç burcu ayrıca Koç ile başlayan astrolojik döngüdeki ilk su burcudur. Bu özellik sayesinde Yengeç'ler su burcunun temel özelliklerini taşır. Yengeç'ler sezgileri yüksek, yumuşak huylu, romantik, korumacı, anaç, evine bağlı, geçmiş yaşantısını unutmayan insanlardır. Yüksek sezgileri olan Yengeç'ler özellikle yakın çerçevelerinde, aile ortamında, iş ortamında, sosyal çevrelerinde yakın zamanda olabilecek ani olayları hissedip hem kendilerini hem de çevresindekileri koruma altına almaya çalışır.

Yengeç ideal öğretmendir

Yumuşak huylu ve duygusal Yengeç'ler toplum önünde konuşma çekingenliği yoksa eğer diyalektiği düzgün, duygularını yumuşak bir dilde aktarabilen insanlar olurlar. Bu özelliğe sahip Yengeç'ler iyi birer anne, öğretmen, psikolog hatta kişisel gelişim uzmanı olabilir. Romantizm Yengeç'lerin doğasında olan bir özelliktir. Bildiğimiz anlamın dışında romantik Yengeç'ler, karşısındakinin onlara romantik davranmasını seven hatta bundan duygusal olarak "beslenen" insanlardır. Bir diğer temel Yengeç özelliği de korumacılıktır. Genelde korumacı dediğimizde çocuklarını koruyan birini anlarız; fakat Yengeç'in korumacılığı sadece çocuklarına karşı değil etrafındaki yakınları her kimse onlara hatta kendisine karşıdır. Anaçlık Yengeç'lere aşırıya kaçmadıkça ideal anne rolü katar; ama aşırısındaysa çok koruyan, çocuğunun özgürlüğünü kısıtlayan ya da kontrol eden bir karakter katar.

Yengeç'ler su burcu oldukları için diğer su burçları olan Balık ve Akrep'le iyi anlaşır. Ayrıca toprak burcu olan Boğa, Başak ve Oğlak Yengeç burçlarının iyi anlaştığı diğer burçlardır. Yengeç'ler pek fazla maddeci olmamalarına karşın ailesinin birliğini ve beraberliğini sağlayacak, onu ve ailesini huzurlu kılacak maddi araç ve gereçlere (ör. kendine ait ev ve araba) sahip olmaya çalışır.

Yengeç insanının başarılı olabileceği işlere örnek olarak yukarıda öğretmenlik ve psikologluktan bahsetmiştim. Bunlar dışında pek çok sanat ve müzik dalları da ayrıca başarılı olabilecekleri meslekler arasındadır.

Yengeç burçlarıyla iyi anlaşabilmek için öncelikle onları iyi dinlemelisiniz. Dinlerken yansıttıkları duyguları iyi anlayıp ona göre davranmak gerekir. Özellikle bir konuyu anlatırlarken eğer dikkatinizi başka şeylere verirseniz ya da dinler gibi yapıp anlattıklarını dinlemezseniz çok kızarlar ve üzülürler. ■

Yaratıcı ve lider ruhlu ASLAN

Aslan'ın hükmedici davranışlarının altında aslında çok yumuşak bir insan vardır. Merhametli ve sıcakkanlıdır. Aslan kalbi ve aşkı yönetir. İçten, ateşli ve tutkuludur. Dürüst, açık sözlü ve mert olan Aslan burcu asla arkadan vurmaz ama aldatılırsa affetmez.

23 Temmuz ve 23 Ağustos tarihleri arasında doğan Aslan burcunun yönetici gezegeni Güneş'tir. Güneş, hayatımızın enerji kaynağını temsil eder. Astrolojik olarak Güneş bir gezegen olmasına rağmen aslında bulunduğu sistemin merkezindeki bir yıldızdır ve yarattığı gezegen sistemine enerji katar. Tabi bu astronomideki yapıdır. Güneş irade gücünüzü, gururunuzu, hırsınızı ve kararlılığınızı etkiler. Yaratıcı kapasitenizi ve yaratıcılığınızı en iyi nasıl ifade edeceğinizi gösterir. Güneş egonuzu ve özgüven seviyenizi sembolize eder. Güneş'in pozisyonu kendinizi nasıl gördüğünüzü ve aynı zamanda başkalarının sizi nasıl görmesini istediğinizi ortaya çıkarır. Dünyadan bakıldığı zaman Güneş evrendeki en parlak yıldızdır. Güneş'in yıldız haritanızdaki pozisyonu hayatın en çok neresinde "parlayacağınızı" gösterir. Güneş vücudunuzda kalbin ve aynı zamanda omuriliğin koruyucusudur.

Aslan burcu ateş elementi ve sabit burçlara aittir. Ateş elementi özelliklerini yaratıcı ve kültürel alanlarda gösterir. İşi ne olursa olsun yaptığı işe kendi damgasını vurur ve hepsinde biraz gösteriş vardır. Aslan liderlik isteyen, örgütlenmeye gereksinme duyulan bütün işlerde başarılı olur. Aynı zamanda çok yaratıcı olduğundan yetenekli ressamların, yönetmenlerin, oyuncuların ve tasarımcıların burcudur. Sabit nitelik taşıyan Aslan burcu tutucu ve inatçıdır ve bir kere karar verdi mi bundan pek kolay vazgeçmez. Yapıcı fikirlere sahiptir ve tuttuğunu koparır. Büyük işlere kalkışır ama ayrıntılarla arası iyi değildir. Ufukları geniştir ve büyük düşünür. Bu da onun cesaretini gösterir.

Güneş tarafından yönetilen Aslan Zodyak'ın kralıdır. Güneş'in Güneş Sistemi'nin merkezi olması gibi Aslan burçları da aynı şekilde her zaman odak noktası olmak ve tüm dikkatleri üzerine çekmek ister. Aslan insanı lider olmak için yaratıldığına inanır ve ona göre davranır. Güçlü kişiliği karşısında etrafındakiler çoğu zaman geriler. Gururludur ancak gurur duygusu başkaları üstünde baskı yaratabilir. Başkalarının yaşamını onlardan daha iyi düzenleyebileceğine inandığından, ancak karşısındaki de bunu böyle kabullendiği sürece her şey yolunda gider.

Aslan, Koç gibi doğuştan liderdir; ama sabit gruptan olduğu için daha iyi örgütçüdür. Hayatta yerinin yetkili bir mevki, bir kuruluşun başı olduğunu sezgileri ile bilir. Yönetme ve liderlik etme isteğinde taleplerini hiçbir zaman küçük tutmaz. Kendisinin çok önemli olduğuna inanır. Bazen fazla küstah ve kibirli olabilir. Küçük dağları kendinin yarattığına canı gönülden inansa bile aslında çok iyi kalplidir.

Aşkı yönetir

Aslan'ın hükmedici davranışlarının altında aslında çok yumuşak bir insan vardır. Merhametli ve sıcakkanlıdır. Aslan kalbi ve aşkı yönetir. İçten, ateşli ve tutkuludur. Dramatik olaylara ve abartmaya bayılır, konuşması ve hareketleri dikkat çekicidir. Sevildiğini ve beğenildiğini bilmeye ve aynı zamanda övülmeye çok ihtiyacı vardır; ihmal edilirse morali çabuk bozulur. Onun size bağlandığı kadar, sizin de ona bağlı olduğunuzu bildiği sürece sadık kalacaktır; ama ilginizi kaybederseniz, duyguları incinir ve teselliyi başkalarında arayabilir.

Dürüst, açık sözlü ve mert olan Aslan burcu asla arkadan vurmaz ama aldatılırsa affetmez. Koç burcu gibi agresif değildir ancak gururu kırılırsa öfkesini kontrol edemeyebilir, feci şekilde patlayabilir ve saldırabilir. Bu patlamanın ardından hiçbir şey olmamış gibi davranacaktır zira Aslan insanı kin tutmaz ve bağışlayıcıdır.

Aslan insanı güler yüzlü, neşeli ve eli açıktır. Geniş bir arkadaş çevresi vardır. Gezmeyi, eğlenmeyi, gösterişli davetlerde ve pahalı restoranlarda boy göstermeye bayılır. Zevk için para harcamayı sever ve çoğunlukla harcamaları hesapsızdır. Lükse düşkündür. İstediklerini almak için büyük borçlara girebilir. Gösterişli giyinebilir, gösterişli bir arabası ya da havalı bir sevgilisi olabilir. Pahalı zevkleri vardır ve para onu amacına ulaştıran bir araçtır. Savurgan olduğu için parayı elinde tutamaz. Kendine güvendiğinden gelecekten korkmaz ve para biriktirmeyi düşünmez. ■

rasimuretmen@gmail.com

Karen KOHEN

Yaz tüm canlılığı ile yaşanırken

Ernest Ranglin & Friends / The Budos Band

Reggae'yi reggae yapan, ska'ya hayat veren melodilerin yaratıcısı Jamaikalı gitarist Ernest Ranglin, hepsi ayrı birer efsane olan Tony Allen, Courtney Pine, Cheikh Lo, Alex Wilson ve Ira Coleman'dan oluşan ekibiyle birlikte bir saniye bile yerinizde durmanıza izin vermeyecek. Gecenin açılışını ise afrobeat ve funk melodileriyle sahnede olacak The Budos Band yapacak.

20 Temmuz Çarşamba / KüçükÇiftlik Bahçe

Skunk Anansie

İlk albümü 50/50'yi yayınladığı 2005 yılından itibaren pop/rock sahnemizin en aktif gruplarından biri haline gelen Redd, Skunk Anansie konserinde ön grup olarak sahneye çıkacak..
Rock dünyasının en karizmatik isimlerinden Skin'in önderliğindeki, Britpop'un hüküm sürdüğü 1994 yılında kurularak, o dönem "Brit Rock" olarak adlandırılacak akımın öncülüğünü üstlenen Skunk Anansie, günümüze kadar yayınladığı toplam altı stüdyo albümüyle rock müzik tarihine damgasını vurdu.
U2, Aerosmith, Feeder, Lenny Kravitz, Bad Religion, Rollins Band, Therapy?, Rammstein, Killing Joke, Soulfly, Sevendust, Oomph!, Muse, Staind, Powerman 5000, Veruca Salt, Marion ve A Perfect Circle'ın da aralarında bulunduğu birçok ünlü grupla turneler gerçekleştiren Skunk Anansie, günümüzün en başarılı canlı gruplarından biri olma özelliğini koruyor.

21 Temmuz Perşembe / Zorlu PSM

MUSE

Şehrin olmazları olduran festivali, İstanbul Blue Night, 10 yıllık özlemin ardından Muse'u sevenleriyle buluşturuyor. Çıktığı Avrupa Festival Turnesi kapsamında Türkiye'de sahne alacak olan Muse, eğlencenin doruğa çıkacağı gecede İstanbul Blue Night ile "Festivalin böylesi İstanbul'da olur!" dedirtecek! 1994 yılında Matthew Bellamy, Chris Wolstenholme ve Dominic Howard üçlüsünün kurduğu grup, 2015'te son albümleri Drones'u piyasaya sürdü. MTV Avrupa Müzik Ödülleri'nden BRIT Ödülleri'ne, Amerikan Müzik Ödülleri'nden Grammy Müzik Ödülleri'ne kadar birçok prestijli ödülü bulunan grup, Drones ile de büyük ses getirerek 58. Grammy Müzik Ödülleri'nden ''Yılın En İyi Rock Albümü'' ödülü ile döndü.

26 Temmuz Salı / Küçükçiftlik Parkı

Joss Stone

İngiltere'nin çıkardığı en güçlü seslerden biri, 2000'lerin Aretha Franklin'i olarak da anılan Joss Stone yeni, eski, ezbere bilinen, yerinizde duramayacağınız ve romantizmin kucağına kendinizi bırakacağınız şarkılarıyla ikinci kez şehirde.
Joss Stone için sahneyi ısıtacak olan Vintage Trouble ise klasik blues'u ayağınıza getiren ayarsız enerjisi ve nefes kesen performansıyla bütün dertlerinizi unutturmayı vaat ediyor. Gecenin başında ise plak dönemimizin mirasını hip-hop kültürüyle buluşturan tarzı ile Grup Ses Beats, "Plaklarla Dünya Turu" adlı setiyle izleyicileri ısıtacak.

23 Temmuz Cumartesi
KüçükÇiftlik Park

Allan Harris, Roy Hargrove, Roberta Gambarini Ve Trt Hafif Müzik ve Caz Orkestrası

Brooklyn caz sahnesinin en tecrübeli isimlerinden, ödüllü caz vokalisti Allan Harris, iki Grammy ödüllü caz trompetçisi Roy Hargrove ve caz vokalin İtalya'dan çıkan en büyük ismi Roberta Gambarini, Kamil Özler yönetimindeki TRT Hafif Müzik ve Caz Orkestrası'yla birlikte festival takipçilerine özel bir konser sunacak. Sahnedeki yıldız isimler ve gökyüzündeki yıldızların bir araya geldiği bu yaz gecesi Açık Hava ışıl ışıl parlayacak.

25 Temmuz Pazartesi /Cemil Topuzlu Açık Hava Sahnesi

İstanbul Dervishes – Sema Ayini

Canlı tasavvuf müziği ve 360 derece Video Mapping eşliğinde büyüleyici atmosferde enfes bir sema gösterisi... Ruhunuza kulak vereceğiniz "İstanbul Dervishes" sema gösterisi ile Hocapaşa'da gerçekleşen tarihle iç içe gösterilere davetlisiniz! Mevlana'nın tasavvufu, bireysel ihtiraslardan tamamiyle sıyrılarak sosyal hayatta sınırsız bir sevgi, insanî bir görüş ve mutlak bir birlik halinde, hayra, güzele ve iyiye doğru bir gidişi simgeleyen bir tasavvuftur. Bu tasavvuftan ilham alarak oluşan ve gelişen Sema, kemale doğru manevi bir yolculuğu yani bir gidiş-gelişi temsil eder.

4 Ağustos Perşembe / Hocapaşa Gösteri ve Etkinlik Merkezi

Damien Rice

Günümüzün en önemli şarkıcı/şarkı sözü yazarları listesinde ismini zirvede görebileceğimiz İrlandalı sanatçı Damien Rice, zihinlerin çok özel yerlerine kazınan birbirinden önemli şarkılarını seslendirmek için ülkemize geliyor.

Juniper isimli grubuyla müzik kariyerine başlayan Rice, şairane şarkı sözleri ve duru sesinin gücüne daha çarpıcı bir şekilde tanıklık ettiğimiz solo kariyerine ise 2002 tarihli ilk albümü O'yla başladı. Sadeliğin en görkemli, samimi ve akılda kalıcı örneklerine rastlayabileceğiniz, adeta birer sesli kitap niteliğindeki The Blower's Daughter, Volcano ve Cannonball gibi hit şarkılarla büyük bir hayran kitlesi edinen Damien Rice, dünyanın en önemli müzik festivallerinde sahne aldı. Birçok film ve dizinin soundtrack'inde tercih edilen Damien Rice şarkıları, yer aldıkları sahneleri ölümsüzleştirmeyi başardılar.

Birçok insanın hayatının soundtrack'inde yer alan, dinleyicileri için büyük anlam ifade eden şarkıların sahibi Damien Rice'ı kaçırmayın.

29 Temmuz Cuma / Zorlu PSM

Monster Energy Presents: Steve Vai

Rock müziğin en önemli gitar virtüözlerinden biri olan, 3 ödül ve 15 adaylıkla Grammy tarihine damgasını vuran ABD'li besteci, müzisyen ve prodüktör Steve Vai, kariyerinin en önemli albümlerinden biri olan ve tüm zamanların en iyi enstrümantal albümlerinden biri olarak kabul edilen Passion And Warfare albümünün 25. yıl dönümü özel turnesi kapsamında sahne alıyor.

Kariyeri boyunca enstrümantal rock'tan hard rock'a, heavy metal'den progressive rock'a pek çok farklı tarzda kayıtlar gerçekleştiren bir virtüöz... 1980 yılından bu yana tekniği ve ürettikleriyle kendisinden sonra gelen nesillere ilham kaynağı olan Vai, genç yaşlarında özellikle Frank Zappa - Freak Out! ve Deep Purple – Machinehead gibi kayıtlar sayesinde müziğe yöneliyor.

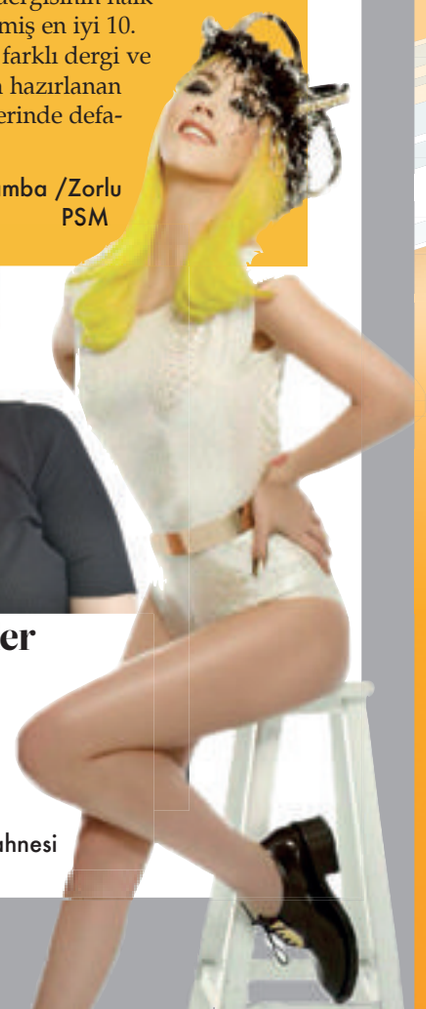
Steve Vai, Guitar World dergisinin halk oylamasında gelmiş geçmiş en iyi 10. gitarist seçildi, birçok farklı dergi ve web sitesi tarafından hazırlanan En İyi Gitarist listelerinde defalarca yer aldı.

3 Ağustos Çarşamba /Zorlu PSM

Açıkhavada sevdiğimiz sesler

Candan Erçetin	28 Temmuz Perşembe
Hande Yener	9 Ağustos Salı
Sertap Erener	16 Ağustos Salı
Şebnem Ferah	20 Ağustos Cumartesi
Ajda Pekkan	23 Ağustos Salı

Harbiye Cemil Topuzlu Açıkhava Sahnesi

STRES DEĞİL STREÇ FİLM İSTEYENLER

Koroplasti seçer

Pratik Kesme Bıçağı

Streç film kullanma stresine son! Koroplast 100 Metrelik Streç Film, diğer streç filmler gibi yapışmaz, uğraştırmaz, kesme bıçağı sayesinde kolayca kesilir.

Hayatı Kolaylaştırır
KOROPLAST®

VAKKO

EAU DE COLOGNE

VAKKO.COM